AUŠRA

MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTIS

1925 m. lapkričio mėn. Nr. 11

1925 - III - Panevėžys.

J. Kaminskas.

Turinys.

		Pusl.
1.	*J. G.* Del turininio ir formų	449
2.	*Neris.* Pajesy (eilės)	451
3.	*Neris.* Saulės taku	452
4.	*A. Liutkus* *** (eilės)	453
5.	*Kelionės draugė.* Prisimink mane	454
6.	*Belaimis.* Prie meilės kapo (eilės)	455
7.	*Stasiškių Purienas.* Senuko viltis	456
8.	Taip at-kai kovojo ir kraują liejo del Tevynės laisvės prieš penkerius metus!	458
9.	*M. K.* Adomas Mickevičius	461
10.	*A. Gorski.* A. Mickevičiaus asmuo	462
11.	*St. Šis.* Susidraugavimo puotą pradedant	465
12.	*K.* Prie pasaulėžiūros klausimų svarstymo	470
13.	*Ernest Hello.* Menas.	474
14.	*Šešuolė.* Žydėkite, gėlės! (eilės)	477
15.	*Juozas Švaistra.* Sveikatos keliai	478
16.	*St. Lušys.* Ateitininkai ir visuomenė	481
17.	*Juozas Paukštelis.* Barzdos tragedija	483
18.	*St. Br.* Dvi skirtingos giminės (Feljetonas)	496
19.	*A. J.* Katalikų skautai Ryme	498
20.	*S. T. S.* Lietuvos Universitete	
21.	„Pavasaris“ pasaulio jaunimo tarpe	503
22.	P. *Ruseckas.* A. A. Klemansas Liaukus	504
23.	Ateitininkų gyvenimo kronika	505
24.	Mūsų veikimas	510
25.	Rimčiausios žinios	511
26.	Nauji raštai	512

Pranešimai.

Kuo didesnė vienybė ir platesnis savo pareigų supratimas viešpatauja orgonizacijos vaduose, tuo pasekmingesnė pažanga. Tam tikslui Centro Valdyba per Kalėdų atostogas, rengia dviejų ar trijų dienų kursus. Visi kuopų ir sekcijų bei mergaičių vadai ruoškitės. Numatomos paskaitos bendrais ir atskirais organizacijos klausimais, bei bendri ir atskiri pasitarimai.

„Ateities“ skaitytojams.

Šis kaip eilinis, „At.“ Nr. šiais metais bus paskutinis. Vietoj gruodžio mėn. Nr. išeis Jubiliejaus Kongresui paminėti jubiliejinis sasiuvinys dvigubo didumo (128 psl.) Leidinys bus gausiai iliustruotas. Jį gaus visi prenumeratoriai. Kiti turės progos nusipirkti.

Redakcija.

ATEITIS

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTIS

Nr. 11. 1925 m. lapkričio mėn. XV.

J. G.

Del turinio ir formų.

Kartais girdime mūsų vadus nusiskundžiant, kad didelės at-kų masės lieka neįtrauktos į darbą, kad tos masės yra neaktyvios; taip pat girdime, kad yra at-kų, kurie nėra gerai susipažinę su at-kų principais, nėra susigyvenę su visu at-kų judėjimu ir gyvenimu—jie tik taip sau yra įstoję į mūsų organizaciją. Šiaip ar taip kalbėsime, vis delto minėti nusiskundimai moksleivių at-kų gyvenime turi pagrindą. Kame tų negerumų priežastis ir kaip galima tuos negerumus, jei ne visai, tai nors iš dalies, pašalinti? Mėginsime trumpai nors vieną kitą dalyką pasiaiškinti.

Mes džiaugiamės, kad moksleivių at-kų skaičius yra žymiai padidėjęs, kad mes esame gausinga organizacija. Tiesa, gausingumas geras dalykas, bet kartu, reikia pasakyti, jis yra ir pagrindu tam masės inertingumui ir pasyvumui atsirasti. Juk kai skaičius didelis, tai savaime noroms nenoroms atsiranda pasyvesnių narių, atsiranda daugiau šalto oficialumo, mažėja šeimyniškas draugiškumas, nes didelėj masėj jis tiesiog negalimas. Iš čia dažnai ir kyla tas nesusigyvenimas su ateitininkų gyvenimu ir judėjimu.

Be to, lig šiol mes priimdavome į savo organizaciją visus tuos moksleivius, kurie pareikšdavo norą į ją stoti, ir kurie savo poelgiuose atrodydavo dori žmonės. Gilesnių tyrinėjimų ar mėginimų nedarydavome, kokių nors gilesnių kvalifikacijų nereikalaudavome. Sakysim, į jaunesniuosius at-kus stodavo neturį 4 kl. ar 15 m., o į vyresniuosius — turi daugiau kaip 4 kl. arba daugiau kaip 15 m. Kai tokios kvalifikacijos tebuvo reikalaujamos, tai aišku, kad į organizaciją įstodavo tokių žmonių, kurie su at-kų principais bei pareigomis visai būdavo nesusipažinę. Nors žmogus kartais yra ir doras, bet jei jis nepažįsta pačių organizacijos principų, jei tie principai nėra jo išvidinio gyvenimo reikalavimai, jei jie nėra išaugę iš jo kraujo ir idealų pilnos širdies, tai to žmogaus dalyvavimas organizacijoj bus visada pasyvus.

Narių pasyvumas dažnai ir nuo to pareina, kad stojąs į organizaciją kandidatas nėra kaip nors ypatingiau su organizacija surišamas, kad neduodame jam tokių momentų, kurie nuolat primintų o pareigas. Pas mus, sakysim, panorėjęs įstoti į organizaciją,

užsiregistravai draugo rekomenduojamas, įmokėjai įrašų mokestį — štai ir visa — esi jau narys. O jei toks narys dar principuose silpnas, tai aišku, jo niekas neriša su organizacijos gyvenimu.

Nurodę vieną kitą pradžioj paminėtų blogumų priežastį, pažiūrėkime ar negalima būtų kuo nors visa tai pataisyti.

Pirmiausia, rodos, reiktų atsisakyti tos minties, kad mums reikia kuo daugiausia narių. Tiesa, turėti daug narių yra gera, bet jei tų narių kokybė yra nekokia, tai maža iš to naudos. Aš visai nepiršdamas susilaikyti nuo narių skaičiaus dauginimo, noriu tik, kad narius priimdami reikalautume iš jų daugiau, ne kaip lig šiol reikalavome. Mano išmanymu, reiktų į mūsų organizaciją įvesti narių — kandidatų laipsnį. Sakysim, moksleivis, pareiškęs norą įstoti į mūsų organizaciją, yra pusę metų kandidatas. Per tą laiką turi paaiškėti jo elgesys ir drausmingumas, o pats kandidatas turi gerai susipažinti su at-kų principais. Galutinai jis pastodamas į organizaciją turėtų tą susipažinimą su principais parodyti tam tikrai komisijai. Ta komisija galėtų kandidato principines žinias patikrinti pati, arba, sakysim, paskirti oponentą, su kuriuo disputuodamas kandidatas ir parodytų savo žinias. Toks bandymo laikas ir principinių žinių parodymas bus naudingas ir kandidatui ir organizacijai.

Patsai kandidatų priėmimas į organizaciją turėtų būti atliekamas iškilmingai ir tam tikrose šventėse du kartu į metus, pav., gruodžio 8 d. ir per at-kų metinę šventę (pirmą birželio mėn. sekmadienį). Sakysim, kandidatas parodęs savo žinias komisijai, kitaip tariant, išlaikęs egzaminus (ką praktikuoja skautai), prieina išpažinties, per iškilmingas pamaldas, kuriose dalyvauja visi nariai kartu su kitais kandidatais priima šv. Komuniją, paskui jis viešame kuopos susirinkime iškilmingai pasižada eiti sąžiningai at-ko pareigas ir tą savo pažadą patvirtina savo parašu. Ir priėmimas kandidato tam tikroj šventėj, ir pamaldos, ir apeigos, ir pasižadėjimas, daro tam tikrą įspūdį ir veikia psichologiškai. Visa tai turi surišti narį su mūs organizacija, turi parodyti jam, kad organizacija ir jos principai nėra juokai ar tam tikra forma, ar mada, bet kad čia svarbu turinys ir idėja.

Mes dažnai žiūrime turinio ir nemėgstame formų, o tuo tarpu del formų stokos dažnai nukenčia ir turinys. Mano čia siūlomas narių priėmimo būdas yra forma, bet ji iškelia ir turinio svarbumą. Ta forma, mano išmanymu, iš dalies panaikins tą nusiskundžiamą pasyvumą ir nesusigyvenimą su principais. Siūlomasis projektas nėra tobulas ir tinkamai apdirbtas, todel būtų gera, kad kas daugiau tuo reikalu išsitartų. Gal paskui visa tai apsvarstys Centro Valdyba ir tars savo teigiamą ar neigiamą žodį.

Neris.

Pajesy.

Ko tu, sesute, galvą nuleidai?
Kam nykus skausmas tau akyse?
Gamta atgijo, džiaugias pasaulis.—
Kodel gi šąla tavo dvasia?

— Mano krūtinėj žiema tebesiaučia,
Širdis apšalus kietu ledu.
Mano krūtinėj alkanas skausmas. —
Nėra saulutės, nėra žiedų.

Veltui budėsiu ilgąją naktį,
Veltui rymosiu vienui viena, —
Liūdnos ir nykios ilgesio raudos
Mano krūtinėj gims su diena.

Mėlynas rytas, žydinti žemė
Tekančiai saulei himnus giedos.
Aš juodai nakčiai rankas ištiesiu—
Ji tesiklauso skausmo maldos.

Nardo po erdvę grakščios kregždutės,
Krinta alyvų melsvi žiedai...
Ko gi man, skausme, degini galvą?
Ko gi taip skaudžiai širdį badai?

Vienas, tik vienas žvilgsnis ugningas,
Saule nušvitęs, laužys ledus.
Vienas tik žodis jo stebūklingas —
Ir mano sieloj gėlės nubus.

*

Jesios krantus dengia sniegas,
Gamta merdi po ledu. —
Mano sieloj kaitri saulė,
Širdis alpsta nuo žiedų.

Baltos, sidabrinės naktys
Mus ten matė vienudu...

Jesios krantus dengia sniegas,
O širdis pilna žiedų.

Jesios krantuos jievos žydi,
Skamba krūmai nuo dainų. —
Širdį man ledai sukaustė,
Sieloj žiemą gyvenu.

Žalias krantas. Tolumoje
Bėga, skuba traukinys;
Jam su ašarom grūmoju —
Mano širdį neša jis...

Skęsta jau balta dienelė
Tolimuose vakaruos. —
Man vaidenas jo šešėlis
Ir mintyse ir sapnuos...

Neris.

Saulės taku.

Klūpau aš amžinosios Saulės nušviestoj maldykloj. O mano siela angelų sparnais plasnoja. Ir nežinau aš savo džiaugsmo pradžios nė galo. Ir rodos man, jog amžina šventė mano sieloj bus, amžinas žydintis pavasaris ją apsups, ir amžinu saulėtu ramiu šventadieniu visas pasaulis pavirs, ir amžinai skambės dangaus muzika, ir amžinai plastės širdis didžioj ekstazėj.

Ir... užmiršau aš viską, viską, kas tik slėgė mane prie purvinos žemės. Užmiršau, jog aš... elgeta, be galo alkana ir nudriskus. Užmiršau ir žmones, kurie vietoj duonos, man akmenį metė, kurie vietoj pridengti, apnuogino dar labiau mane, nudraskydami paskutinius rūbų likučius. Visa užmiršau ir visa dovanojau.

Dabar aš—karalaitė. klūpau Saulės šventykloj, lyg laukdama žadėtojo vainiko.

Bet nepraėjo nei begaliniai amžiai, nei ilgi metai nepraslinko, neprabėgo nei viena balta dienelė, nei valandėlė, tik vienas, vienas žaibo akimirksnis... ir mano gražutis regėjimas dingo. Tamsu ir juoda—gili nyki naktis aplinkui, ir draskūs vėjai blaškos, ir juodi debesys padangę kloja ir įsiutus jūra putoja, nerimsta... Aš gi klūpau ant aštrios uolos... O mano keliai kruvini ir paskutiniai

rūbai sudraskyti; aš alpstu iš nuovargio ir alkio. Nieks manęs nelanko, nieks rankos neištiesia, nieks paguodos žodžio nepasako. Glūdi tik nebyli tyrų naktis, o alkani kalnų ereliai tyko mano širdies, mano degančią širdį sudraskyti nori. Parpuoliau aš kniūpščia ant uolos, juodos nakties prislėgtą, ir verkiau, raudojau išnykusio regėjimo. Kur gi dingo ta begalinė Saulė, kuri mane pernešė į dangaus sritis?

Bet ten nebuvo nei Saulė, nei prasiverės dangus, o tik nuo Saulės atskridusi dulkelė, mažutė kibirkštėlė. Ji skriejo per dangų, nušviesdama nykią žemės ištrėmimo naktį. O laimė, tam, kas į jos taką pakliuvo!.. bet baisus nubudimas, kas to sapno neteko. Ir eis jis per pasaulį, dangaus ugnim uždegta širdimi ir beribiu ilgesiu akyse. Ir žemės puotos ir žemės džiaugsmų dienos jam paliks begaliniai kieto ištrėmimo amžiai. Nė viena žemės daina nedžiugins jo ausies, nė viena žemės gėlė nepasotins jo akies, nė viena žemės širdis neužpildys jo širdies begalinių troškimų.

Aš nubudau... Ir sužinojau, jog ten buvo tik mažutė kibirštėlė nuo Saulės atskridus... ir aš į jos taką pakliuvau. Ilgos ir skurdžios man paliko žemės dienos. Ir jokia žemės daina manęs nedžiugino ir joks žemės grožis nepaviliojo mano akių ir alkanos širdies. Tušti paliko man žemės keliai, ir neturiu kos juose ieškti. Lankau žemės šventyklas, bet niekur nesutinku to grožio ir tos šviesos, kurios kibirkštėlė mano širdy plasta. Veltui ieškau—nerasiu jos žemės maldyklose. O, jei ir sutiksiu vėl kuomet nors tą gražųjį sapną... Bet ne, nesutiksiu — jis tik vieną kart žmogaus gyvenime sapnuojamas...

Vienok, ieškau aš ir ieškosiu skaisčiosios kibirkštėlės, ir vysiuos ją lig pat Saulės, kur mano žemės kelias pasibaigs... ir nuskrisiu nuplasnosiu į Baltuosius Saulės Rūmus.

A. Liutkus.

* * *

Kur tu dingai, šviesi žvaigždele,
Kuri lopšelin man švietei,
Kuri aukštybėn per naktelę
Mane viliojai ir kvietei?
Sušvisk dar sykį iš gilybių,
Nužerk sidabro spinduliais
Mūs žemę. Čia oi tiek kartybių...
Nuveski mus žvaigždžių keliais.

Mažeikiai 1925. X 3.

Kelionės draugė.

Prisimink mane...

Kai sode žydės alyvos, o vėjelio dvelkimas nešios jų saldų kvapsnį po gražią aleją, kai rūtos rasos karoliais puoš garbanotas kasas, kai ašarų perlai spindės jų akyse, kai balsgana mėnulio šviesa nušvies tavo tylų kampelį — prisimink mane.

Kai sužibusios žvaigždės kukliai dairysis ir siųs savo žvilgius žemėn — prisimink mane...

Kai rudens vėjas blaškys, laužys medžių šakas, o šie liūdnai dejuos, raudos, bet vis kovos, kovos, kol žus ar laimės; kai lapai nuliūdę byrės žemėn, klodami ją rausva skraiste — prisimink mane. Kaip verkia tie lapai, kaip skundžias jie medžių šakoms, kurių globoj jie augo, kaip skaudu jiems skirtis su miško tyla... Bet skirias, nes tikisi, jog vėl nušvis saulelė, nauji lapeliai puoš miško karaliją, nors jų pačių jau nebebus...

Prisimink mane tada, tavęs širdingai prašau. Prisimink, kai mane jauną, kaip tą lapelį, blaškė vėjas, prisimink, kai aš kovojau ir paklausk, ar skundžiaus aš, paklausk... Mano lūpas juokas lydėjo, mano akys giliai slėpė beribį skausmą, mano skundus Šešupės banga skubėjo nešti į tolį, kad jų nieks neišgirstų, vien tyrūs laukeliai, vien plačioji erdvė...

Prisimink mane dvasios kovoj vieną. Tu nežinai, kur aš būsiu, ką veiksiu, kaip sunkią gyvenimo naštą nešiu, Tu nežinai. Tu nežinosi mano minčių, nenujausi aštrios kovos garsų... Vienok, prisimink bent kartą į metus, Tavęs prašau.

Gal tie žiedai Tau paslaptį išreikš, gal rūta Tau primins mano žydinčias jaunystės dienas, pasakys, ką jaunatvėj kentėjau, koki sapnai man sapnavos, kokios maldos man veržės pas Kryžių tarp šlamančių liepų, pasakys, kad aš žmones mylėjau... Pasakys...

Gal tas mėnuo skaistusis, kurs mano sielos paslaptis žino, kurs mano jaunystės norą suprato, Tau pasakys...

Gal tas vėjas siaubūnas, pabeldęs į langą, praneš, jog aš kovą laimėjau, kovą su iškeltais gyvenimo reikalavimais ir su savo vidaus fantastingu pasauliu. Aš laimėjau tuomi, kad mokėjau pakreipti gyvenimo vairą tinkamon pusėn, kad sulaužiau pesimizmo retežius ir einu tyli slaptinga gyvenimo keliu. Tau pasakys, kad aš žmones myliu, jiems pašvenčiau savo gyvenimo dienas, pasakys, kad aš šypsaus, nors širdis krauju pasriūva, akys aptemsta, aš šypsaus liūdnų būry, kad jiems būtų šviesiau... Pasakys, jog mano pasaulis, tas pasaulis, kur tiek svajonių, tiek gražių troškimų įpinta, tas paslaptingas užburtas miškas, senai apleistas, senai jau nei viena jautri siela į mano širdį neprabyla, nesukelia džiaugsmo, tyros vilties akordų, nei viena gėlė, kuri būtų tik man nuskinta, man paskirta, ten nenukrinta...

Pasakys, jog nekartą man sunku, nekartą skausmas ilgam surakina man lūpas ir tik tylioj nakty, kai momentui nutilsta žmonių dejonės, man deivė atminimų juostą audžia... Ir pinas atminimai, kaip vingiuojanti upė su gėliuotais krantais, pinasi tai gražūs malonūs, tai rūstūs. Bet jie visi man vienodai brangūs, vienodai širdis plaka juos pergyvenant... Tik... nevienodas žymes jie širdy palieka, nevienodai jaudina sielos stygas...

Prisimink mane—man bus lengviau. Savo galinga švelnia siela prabilk man bent vieną žodelį... Prisimink mane, nes aš likau viena pasauly. Tu mokėjai mane atjausti, suprasti, kai žydinčios gėlės puošė mano jaunystės takus, kai pavasario rytas man meiliai šypsojos, Tu mokėjai tik man prabilti širdingą žodį, prabilk ir tada... Aš maldų vainiką į žvaigždėtą padangę nusiųsiu, aš paprašysiu rausvosios žvaigždutės, kad Tau palaimos pas Aukščiausį prašytų ir savo šviesa lydėtų į Amžiną Pilį.

Prisimink mane nors tada, kai užmirš tave žmonės, kai apleis artimieji, atskrįsk mintimi pas mane ir mano jautrioj sesers sieloj atrasi užuojautos, meilės...

Prisimink mane, kai pražydės baltųjų alyvų žiedai.

Belaimis.

Prie meilės kapo.

Kai merkė saulė žydrias blakstienas,
Kai balti paukščiai apleido žemę,
Prie meilės kapo meldžiausi vienas,
Nors balti paukščiai apleido žemę...

Ir audros draskė vienatvės dienas,
Kurios iš ryto tebėr aptemę...
Prie meilės kapo meldžiausi vienas,
Nors balti paukščiai apleido žemę...

Apglėbęs kapą aš skausmus liejau!..
Palinko kryžiai... Pabūgo maldos...
Atšalus meilė grabe tylėjo...

Pris'kėlė saulė, rytai prašvito...
Prašneko paukščiai viršui galvos...
Tik man ir rožėms ašaros krito...

Stasiškių Purienas.

Senuko viltis.

Prašvito pavasario saulutė. Nubudo gamta, ji gyvybe alsuoja. Visi, kas gyvas, sujudo, sukruto. Graži, šilta diena kiekvieną žmogų vilioja oran, masina prisidėti prie bendro džiaugsmo. Ypač vaikams linksma. Basi, vienplaukiai, raudonais veideliais bėgioja ie po laukus, po vandens prisigėrusias pievas, braido po saulės kaitintas baleles, o jų skardūs ploni balseliai maloniai ore skamba.

Neiškenčia ir žilas senelis neišėjęs oran. Atsargiai palengva išlipęs iš lovos, įsistojęs į savo darbo klumpes ir nuo lentynėlės pasiėmęs pypkę su tabokos maišeliu, sunkiai išėjo pro duris ir atsisėdo pašalėj ant suolelio, kur skaisčioji saulutė gausiai bėrė savo šiltuosius spindulius. Atsisėdęs prikimšo pypkę tabokos ir skiltuvu įskėlęs į kempinę ugnies, užsidegė ją, sau panosėj murmėdamas:

— Tai ištvirko svietas! Seniau, būdavo, niekas nė nesapnuodavo, kad reikia kokių ten degtukų: visi skiltuvu pasitenkindavo. O dabar!.. Tiktai pinigus bereikalingai mėto! — užbaigė ranka numodamas.

Dabar, palengva leisdamas iš burnos melsvus dūmų kamuolius, pradėjo dienos gražumu gėrėtis:

— Ot kepina, tai kepina saulė, net ir mano senas kailis įkaito,—burbia sau senis ir dairosi po kiemą.

— Sūnel!—pašaukė bežaidžiantį prie tvarto anūką, — sūnel, eik šen. Paėmęs lopetą prakask va čia ravelį — tegu vanduo nubėgs į griovį.

Vaikas pasišokėdamas, galvotrukčiais įdūmė priemenėn ir, susiieškojęs kastuvą, pradėjo pildyti senelio pallepimą, kalbėdamas:

— Ar girdi, senel, kaip gražiai vieversėlis čiulba? Tai gera jam taip aukštai iškilus giedoti! Kad taip aš galėčiau skraidžioti, tai, kaip matai, nuskrisčiau ant to kalno už upelio, pasvaidyčiau akmenis į vandenį, ir vėl sugrįžčiau atgal... Gera būtų, senel, kad mes galėtumėm skrajoti! Ne tiesa?—čiauškėjo vaikelis, praleidęs iš kiemo vandenį ir eidamas prie senelio.

— Tau gera būtų, bet aš tai jau vargiai beįstengčiau pakelti savo senus kaulus,—atsakė šis ir, palingavęs galva, pridurė—Tau ir dabar gera: greitos tavo kojytės, lengvas kūnelis, tu ir be sparnų greitai bėgioji. O iš manęs kas? — Pelų maišas, daugiau nieko!..

— O, štai, kad gražus drugelis! — pašoko vaikas ir, nebeklausydamas senelio kalbos, nusivijo jį per kiemą. Senelis gi, smarkiai patraukęs pypkę, galvojo:

— Ak ir aš buvau toks pat, kaip šis nenuorama. Ir aš buvau jaunas, ir aš buvau mažas. Ir kaip gi greitai prabėgo tos jaunosios dienos!.. Prabėgo, išnyko, kaip va šitie dūmai, kuriuos paleidau... Kaip gera būtų, kad ir aš galėčiau dar, kaip tasai vaikelis, bėgioti po lauką, kad ir aš būčiau dar mažas,—svajojo senukas ir instinktyviai kilstelėjo koją, lyg norėdamas pritarti vaiko žaislams, bet, susipratęs ką daraąs, liūdnai nusišypsojo ir pamanė:

— Ne tau, seni, bebėgioti, kaip tam vaikui; sunkūs tavo kaulai... Tu, vaikel, bėgiok, žaisk, džiaukis savo vaikystės dienomis. Tu nė nepagalvoji, kad gal ir tu būsi senas, ir tu gal prigyvensi mano amžiaus, ir tu gailėsies nuvytusios jaunystės žiedo. Bėgiok, vaikel, ir nesistenk suprasti mano liūdnų minčių...

Apsiniaukė senuko veidas, palenkė jis galvą ir galvojo toliau:

— Gera delto pasauly gyventi. Nors vargai ir kamuoja žmogų, bet ir linksmesnė valandėlė apsilankyti neužmiršta, ir gyventi noriu, o mirti baisu... Kas gi nenori gyventi? Muselė, ir ta nuskrenda, kai mosteli ranka, mat, ir ji bijo, kad jos kas nors neužmuštų,—filosofavo senis ir, paleidęs paskutinį dūmą, pypkę padėjo šalia savęs ant suolelio, o pats rankomis pasirėmęs kelių ir suspaudęs jomis palenktą galvą, paskendo mintyse.

— Ir štai, aš jau nebetoli karsto, — sudejavo. — Viena koja jau karste stoviu. Ryt poryt gal jau ir atsigulsiu jame, gal manęs jau nebebus gyvųjų tarpe, o gyvenimas virs, kunkuliuos toliau,—mąsto senelis ir stengiasi įsivaizduoti tuos laikus, kada jo jau nebebus gyvųjų tarpe.

Bet ūmai jo akys nušvito, pakėlė jis galvą ir energingai sušnibždėjo:

— Ne, aš dar nemirsiu! Ar gi aš jau taip senas? Ar gi nėra senesnių už mane? Aš dar trokštu pagyventi, aš dar gyvensiu! Negreit dar mirsiu!.. — taip jis sau kalbėjo, net sugrįžęs prie jo anūkas stebėjosi, nesuprasdamas, ką čia dabar jo senelis taip keistai šnibžda.

Taip at-kai kovojo ir kraują liejo del Tėvynės laisvės prieš penkerius metus!

Naujų žinių žiupsnelis apie moksleivį a. a. Vincą Dovydaitį, kuris mirštamai sužeistas lenkų, puolusių plėšt Valkininkus 1920.X.16 d. ir to mėn. 19 d., susistiprinęs Amžinojo Gyvenimo Duona, atidavė savo dvasią gyvybės ir mirties Viešpačiui, o savo kūno dulkes paguldė mūsų laikinosios sostinės kapuose. *)

I.

1920 metais kamendoriavau Valkininkuose. Želigovskio gaujoms kas kart giliau besiskverbiant Lietuvon, į Valkininkus atvyko iš Kauno keletas moksleivių šaulių būrius organizuoti ir žmonių dvasią palaikyti. Atvykusių tarpe buvo a. a. Vincas Dovydaitis, Leimonas ir kt.

Norėdamas susipažinti su padėtimi, žmonėmis ir pasitarti įvairiais reikalais, a. a. Vincas dažnai lankėsi pas mane, dažnai su juo teko susitikti, pasikalbėti.

Spalių m. 15 dieną vakare atėjo pas mane Vincas su kitais save draugais šauliais ir pranešė, kad jiems yra įsakyta šią naktį pasitraukti iš Valkininkų. Draugingai su manimi ir klebonu kun. Jonu Karveliu atsisveikinę išėjo. Aš, nerimasčio pagautas, pasikviečiau vieną merginą, pas save padariau smulkią reviziją ir visą įtartinąją literatūrą sudėjęs į maišą, paprašiau jos pas save paslėpti. Atsigulęs visą naktį negalėjau užmigti, kamavaus, varčiaus, kiekvienas mažiausias brakštelėjimas iš lovos keldavo.

Anksti rytą skubiai apsirengęs išbėgau gatvėn pasižiūrėti, ar dar nėra „svečių“. Buvo 4—5 valanda rytą. Visas miestelis dar ramiai ilsėjosi. Aš taip pat nusiraminau ir grįžęs į kambarį atsiguliau. Netrukus, saulutės spinduliams įšvietus pro mano kambario langą, pakilau iš lovos, apsirengiau ir išėjau gatvėn. Staiga sutinku einantį gatve su šautuvu ant peties a. a. Vincą. Neapsakomai nusidžiaugiau jį pamatęs ir juokais pavadinau melagium. Jis man atsakė: „Aš nemeluoju, mano draugai kraustosi, o aš dar einu žvalgybon“. Nesuspėjus prieiti klebonijos durų, miesčiukyje pakilo trukšmas, pasigirdo šūviai. Žiūriu 10—15 lenkų raitelių netikėtai užklupo ties bažnyčios vartais, aikštėje, a. a. Vincą,

*) Iki šiol apie šio visais atžvilgiais pavyzdingo ateitininko gyvenimą ir darbus yra rašyta „Ateities“ 1920 m. 6—7 Nr. ir 1924 m. 3 Nr. Dabar, jo, o su juo ir kitų ano laiko kovose kritusių mūsų draugų 5-rių metų mirties sukaktuves prisimenant, dedame čia dar dvejeto naujų asmenų atsiminimus, kurie nušviečia iki šiol dar niekeno nebuvusį aprašytą momentą tuoj po Vinco sužeidimo. Red.

norėdami jį gyvą paimti, bet drąsusis šaulys, matyt, nenorėjo gyvas jiems pasiduoti; prasidėjo kautynė; (tai buvo 6—7 val. ryto). Aš parbėgau klebonijon, prikėliau kleboną ir užsidariau savo kambaryje. Trukšmas ir šaudymas truko ištisą pusvalandį. Vincas, lenkų užkluptas, įbėgo į šventorių, o lenkai iš trijų pusių į jį šaudė...

Nutylo šūviai, lenkų raitelių žvalgyba iš miestelio pasitraukė. Išėjau laukan, visur buvo tyku, ramu, nė vieno žmogaus lauke nesimatė. Nuėjau į šventorių. Netoli bažnyčios, prie zakristijos durų, aukštieninkas, rankomis atsirėmęs gulėjo sužeistas jaunas vaikinas. Priėjęs arčiau pažinau, — tai buvo a. a. Vincas, trimis šūviais sunkiai sužeistas. Šalia jo gulėjo užrašomoji knygutė, visa sudraskyta, puslapiai išmėtyti. Lenkai, pasitraukdami nuo jo, nenorėjo jį palikti gyvą, dar kartą iš brauningo šovė, pataikydami į ranką. Sužeistasis neklausiamas pasisakė esąs Vincas Dovydaitis, prašė apie tai pranešti jo broliui Pranui Kaune. Nors sužeistasis dejavo ir buvo labai nusilpęs, tačiau teiravosi apie kovos padarinius ir savo draugų likimą. Nudžiugo išgirdęs, kad lenkų nuostoliai buvo nemaži: vienas nukautas ir 6 arkliai sužeisti...

Norėdamas jam suteikti pirmąją pagalbą ir aprūpinti šv. Sakramentais, pasiunčiau klebonijos tarnaitę vaistinėn pakviesti vaistininką, o kitoms moterims liepiau nunešti sužeistąjį į špitolę. Pats nubėgau į vaistinę ieškoti vaistų. Vaistininkas žydelis, persigandęs, bijojo teikti pagalbos sužeistajam, nors visi žydai ėjo bendrai su lietuviais prieš lenkus ir net keletas jų buvo šauliai.

Man iš vaistinės sugrįžus, a. a. Vincas paprašė vandens. Bėgau pats klebonijon atnešti, nes visi kiti bijojo eiti. Išeidamas iš špitolės susitikau duryse du lenku karininku, nes tuomet buvo atėję 363-jo kresovo pulko pėstininkų dalys apie 150 žm. su 4—5 karininkais, vedami karininko Bobickio. Šis karininkas mane duryse sutikęs prikibo ir, kai pamatė sužeistą ir dejuojantį a. a. Vincą, dar labiau įniršo. Užsipuolė mane, kam aš prie jo būnu. Aš jam ramiai paaiškinau, kad, kaipo kunigas, aš privalau teikti sužeistiesiems visokeriopos pagalbos, neatsižvelgdamas, ar jis lietuvis, ar lenkas. Tačiau karininkas mane areštavo ir pristatė saugoti kareivį. Prisiartinęs antras raitas karininkas atstatė man į krūtinę brauningą ir reikalavo nedelsiant pasakyti, kiek lietuviai turi jėgų, kur jų pozicijos; aš atsakiau nežinąs, ir kad jų žvalgai tai atliksią. Tada prie manęs prikibo, kad aš esu šaulių būrių organizatorius. Nusivedė mane klebonijon ir puolėsi ieškoti klebono, kurį surado bažnyčioj. Paliepė mudviem ruoštis keliauti. Apsirengus išsivarė iš klebonijos. Prie šventoriaus durų mums liepė sustoti. Suvedė taip pat visus miestelio žydus ir sustatė į eilę. Du kareiviu išsiėmė iš vežimo kulkosvydį ir, pastatę priešais, liepė visiems ramiai stovėti.

Paskui pradėjo žydams barzdas karpyti, o kiti puolė gyventojus ir krautuves plėšti, visa kraudami į vežimus. Į klebonijos kiemą atvažiavo du vežimu ir į juos krovė geresnius daiktus.

Vienas karininkas tvarkė daiktus, o kiti plėšė žydų banką. Apie 40 prikrautų vežimų išvarė Vilniaus link. Davus signalą, visi kareiviai susirinko aikštėje. Karininkas Bobickis paliepė kiekvienam žydui sušukti 3 kartus: „Niech żyje Polska od morza do morza!“ Tą ceremoniją su žydais atlikę, juos paleido, o man su klebonu liepė sėsti į vežimą, ir, pagaliau, lenkai linksmai dainuodami ištraukė iš miestelio. Jie džiaugėsi, kad pavyko „Wyprawa na litewskie niedzmedzi“. Mudu jie žadėjo privažiavę mišką pakarti ant pirmos sausos šakos.

Mudu vežė vežėjas lietuvis. Pradėjome su juo lietuviškai kalbėtis, bet kar. Bobickis draudė sakydamas: „Nie razmawiac, zlamanych..., psinym litewskim językiem“. Per miškus ir laukus vežė, o per sodžius liepė eiti pėstiem. Žinoma, lietuviai verkė, o lenkai džiaugėsi, pravardžiavo ir partizanais vadino.

Nuvežė mudu į Rudninkų parapijos Žagarinės kaimą ir uždarė vieno ūkininko kamaroje prie durų pastatydami sargybą...

Kas paskui dėjosi su a. a. Vincu nežinau, tik girdėjau, kad lenkams iš miestelio pasitraukus, atėjo šauliai ir a. a. Vincą nusivežė į Alytų, kur jis ir mirė.

Kun. Pr. Cibulskis.

II.

...Bėgau kovos vieton, manydama, kad ir aš kuo nors pagelbėsiu. Pribėgus prie namo paliai bažnyčią, susitikau tris prieangyje stovinčius miestelio vyrus ir išgirdau silpną balsą, prašantį vandens. Įpuolusi kambarin, pamačiau vienų vieną gulintį ant žemės sužeistą jaunuolį. Jis buvo išbalęs ir pakartodamas šaukėsi vandens, bet jo balso nebuvo kas klauso. Subarus vyrus, kodel jie sužeistajam neduoda vandens, nubėgau į antrąjį aukštą pas ponią Dambrauskienę. Ši ponia nunešė sužeistajam puoduką vandens. Ligonis labai drebėjo, nes gulėjo tik ant šieno, nieku nepridengtas. Cecilija davatkelė jį apklojo. Paklausus pavardės, atsakė esąs Vincas Dovydaitis. Aš supratau, kad jis yra Dovydaičio, buvusio „Viltles“ redaktoriaus brolis.

Pagaliau atėjo daugiau davatkėlių, atnešė baltus marškinius ir karbolio. Sužeistąjį pasodinome ir pradėjome raišioti žaizdas. Nuvilkus marškinius, iš pečių žaizdos bėgo kraujas, švirkšdamas kaip iš vamzdžio. Ligonis baisiai dejavo ir teiravosi, kame yra lenkai. Labai prašė, kad jį išvežtų, nes lenkai esą paėmę jo dokumentus ir iš jų sužinoję, kas jis esąs, sugrįšę užmuš...

Lenkams pasitraukus, dvi merginos pranešė lietuviams, kad sužeistąjį kuogreičiausiai pasiimtų. Atėjo keletas lietuvių, sužeistasis labai nusidžiaugė ir, sakės pasveikęs, nedovanosiąs lenkams. Pavakare atvažiavo apie 30 lietuvių, pasiėmė a. a. Vincą Dovydaitį ir nusivežė. Sužeistasis buvo labai patenkintas ir net nustojo dejavęs...

Mok. Ona Lisauskaitė.

Adomas Mickevičius.*)

(1798 — 1855).

Šiemet sukanka septyniasdešimt metų nuo garsaus poeto Adomo Mickevičiaus mirties. Del to susipažinkime nors trumpai su jo gyvenimu ir raštais.

A. Mickevičius yra kilęs iš Rimvydų giminės, gyvenusios žemėse, kurios vėliau sudarė Vilniaus guberniją. Tie Rimvydai pasivadino Mickevičiais nuo vienos vietos vardo Mickovce. XVII a. pabaigoje Mickevičiaus seneliai persikėlė gyventi į Naugarduko apylinkes.

Naugardukas, karaliaus Mindaugo laikais, buvo Lietuvos sostinė. Bet penkių amžių bėgyje virto mažu miestellu, kuriame įsigyveno lenkų kalba ir kultūra.

Adomas Mickevičius gimė Zaosiuje. Čia ir Naugarduke, kur vėliau apsigyveno jo tėvai, Adomas praleido savo jaunas dienas. Ten pat 1807 m. pradėjo lankyti vienuolių domininkonų mokyklą. Mokėsi neblogai, nors nebuvo geriausių mokinių skaičiuje.

1815 m. baigė Naugarduko mokyklą ir įstojo į Vilniaus Universitetą. Studentavimo metai (1815 — 19) padarė Adomui didelės įtakos. Jis aktyviai dalyvavo studentų filomatų (mokslo mylėtojų) draugovėje ir parašė pirmus savo eilėraščius. Bet tie pirmieji raštai silpni.

1819 m. Adomas tapo paskirtas Kauno gimnazijos mokytoju. Būdamas mokytoju perskaitė daug vokiečių poetų ir estetikų raštų, taip pat rašė dizertaciją magistro laipsniui gauti.

Kaune poetinis Mickevičiaus talentas brėsta. Čia parašytos sekant liaudies padavimais baladės ir romansai išleisti 1822 m., turi didelės poetinės vertės.

Gavęs magistro laipsnį, pasiliuosavo nuo mokytojo vietos ir grįžo į Vilnių. Vilniuje Adomas vėl gyveno studentų gyvenimu, dirbo jo paties įsteigtoje studentų filaretų (doros mylėtojų) draugovėje. Čia išleidžia antrą savo poezijų tomelį, kuriame patalpinta „Gražina“ ir II bei IV dalis „Vėlinių“.

1823 m. Rusų valdžia iškėlė bylą prieš filaretus, ir Adomas pateko į kalėjimą. Po pusės metų jį paliuosavo, įsakydami apsigyventi vidurinėj Rusijoj.

1824 m. Mickevičius apleido Vilnių ir kelis metus bastėsi po Rusiją, gyvendamas tai Petrapilyj, tai Odesoj, tai Maskvoj. Būdamas Odesoj jis padarė kelionę į Krimą. Poetinis tos kelionės vaisius buvo „Krimo sonetai“, išleisti 1826 m. Antras svarbus šios Rusijos laikotarpio kūrinys yra „Konradas Valenrodas“, pabaigtas 1826 m.

---

*) Dedame šį ir sekantį straipsnius A. Mickevičiaus lenkiškai rašiusio lietuvių dainiaus 70 m. mirties sukaktuvėms paminėti. R e d.

1829 m. Mickevičius gavo leidimą vykti į užsienius ir tuojau apleido Rusiją ant visados. Tolimesnis jo gyvenimas— nuolatinės kelionės iš vienos vakarų Europos valstybės į kitą. Kiek ilgiau gyvendavo profesoriaudamas Šveicarijoj (Lozanoj) ir Prancūzijoj (Paryžiuj).

Šio paskutinio Mickevičiaus gyvenimo laikotarpio poetinė kūryba negausi, bet pasiekus aukščiausį subrendimo laipsnį. Tuo laiku jis parašė III dalį „Vėlinių“ ir „Poną Tadą“.

1855 m. nuvyko Mickevičius į Konstantinopolį stoti į lenkų legijoną organizuojamą kovai prieš Rusiją. Čia tais pačiais metais apsirgo cholera ir mirė.

Mickevičius rašė lenkiškai, bet jo raštų dvasia lietuviška. Visi jo raštai pilni tėvynės Lietuvos meilės. Pirmuose savo raštuose baladėse ir „Vėlinėse“ *poetiškai apdirbo liaudies padavimus.* „Gražinoj“ ir „Konrade Valenrode“ vaizdavo garbingas lietuvių kovas su kryžuočiais, „Ponas Tadas“ arba „Lietuva 1812 m.“ — to laiko lietuvių gyvenimo vaizdas, tautinė mūsų epopėja. Tad Mickevičius yra Lietuvos poetas, ir jo atminimas yra mums brangus.

M. K.

A. Górski.

A. Mickevičiaus asmuo*).

Jau daug metų praslinko, kaip Adomas Mickevičius mirė. Mirė jis toli nuo Lietuvos, svetimame krašte.

Visa tai, ko gyvenime jisai labiausia troško, nebuvo lemta jam pasiekti. Iš tos žemės, kurią buvo pamėgęs, tapo išvytas pripuolamai pasipainiojusio asmens. Mylėjo moterį—ją kitas vedė. Laisvas dvasia ir laisvei sutvertas, mirė regėdamas vergiją, viso gyvenimo pastangomis neįstengęs nuo jos savo krašto paliuosuoti.

Jį, Bažnyčios sūnų, kryžiaus karžygį pasiekė ekleziastinė cenzūra, o savo knygas indekse jis pamatė. Poetas iš Dievo malonės, vienišas, kuris visą gyvenimą įkvėpimu buvo pagrindęs, —meta poeziją del žodžio, o žodį — del veiksmo pradėdamas apaštalauti, tačiau „savo knygos“ niekada neparašęs. Žmogus turėjęs didvyriškumo pradų ir jų dėliai stengęsis įveikti tikrovę, savo gyvenimo pabaigoj nuilsusiomis akimis turėjo žiūrėti į trivialę tuolaikinio pasaulio tikrenybę, kuri užstelbė jo geriausius troškimus. Olimpui sutvertas nusikreipia tačiau nuo ramaus Dieviškumo — lieka žemės karžygis.

Tokiu jau ir paliko. Karžygio ženklu nešinąs, aureole bei žaibais spindinčia galva — tą galvą pamačiusi Konstantinopolio liaudis, klaupdavosi gatvėse — liepsnų apsuptas bei liepsnas žiebiąs, šis žmogus skaistus ir veik be kalčių, pasiima viso pasaulio kalčių pajautimą ir visu savo gyvenimu, darbu, nuolatiniu, kas-

---

*) *A. Górski.* Monsalvat, Warszawa 1908, 232 pusl.

dieniniu pasiaukojimu, beribio ilgesio ir gilaus džiaugsmo kupinas, pildo tai, ką gyveniman eidamas buvo pasižadėjęs savo „Odoj į jaunystę“. Gal būt nejučiomis išskrido ta giesmė iš jo jaunos krūtinės ir tartum burtai apėmė, visą lietuvio dainiaus gyvenimą. Jo dvasia fatalės jėgos pagauta, kyla nuo žemės tarsi didžiulis paukštis ir beveik nyksta dausose—žvaigždžių šalis apleidusi grįžta vien pulti į žemę, su didžia širdgėla ją apglėbti.

Be žemės dausosna jis jau nebegrįš, jis ir ją ten nusineš, jos kaltes bei paklydimus ašaromis nuplaus ir grąžins ją dangui tokią skaisčią, kokia ji yra buvusi vos pirmiems savo spinduliams betrykštant.

Toksai to žmogaus gyvenimo kelias. Galingas, erelio užrėžtas kelias. Tokia jo širdies, širdis: amžinoji jaunystė, amžinasis excelsior, kelias veržimasis į amžinąją galią.

Vienas tėra sielos gyvenimas: įkvėpimas, vienas tėra gyvenimas žmogui: didvyriškumas. Kas jų nepatyrė — negyveno. Pramiegojo gyvenimą, sumenkėjo dvasia, pravegetavo. Tepabundie, nes kartą žmogumi sutvertas — sutvertas didybei. Dvasia laisva, o jos jėgos beribės.

Tai yra Absoliuto ieškotojas, gyvenimą jis kiaurai įžvelgia, moka išsiveržti iš žmogaus likimo, vienas prieš visą tų laikų kultūrą, gina „amžinąjį žmogų“. Bet dvasia ir likimas visada kovoja tarp savęs. Nors dvasia laisva—likimas žiaurus: slegia, stelbia, išvagia kilniausius jausmus, mažina juos visur, kame tik gimsta laisvoji dvasia, likimas tuoj siunčia verguvę — kame kyla įkvėpimas, ten jis siunčia kasdieninį įkvėpimą — kame pakyla didybė, likimas pastato priešais menkumą.

Mickevičiaus gyvenimas — nuolatinė tų dviejų jėgų, dviejų galių grumtynės.

Pirmiausia atskrenda viesulai bei uraganai ir pataiko tada, kai jam gyvenimas tapo dykuma. Likimas moka pasirinkti tinkamą valandą. Tačiau šis žmogus, paprastas gyvenime ir veik nusižeminęs, įveikia audrą Faryso ranka. Traukitės vėsulai! Traukitės audros! Jaunyste, erelio galia tu plasnoji, perkūnijos galių turi tavo ranka. Nes tavo mintyse, lyg perkūnijose blykstelėjimas ir trenksmas, neturi protarpio. Juodu vyksta kartu.

Po audrų ateina kitas priešas—nematomas bet galingas, tarsi, dulkės, smulkus ir stelbiąs. Ateina bespalvis, šiokiadienis vienodumas. Nukamuotų nuobodaujančių širdžių galiūnas, buvusių Farysų minios didelis valdovas. Pasiekia jisai ir Mickevičių. Stengias paverst jį bejėgiu, žvelgdamas į jį tuščiomis dienomis su bevilčiais rytais, bejėgiais vakarais. Dienomis, kurios nubertos rūpesniais tarsi bergždžiu smėliu. Tą syk jisai ramus išėjo to kasdieniškumo pasitikti, pasveikindamas pabučiavo, įsivedė savo išeivystės namuosna — ir pakeitė jį. Iš kasdieniškumo sukūrė poeziją.

Normanų pasakose karalaitė pasigailėjimo verčiama pabučiavo slibiną ir jisai tapo karalaičiu.

Taip Mickevičius gyvenimo kasdieniškumą pripildė savo sielos harmonija, harmonija savaime skambia tarsi rytmetinės giesmės — be entuziazmo, tačiau be nusiminimo, praskaidrinta savo samens reikalų išsižadėjimu,. tačiau nemananti savo kilniausių jausmų bei aukščiausiųjų tikslų atsižadėti. Taip gyvena poetas išeivis ir kuria savo „Poną Tadą“

Tai didžiulės oezijos vienintėlis pkūrinys, kur neprasiskverbia mirties pasiilgimas.

Įveiktas likimas dar trečią kartą bandė grumtis su įkvėpimo žmogumi. Kada Mickevičius meta plunksną ir pradeda veikti, tai minios žmogus pastoja jam kelią. Šie du žmonės—amžinai nesutaikomi priešai. Kur tik ištrykšta įkvėpimas, tuč tuojau pasirodo minios žmogus, lyg šešėlis, lyg tų šešėlių legionas, tarsi visas jų skruzdėlynas. O tokia mirtis nuo skruzdėlių pakirto ne vieną gyvybę. Grumtynės su šituo legionu nuo šiol užima Mickevičiaus gyvenimą. Šaukiamas mūšin ar patsai šaukiąs, atakuojamas ar atakuojąs, jis pats, tikriau pasakius, ieško priešų, ypatingai ten, kame paskelbė kilnaus reikalo gynėjų vėliavą, pereinančią į jų priešininkų rankas. Profesoriaus katedra, tovianizmas, „Tautų Tribūna“, italų legionas — visa tai to didžiojo karo atskiros kovos.

Toje nelygioje kovoje įkvėpimo žmogus žūna — nugali miniažmogis. Gyvenimo pabaigoj, peržvelgdamas savo didžius pralaimėjimus, Mickevičius patyrė sunkiausį paskutinį sielos bandymą. Salia improvizacijos valandos, šis momentas, merdėjimo momentas, primena visą tartum paneigiantį skundą ant kryžiaus: „Dieve, kodel mane apleidai“. Pirm laiko pražilęs, užgesusiu, stingstančiu veidu, pasiduoda apatijai, trunkančiai ištisas sąvaites, ir, tarsi, patsai sau skundžiasi kad jį siela apleido. O kada jo siela vėl grįžta, Mickevičius, tarsi, klausos tyloj jos ilgų, vienuma dvelkiančių pasakojimų.

Dar kartą pabunda jame visa dvasios galybė, dar kartą kyla visos viltys, širdis pradeda vėl gyvai plakti. Jisai skuba Konstantinopolin. Jau stovi prie savo namų angos, pas tėvynės vartus—savo mintyse ir svajonėse slavų tautų prišakyje jau traukia šiaurėn — skelbia jiems laisvę ir brolybę — pragaro vartus sudaužo — lietuvių žemėje, kame pirmas kadaisia dvasios jaunystę garbino slavų kalba, iškelia laisvės ir didžių darbų vėliavą, —visa tai, kas buvo jo gyvenimo gaivinimu, jis taip aiškiai mato prieš save.

Tik karsto žingsnio atstu, karsto, kuris rytoj jo laukia—nemato. Ir tas rytojus mirtimi nešinąs užklumpa žmogų staiga lyg perkūnija, užklumpa savo įkvėpimams bei troškimams besišypsantį.

Atėjo paskutinysis išsivadavimas.

Vertė *J. Laurinavičaitė.*

Adomas Mickevičius.

St. Š-is.

Susidraugavimo puotą pradedant.*)

Gerbiamosios Draugės ir Gerbiamieji Draugai,

Nei man nei kitiems nėra paslaptis, kad mano paskaitos, tiek akademinės, kiek ir viešos suteikia daug... apsivylimų. Galų gale ir aš pats nuo jų sergu ir jomis taip pat sirgdinu gerbiamuosius savo klausytojus. Taip nelaimingai susideda mūsų likimo aplinkybės. Rodos, bent šiandien, mums suėjus į susidraugavimo vakarėlį, turėtų būti kitaip. Deja, numatau, kad ir čia be apsivylimo neapsieis, kai pasakysiu, kad šalta prievolė verčia mane atlikti savo šios dienos paskaitą iš bendrosios metodikos ne universiteto aulėje, bet čia pasilinksminimo vietoje... Ar reik didesnio apsivylimo mano brangiesiems klausytojams?

Nebent galėsiu savo klausytojus paguosti tuo, kad pakitėjus aplinkybėms, turi kiek pakitėti ir mano bendroji metodika. Tai bus jau, ne mokslinio darbo metodika, bet greičiausia šis tas iš susidraugavimo bei pasilinksminimo metodikos. Galiu net ir rimtą metodikos vardą pakeisti linksmesniu džiaugsmingesniu pavadinimu, pasakęs, pav., kad jos mažmožis taikomas momentui, kurį vadinu posakiu: „Susidraugavimo puotą pradedant“. Štai kur taiko šita nepaprasta mano paskaita. Jei jos turiniu, kaip sakiau, ir apvilsiu savo klausytojus, vis delto į jos pagrindą yra padėta gera nuotaika, kurią tik vieną tenorėčiau šiandien skleisti aplink save.

* * *

Du dalyku, neabejojant, subūrė mus šiandien į vieną draugingą šeimą: draugiškumas ir linksmybių ieškojimas. Dažniausiai šituodu dalyku viens antrą remia, vienas antrą didina: draugiškumas sukelia linksmybę ir linksmybė daro draugų. O Jei dar prie to prisideda džiaugsminga jaunatvės versmė, ko, rodos, galėtų trūkti susidraugavimo puotai?

Žinoma, — nieko, jei draugiškumas tevestų žmones vien į gera, ir jei tebūtų vien padorių pasilinksminimų. Iš tikrųjų dažnai esti kitaip: draugiškumas kartais pastumia į blogą kelią, pasilinksminimai žemina žmogaus vertę, žadindami žemus žmogaus instinktus. Šiandien, tikiu, šitie pavojai mums nėra baisūs, ir todel apie tai kalbėti nėra reikalo. Tenka tik rūpintis, kad gerai suprastas draugiškumas ir padorūs pasilinksminimai mums būtų iš tikro naudingi ir, užuot mus žeminę, keltų mus aukščiau, į skaisčiosios jaunatvės padanges.

---

*)Paskaityta 1925 m. spalių 3 d. Teologijos Filosofijos Fakulteto klausytojų susidraugavimo vakarėlyje. *St. Š.*

Tuo nesirūpinti negalime, norėdami būti lojalūs krikščioniškosios pasaulėžiūros išpažintojai. Ir draugiškumas ir pasilinksminimai turi savo idealinių tipų krikščionybės šviesoje, ir todel turime prievolės eiti prie šitų idealinių tipų, bet neatsigręžti nuo jų į priešingą pakraipą.

Negalėdamas čia gilintis į pedantiškąjį draugiškumo ir pasilinksminimo klausimų tyrinėjimą, trumpai, be išvadžiojimų, pasakysiu, kad mūsų draugiškumas ir mūsų pasilinksminimai tebus vien tada geri, jei jie mus artins nors vienu laipsneliu prie idealinių draugiškumo ir pasilinksminimo tipų, arba, kitaip tariant, prie jų idealų. Ir štai noroms ar nenoroms, jei kalba eina apie draugiškumą ir pasilinksminimą, turime bent valandėlei pakelti savo žvilgius prie šitų idealų. Tedovanoja man klausytojai, kad taip rimtai man tenka čia kalbėti ir taip aukštai žvelgti. Bet greit sugrįšime iš kelionės padangėmis į šitą linksmai apšviestą salę, kur žydi šviesūs veidai, kur žiba skaisčios akys.

Draugiškumo gali būti labai įvairiopo, t. y. įvairaus laipsnio, įtampos, tarp įvairių žmonių, tarp nevienodo skaičiaus žmonių ir t.t. Platesniame draugiškume užsimezga siauresnių jo ratelių, o šiuose pastaruose dar siauresnių, kol skaičius suvedamas prie dviejų. Ir štai draugiškumo idealas įsivaizduojamas tarpe dviejų žmonių, nors draugiškumas gali turėti ir daug platesnių ribų. Liakordėras, tas tikras *magister amicitiae*, šitaip nusako draugiškumo idealą: "Draugiškumas yra dviejų sielų sutuoktuvės tikslu bendrai atlikti gyvenimo triūsą". Taip suprastam draugiškumui Vuillermetas stato pirmoje vietoje šitokią prievolę: „Pirmoji draugo prievolė yra duoti sykiu su savo širdimi Dievą tam, kuris yra mylimas". Pabrėžiu, čia kalbama apie draugiškumą, bet ne apie erotinę meilę, kuri šalia draugiškumo turi dar kitokių esminių žymių.

Jei dabar dairaus žmogaus širdies istorijoje, ieškodamas ryškiausių draugiškumo pavyzdžių, tai neabejojant tobuliausiu pavyzdžiu yra tasai susidraugavimas, kuris įvyko devyniolika šimtmečių atgal tarp Dievažmogio ir Jo atverstos į dorą nusidėjėlės. Bet tai jau per daug aukštas pavyzdys, kurio nedrįstu nagrinėti šio vakaro aplinkybėse. Paimsiu žemesnį pavyzdį, kuris vis delto bus pakankamas idealui atvaizduoti.

Tarp šv. Kotrynos Sienietės laiškų yra vienas, kuris nusako susidraugavimo atsitikimą, turėjusį vietą 1377 metais. Tais metais Sienos mieste buvo pasmerktas mirti jaunas žymios kilmės žmogus, Mykolas Tuldas, už piktžodžiavimą prieš vyriausybę. Suimtas kalėti, jis smarkiai susisielojo bausmės žiaurumu ir ėmė plūsti tiek prieš žmones, kiek ir prieš Dievo Apvaizdą. Niekas negalėjo atversti šito įnirtėlio, kad jis galėtų padoriai baigti savo gyvenimą, Tada Kotryna Sienietė, pilna apaštalavimo dvasios ir pasigailėjimo, nuėjo aplankyti nelaimingąjį jaunuolį.

Po šito apsilankymo, kalinys, Kotrynos žodžiais tariant, „tiek įgavo tvirtybės ir paguodos, kad ėjo išpažinties ir radosi geriau-

siuose nusiteikimuose“. Atsitiko taip, kad šitas išdidus žmogus, temylįs vien žemės gėrybes, tampa nuolankiu avinėliu, pilnu rimties ir rezignacijos ir karštai tegeidžiančiu vien dvasinių amžinybės gėrybių. Viena tik baimė jam teliko, būtent: pasirodyti silpnu iškilmingoje mirties valandoje, ir todel jis prašė Kotrynos sykiu išeiti su juo į ešafoto vietą. Kotryna išpildė jo norą ir anksti rytą buvo jau kalėjime. Ji klausė sykiu su juo šv. Mišių ir paskui suteikė jam dorinės paramos ir paguodos. „Jo širdis, sako šventoji guodėja, nustojo visai baimės; jo veido liūdnumas pasikeitė džiaugsmingumu... Šviesa, kurią jis įgavo, buvo taip didelė, kad jis šventa vadino teisingumo vietą. — Kai jis atvyko į šitą vietą, „jis, sako Kotryna toliau, pamatęs mane, ėmė šypsotis. Jis norėjo, kad jį pareikščiau kryžiaus ženklu; tai padariusi, visai tyliai jam tariau: mano mielas broli, eiki į amžinąsias sutuoktuves džiaugtis gyvenimu, kuris niekuomet nesibaigia. — Jis išsitiesė su tikru švelnumu, ir aš jam atidengiau kaklą. Buvau nusilenkusi prie jo ir jam priminiau Avinėlio kraują. Jo lūpos tetardavo tik du žodžiu *Jėzau, Kotryna,* ir jau jam betariant, prisiėmiau jo galvą į savo rankas“...

Taip, turint tikrų draugų, lengva yra ne tik gyventi, bet ir mirti!

Pasakys gal man kas, kad čia turime reikalo su dieviškąja malone, kuri nieko neturi bendro su žmogiškuoju draugiškumu. Vis delto toks pasakymas tik viena savo dalimi būtų teisingas. Malonė todel ir randa čia vaisingos dirvos, kad tarp dviejų žmogiškųjų širdžių yra susidaręs žmogiškojo draugiškumo ryšis. Jei jo nebūtų buvę, širdys būtų likusios šaltos, ir malonei pasidarytų mažiau vietos reikštis.

Taip ar šiaip žmogiškasis draugiškumas yra vienas iš gražiausių žmogaus širdies jausmų, kurie gali būti dargi neribojamai tobulinami. Jei šito jausmo idealas nėra lengvai atsiekiamas, tai bent nusistatymas šito idealo linkon yra mums visuomet privalomas, kai sueiname linksmoje susidraugavimo puotoje. Tebūna mums kiekviena susidraugavimo apraiška nors menkiausiu laipteliu į tobūlą draugiškumą, nes kitaip draugiškumas pakreips mus į tai, kas nėra dora, ir kas paverčia susidraugavimą susisėbravimu. Čia reikalinga yra tam tikra strategija, tam tikra taktika, kuri nėra taip paprasta, kaip galima manyti iš pat pradžios, ir apie kurią kaip tik todel čia nekalbėsiu. Linkiu tik, kad draugiškumas taptų kiekvienam iš mūsų vien iš sėkmingų tobulinimosi priemonių.

Jei draugiškumas liečia dorinę žmonių gyvenimo pusę, tai pasilinksminimai reiškiasi labiau žmoniškojo meno srityje. Todel pasilinksminimo idealas ir dera ieškoti meno apraiškose. Galima net kalbėti apie meną linksmintis. Tiesa, kiekvienas žmogus linksminasi pagal tą meno laipsnį, kuris jam prieinamas. Ir štai, jei norime visai padoriai linksmintis, turime rūpintis, kad mūsų pasilinksminimai neprieštarautų doriniams reikalavimams, ir

kad jie vis labiau tobulėtų meno atžvilgiu. Jei pasilinksminimas išeina iš bet kurio meno ribų, ir jei jis dar nusideda prieš padorumą, jis žeminą žmogaus vertę, jį demoralizuoja ir traukia vis žemyn prie nuogų gaivalų siutimo. Kadangi šitas pavojus mums šiandien irgi nebaisus, vėl tenurodysiu vien pasilinksminimo idealą.

Devyniolika šimtmečių atgal Galilėjos Kanoje susirinko sutuoktuvėms apvaikščioti linksma draugija. Žibėjo šviesa. Užė balsų šnekesys. Iškilminga nuotaika buvo sustiprinta supratimu, kad šitoje iškilmėje įvyksta matrimonijalinio draugiškumo ryšių užmezgimas. Amžiais išdirbtas ceremonijalas sujungė visus iškilmės dalyvius ir padarė iš jų iškilmingo meno vaidylas. Atsirado, žinoma, pagal įprotį ir vynas, keldamas žemiškuoju būdu linksmą ūpą. Bet štai šito vyno pritrūko, kaip pritrūksta bet kurių žemiškųjų gėrybių, kai jų yra maža, arba kai žmogaus širdis yra tiek didelė, kad jos negali pasotinti jokie žemės turtai.

Į šitą iškilmę buvo atėjusi Motina, o paskui ir Jos Dieviškasis Sūnus. Susirūpinusi šeimininkų rūpesniu ji pakėlė akis į savo sūnų ir prašomai ištarė: „Jie neturi vyno.“ Sūnus atsakė: „Moterie, kas mums, rūpi, tau ir man? Mano valanda nėra dar atėjusi.“ Bet Motinos prašymas negalėjo būti Sūnaus atmestas, ir štai tarp linksmybių ateina jo pagreitintoji valanda. Vanduo tampa vynu, bet sykiu paprastas pasilinksminimas tampa nepaprastu: jis virto dvasios puota, kur žmonės apsvaigo nuo amžinosios versmės vyno.

Kiekvienas tikras menas perkeičia žemesnį dalyko stovį į aukštesnį. Kanos stebūklas simbolizuoja aukščiausią meno laipsnį, kuriuo gali linksmintis ir džiaugtis žmogaus širdis. Ir kaip be galo džiaugsminga, palanki žmogaus reikalams ir vaisinga gyvybei yra toji religija, kurios pirmasis ženklas apsireiškė žmonėms Galilėjos Kanoje, kur tarp pasilinksminimų mezgėsi matrimonijalinio draugiškumo ryšiai!

Todel ar galime del ko nors liūdėti ir nesilinksminti šiandien mes, čion suėję idealiniu susidraugavimo reikalu. Nepamirškime tik, kad pasilinksminimo idealas reikalauja, kad mūsų pasilinksminimai būtų padorūs ir vis labiau tobulėtų pagal vis tobulesnį pasilinksminimo meno supratimą. Ne vieta čia šiandien šitą linksminimosi meną tyrinėti ir jo mokytis. Pakaks tuo tarpu, jei nenustosime sveikos pasilinksminimo nuovokos. Ogi šitai nuovokai turime tuo tarpu pakankamai davinių: jaunatvės vynas, kilęs iš skaisčios nesugadintų sielų versmės, veržiasi aukštyn ir gražiai žaidžia gyvenimo saulės spinduliuose. Ne veltui poeto pasakyta šitie puikūs žodžiai:

Tau, jaunatve, taurė gyvatos maloni,
Kai su draugais ją dalini;
Dangaus džiaugsmai širdis gaivina,
Kai jas gija auksinė pina.

Padaręs šitas kelias pastabas iš nepaprastos draugiškumo ir pasilinksminimo metodikos, neiškenčiu nepadaręs kelių praktinių išvadų šios dienos susidraugavimo puotai. Atėję čion draugiškai susipažinti tarp savęs ir linksmai pasižmonėti ir pasidžiaugti tais meniškais sugebėjimais, kurių pasitaiko mūsų tarpe, turime, man rodos, ryžtis padaryti žingsnių, kurie mums padėtų atsiekti mūsų šio meto tikslus.

Manyčiau tarp kitko, kad vienu dalyvavimo šitame susirinkime faktu, mes turime pasidaryti kiekvienas visiems ir visi kiekvienam pažįstami, taip sakant urmu prisistatyti vieni kitiems. Tai, kad čia yra suėję vieno fakulteto akademinis jaunimas ir jo vyresnieji draugai, pakanka, kad bendros visų tarp savęs pažintys būtų užmegstos.

Antra vertus kad mūsų susidraugavimas turėtų dorinės reikšmės ir tuo pačiu eitų idealinio draugiškumo linkme, turime šitoje susidraugavimo puotoje pradėti nuo tam tikrų širdies aukų. Suėjus krūvon daugeliui žmonių, gali rastis mums labiau ar mažiau simpatingų žmonių, mažiau ar daugiau įdomių, mažiau ar daugiau subrendusių, mažiau ar daugiau gražių ir t. t. Norėdami eiti tikro draugiškumo takais neprivalome užsidaryti savo ekskliuzivistinėse simpatijose. Turime kaip tik rūpintis, kad didžiausias dalyvių skaičius galėtų pasidžiaugti draugiškumo atmosfera. O tai gali būti atsiekta vien tada, kai visi iš mūsų nors po truputį darys širdies aukų, kad nebūtų apleistas nieks iš mūsų tarpo kad ir mažiausiai apdovanotas iš prigimties nesijaustų posūniu susidraugavimo puotoje.

Trečias dalykas, kuris čia gali ir net privalo turėti vietos, yra nuolatinis visų sykiu ir kiekvieno skyrium rūpinamasis pakelti mūsų pasilinksminimus į aukštesnį laipsnį, priduodant jiems vis daugiau dorinės ir meninės reikšmės. Padorus pasilinksminimas nėra toks banalus dalykas, kaip gali kartais manyti atitrauktas nuo gyvenimo ir užsidaręs teorijoje idealistas. Kad taip yra, pakanka palyginti orgijastinius laukinių žmonių pasilinksminimus su meniškais kultūringų ir dorų žmonių pasilinksminimais. Prie šito pastarojo pasilinksminimų tipo mes turime eiti mūsų visų pastangomis jau nuo šios dienos.

Štai mano pastabos, kuriomis norėjau šiandieną pasidalinti. Jei jos ir neišėjo tokios, kokios geriausiai pritiktų dabartiniam momentui, vis delto neapsilenksiu su tiesa pasakęs, jog jų pagrinde glūdi trys karšti geidimai.

Tegyvuoja jaunatvė! Tegyvuoja draugiškumas! Tegyvuoja padorūs pasilinksminimai.

Prie pasaulėžiūros klausimų svarstymo.

Šiais laikais mūsų krašte kiekvienam katalikui inteligentui reikalinga gerai orientuotis pasaulėžiūros klausimuose. Ar jis bus šioks ar kitoks specialistas, ar jis šiokį ar kitokį darbą dirbs, kiekvienas vis delto inteligentas privalo demokratinėje tvarkoje būti visiškai susipratusiu piliečiu; na, o tinkamai susipratusio piliečio pareigas atlikti, šiandien ypač negalima be gero nusimanymo pasaulėžiūros dalykuose. Mat, mūsų visuomenės ir valstybės darbas dirbama pasiskirščius į sroves ir į partijas, kurių svarbiausi skirtumai glūdi jų pasaulėžiūroje; rimtai tad apsispręsti, prie kurios srovės ar partijos prisidėti, negalima nesusidūrus su pasaulėžiūros reikalais. Ir šiaip jau kiekvienam inteligentui reikalinga į taip svarbius asmens ir visuomenės gyvenime pasaulėžiūros klausimus žiūrėti inteligentiškai, tai yra, su tikru nusimanymu. Inteligento kataliko savigarba negali taip pat sutikti su tuo, kad nemokėtum tinkamai atsakyti į visokius katalikybę šmeižiančius priekaištus. Pagaliau šiandien katalikas inteligentas neišsilaikys savo dorinio idealizmo ir socialinio pasišventimo aukštumoje, jeigu jis nebus giliau įsigyvenęs kilniose savo pasaulėžiūros tiesose.

Besiruošiant tad būti geru inteligentu, moksleiviui tenka, tarp kitko, ypač rimtai pasvarstyti pasaulėžiūros klausimus. Kad šitas darbas būtų gerai atliekamas, man rodos, reiktų pirmučiausia kreipti dėmesį į šiuos dalykus:

1. Iš pradžių reikia rūpintis gerai pažinti katalikų Bažnyčios mokslą, kaip antai, apie Dievą, apie žmogų, apie visuomenės santykius su religija, apie doros pagrindus, apie priemones dorai sieloje gaivinti ir stiprinti. Netikslingai elgiasi tie, kurie išsyk imasi nagrinėti priekaištus ir šmeižtus, dar gerai pozityviai nesusipažinę su savo tikybos tiesomis. Juk dažniausiai geriausias atsakymas į priekaištus ir šmeižtus — tiesiog tame dalyke Bažnyčios mokslo nurodymas. Mat paprastai tie priekaištai ir šmeižtai remiasi arba Bažnyčios mokslo nežinojimu arba jo iškreipimu.

2. Būtų klaidinga manyti, kad didesnis religinių tiesų žinojimas patsai savaime reikštų didesnę sielos religingumo vertę; juk centriniu religijos dalyku yra ne religijos tiesų pažinimas, kaipo tokis (toksai pažinimas čia yra tik kaip ir į religijos įvada, būtina religijos sąlyga), bet Dievo garbinimas išvidiniais ir išviršiniais aktais, vadovaujant Dievo meilės dorybei; be to, *svarbiau už pažinimą, kaipo tokį, yra religinio vertinimo atžvilgiu dorinio gyvenimo sutvarkymas, gyvos religijos įtaka žmogaus pasielgimui.* Tai labai svarbu atsiminti, kad galėtume suprasti, jog religiniame gyvenime didesnio ar mažesnio kilnumo laipsnis pirmučiausia pareina nuo visiems, ir praščiokams ir mokytiems, lygiai prieinamų veiksnių. Didžiausia žmogaus vertė pasiekiama,

pildant Dievo, t. y. Tobuliausios Tiesos ir Begalinės Gėrybės valią; šitoji vertė lygiai gali būti pasiekiama ir nemokyto prasčioko, jeigu tik jis stengias, kaip išmano ir kiek gali, savo sielos pastangas laisvu noru prie to kreipti.

3. Lyginant įvairias pasaulėžiūras, reikia pirmučiausia į jas žiūrėti iš svarbiausių punktų, būtent, svarstyti, kaip kuri pasaulėžiūra įstengia išrišti gyvenimo tikslo, prasmės ir apskritai dorinio vertinimo klausimus. Šituo pažiūriu svarstant, krikščionybės verčia turi būti greit kiekvienam aiški, jau, tarp kitko, krikščionių šventųjų gyvenimo pavyzdžiai vaizdingai parodo, kad krikščionybė įstengia išauklėti sielą iki pačių dorinio kilnumo viršūnių, kai žmogus gyvena sulig krikščionybės taisyklėmis.

Tuo tarpu visokių „pirmeivių“ pasaulėžiūros nenurodo tikrų praktinių pagrindų žmogaus gyvenimui vertinti, neįstengia nurodyti priemonių sielos kilnumui ūgdyti.

4. Susitinkant su kokiu svarbesniu priekaištu, daromu krikščionybei, dažnai naudinga pirma pažiūrėti, ant kokios pasaulėžiūros pagrindo tas priekaištas yra atsiradęs ir ko toji pasaulėžiūra apskritai yra verta. Tada bus lengviau įžiūrėti ir to priekaišto klaidingumą.

Šių laikų „pirmeivių“ pasaulėžiūros ir pačios nepretenduoja paprastai prie objektyvios tiesos turėjimo. Jos dažnai kalbėdamos del svarbiausių klausimų skelbia arba visišką agnosticizmą (nežinojimą) arba tik subjektyviais motyvais remiamą nuomonę. Iš čia lengva padaryti išvadą, kad ir jų prieštaravimas krikščionybei neturi tvirto, objektyvaus pagrindo.

5. Šių laikų krikščionybės priešininkai netiki paprastai, kad gali būti rimti, objektyvūs pagrindai pasaulėžiūros srityje. Delto jie dažnai vertindami kitų pasaulėžiūrą nepaiso jokių kritiško proto reikalavimų; tad ir priekaištus darydami, mano čia esant leistina vadovautis ūpu, vaizduote, užgaidais, kokiais nors partijos reikalais.

Katalikų religija labai brangina objektyvumą. Toj religijoj išauklėtam žmogui susidaro pavojus, kad jis perdaug rimtai gali žiūrėti į priekaištus, daromus iš tokių srovių pusės, kur neprileidžiama ne tik jau pasaulėžiūros svarbiųjų klausimų tikro išsprendimo, bet nepripažįstama net logikos dėsnių objektyvumo.

Katalikas, pripratintas teisingai branginti savo pasaulėžiūros tiesas apie Dievą, apie sielą, apie sąžinės reikalavimus, o nepažinęs šių laikų klaidingų filosofijos srovių, gali, jei nepasisaugos, lengvai suklysti, manydamas, kad ir jo religijos priešininkai visada turi panašių pasaulėžiūros brangenybių, sąryšyje su kuriomis išeina su priekaištais prieš jo religiją. Tuo tarpu jokių tokių brangenybių juk nesurasi, pavyzdžiui, nei pas materialistus, nei pas panteistus, nei pas nepripažįstančius Dievo socialistus.

6. Mokytų žmonių klaidos pasaulėžiūroje labai dažnai pareina iš to, kad jie peržengia savo mokslo ribas. Pavyzdžiui, kas nors gali būti labai geras fizikas, chemikas, mechanikas,

technikas, medikas, o visai maža ką nusimanyti filosofijos ir apskritai pasaulėžiūros klausimuose. Toje srityje, kur nesiekia jo mokslas, jis gali būti visai nekritiškas ir vadovautis tik ūpu ar vaizduote, ar kokiais nors prietarais. Ypač lengva pasiduoti net didžiausiems prietarams pasaulėžiūros srityje mokslininkui, priklausančiam pozitivizmo srovei, kuri laikosi tos pažiūros, kad tikrai ką nors pasakyti galima tik apie reiškinius; pozitivistai mano, kad apie nežinomą, už reiškinių esančią, sritį negalima nieko pasakyti, ar ten turi galios proto ir doros vertenybės, ar ne. Manant, kad tokių vertenybių ten nėra, galima tada svarbiausiais pasaulėžiūros klausimais nesivadovauti jokiais protingumo ir doros reikalavimais ir nėra tada čia pagrindo ir apskritai protingumą ir dorą taip labai vertinti.

7. Katalikybės priešininkai paprastai skelbiasi esą dideli garsių, kilnių obalsių skelbėjai; tie obalsiai — laisvės, kultūros, socialinės pažangos, asmens vertinimo, mokslo bei kritiškumo reikalavimai. Taigi, labai svarbu įsisąmoninti, ar tiems obalsiams vertinti gali būti vietos jų pasaulėžiūroj, ar tik obalsiai nėra labiausiai priešingi jų pasaulėžiūros pagrindams. Tuojau pamatysime, kad jeigu jie, nuosekliai galvotų, tai turėtų eiti ir prieš tuos obalsius ir prieš katalikybę, kuri neatskiriamai su tų obalsių vertinimu yra susijusi.

Katalikybės priešai juk pas mus paprastai laikosi determinizmo, tai yra tos pažiūros, kad žmogaus valia nėra laisva, kad žmogus esmiškai nesiskiria nuo gyvulio, kad tokiu būdu neturi dorinės, nemirtingos sielos, kad kultūros ir pažangos tikslo tikrai sužinoti negalima. Aišku tad, kad čia negali būti tikro laisvės vertinimo, gali būti tik nelogiški, nekritiški pasakojimai apie laisvę sauvaliavimo formoje ir nepripažįstant žmogui valios laisvės, ar gi galima tinkamai suprasti laisvės prigimtis, ypatybės ir reikalingos priemonės laisvei ūgdyti atskiro žmogaus sieloje ir visuomenėje. Nepripažįstant žmoguje dvasinės sielos ir esminio skirtingumo nuo gyvulio, negalima tinkamai kritiškai suprasti, kaip turi būti nustatyti visuomenėje santykiai, kodel pavyzdžiui, reikia smerkti silpnesnio išnaudojimas, kodel taip labai reikia pagerbti žmogaus, kaipo tokio, asmenybė. Kai del moksliškumo reikalavimų, tai paprastai katalikybės priešininkai skelbiasi esą to nusistatymo, kad metafizikos, pagrindinių pasaulėžiūros klausimų srityje protas nieko kritiškai negali pasakyti. Jei taip, tai sunku nuo katalikybės priešininkų ir norėti, kad jie duotų pasaulėžiūros srityje kritiškai pamatuotus priekaištus, bet jeigu jie vis delto bando priekaištus daryti, tai arba patys nenusimano, ką darą, arba spekuliuoja, arba bando spekuliuoti savo priešininkų neapsižiūrėjimu.

8. Turint reikalo su savo pasaulėžiūros priešininkais, nereikia tuojau leistis į ginčus apie pačias mums svarbiausias tiesas, kad jų diskusijose be reikalo nevalkiotume. Pavyzdžiui, kokia gali buti prasmė disputuoti tuojau apie Dievo buvimą su tokiu žmo-

gumi, kurs apskritai nepripažįsta jokios objektyvios tiesos, kurs neranda pagrindo kritiškai nuspresti, ar kiti žmonės egzistuoja, ar išorinis pasaulis egzistuoja, ar jis patsai, kaipo žmogus, kaipo pastovi savo esmėje esybė, egzistuoja. Užtenka šitokią jo poziciją įsisąmoninti ir išaiškinti, kad būtų visiems geros valios žmonėms lengva suprasti, jog čia ir nėra kuo disputuoti apie Dievo buvimą, nes nėra tada čia kam kokio nors priekaišto to klausimo srityje kritiškai, objektyviai formuluoti, o į nekritiškus plepėjimus ar gi galime rimtai žiurėti. Tas pats yra ir su dvasinės sielos klausimu ir su kitais panašios svarbos centriniais pasaulėžiūros dalykais. Sielos klausimu be to, dažnai klystama, kai manoma, kad dvasinės sielos buvimo negalima įrodyti nesukritikavus darvinistiško evoliucionizmo pozicijų. Tuo tarpu dvasinės sielos klausimui išspręsti yra daug trumpesnis ir lengvesnis kelias, būtent, įsigilinant į esminius sielos gyvenimo veiksmus, kaip antai proto ir laisvos valios veikimo ypatybes, iš tų ypatybių greit paaiškėja, kad žmoguje yra dvasinė siela.

9. Katalikų pasaulėžiūra yra tos verčios, kad jai nebaisūs, kad ir kritiškiausio proto reikalavimai. Didžiausia bėda šiais laikais kaip tik ta, kad katalikybės priešininkai netenka sąmonės, kad pasaulėžiūros klausimus svarstant reikia laikytis kritiško svarstymo reikalavimų. Pasitenkindami lėkštais pasityčiojamais apie metafizikos nemokšliškumą, jie užsidaro dažnai keisčiausių, jokios kritikos neišlaikančių, vienas kitam prieštaraujančių prietarų sustingime ir netenka energijos ir veiklaus noro iš to savo dvasios skurdo kelti; tokį idėjinį dekadentizmą paprastai seka ir moralinis.

Mūsų laikų katalikybės priešininkai kas kart darosi labiau panašūs į pirmųjų krikščionybės amžių, užsilikėlius stabmeldžius, kurie del savo nekultūriškumo visi tais laikais gaudavo negarbingą pagonų (arba tamsuolių kaimiečių) vardą. Ir šiais laikais mums tenka pasaulėžiūros klausimų srityje kelti balsas prieš tamsumą, prieš kritiškumo nepaisymą, prieš tikros laisvės negerbimą, žmogaus asmenybei vertinti vietos neturėjimą mūsų idėjinių priešininkų tarpe. *K.*

Ernest Hello.

Menas*).

I.

Šios minties akyvaizdoje, kuri apėmė visą mano gyvenimą ir viena tegyvena manyje, norėčiau visa vienu žodžiu išreikšti. Tačiau menas, apsigyvendamas mūsų tarpe, yra nuoseklus: jis pasidalija, prileidžia *pirma* ir *paskui*, įgauna keletą lyčių. Reikia, apie jį kalbant, klausyti to paties reikalo, atsižvelgti į tuos pačius harmoningumo reikalavimus.

Menas yra juntamasis grožio reiškimas.

Naturalinėje tvarkoje jis yra idealo pareiškimas.

Kaip jis pasielgs žengdamas mūsų ištrėmimo žemėn?

Laikas ir erdvė saugoja šio pasaulio užtvaras ir sulaiko norinčius jas peržengti. Niekas iš jų neištrūksta. Ar savo vienumos nepaardydamas Menas taip pat sušvelnins savo didžius ir malonius spindesius mūsų žmogiškajam *reikalui?*

Jo pirmasis veiksmas yra nusileidimas, pasiaukojimas. Mes esame kitoje vietoje pastebėję, kad pasiaukojimas yra žodžio esmė. Garsas gema vien mirti ir gyvena vien pasiaukoti. Menas skirstosi norėdamas pasireikšti.

Verčiamas susitikti su laiku ir erdve, Menas jų prašo padėti juose išlaikyti savo grožį. Laikas skolina jam žodį, o erdvė šviesą,

Žodis ir šviesa yra du Meno tarnai.

Aritmetika reiškia laiko dėsnius, geometrija erdvės. —

Aritmetika gimdo Meno pasaulyje poeziją ir muziką, idėjos tarnus laiko srityje. Laikas nustato jų matą, o tas matas yra ritmas.

Geometrija tveria idealiame pasaulyje architektūrą, skulptūrą ir tapybą, idėjos tarnus erdvės srityje; erdvė daro jų proporcijas.

II.

Mes esame pasakę, kad Meno lytims objektivuojančioms (ryškinančioms) mintį laiko reiškiniais tarnauja žodis.

Meno lytims objektivuojančioms mintį erdvės reiškiniais, tarnauja šviesa.

Žodyje ir šviesoje jaučiu paslėptus panašumus. Žodis yra nematomojo pasaulio spindesys, šviesa matomojo pasaulio. Žodžio pagalba kūryba tampa mūsų proto šviesa: ji išaiškina mūsų protui savo spindesį. Šviesos pagalba kūryba tampa žodžiu mūsų akims: ji joms apsako Kūrėjo garbę. Dangus taptų nebyliu netekęs šviesos, kaip žmogus nustojęs žodžio. Žmogaus žodžiai aiškina kūrybos didingumą, kuri yra šviesos nušviesta; žodžio ir šviesos

*) Iš rinkinio „L'Homme", Paris, 1923.

pagalba matomasis ir nematomasis pasauliai susiartina ir garsina savo garbę. Jie kalba,garbina, gieda: jie gieda savąją meilę savo grožio džiaugsme. Žodis ir šviesa turi tuos pačius draugus ir tuos pačius priešus.

Šviesa atskleidžia matomąjį pasaulį mūsų protui stebėti; žodis nematomąjį pasaulį paveda tarnauti mūsų protui. Abudu yra nesučiumpami ir paslaptingi. Abudu nesidalindami nemažėdami priklauso kiekvienam ir visiems. Abudu pereina, paliečia, perskrodžia nors kuobiauriausius kūnus nesuteršdami savo spindulių. Abudu atsispindi: aidas gražina žodį; veidrodis siunčia atgal šviesą. Teperšviečia šviesa vandens lašą ir iš jo padarys perlą. Tepasiekia žodis mirusį protą, Dievas žino, kokiomis spalvomis pamatys jį spindintį. Šilima seka šviesą, o meilė— žodį.

Žodis ir šviesa abudu veja vaiduoklius. Abudu atveria, atranda. Norite sužinoti šio daikto vertę? Pavadinkite jį vardu. Norite pažinti šį kriminalistą? pavadinkite jį.

Prasižengimas vengia žodžio kaip ir šalinasi šviesos, o melas yra tamsuma.

Vardas išreiškia moralinę buitį, kaip šviesa materialinį daiktą.

Žodis aiškina tai, ką vadina. Šviesa aptaria tai, ką rodo. Abudu skiria, apriboja. Abudu lekia ir nyksta garsėdami savo prigimtimi; abudu pasislepia veikti: vienas sielos gelmėse, kitas kūnų gilumoje ir tiek pareiškia savo buvimą, kiek randa medžiagos pasireikšti; abudu asimiliuojasi, ką yra sustvėrę, jie sau viską pritaiko, bet patys niekam neprisitaiko. Jie įžiūri savo grobį, kaip erelis, iš aukštųjų kalnų, pastveria, atnaujina, pakyla, savo greitumu ištrūksta niekieno nepagaunami; tačiau jie veikia savo bendraujamu spindesiu kūnus, kuriuos jie užkariavo. Kada jie yra atidedami į šalį, kaip sekla, jų veikiamasis ir nepastebimas buvimas laukia pažadinamojo dūžio. Po dūžio jie pasireiškia savo pilnumoj; spinduliuoja ir bendrauja nemažėdami. Kartą žmogus, sugavęs beveikiančią šviesą, išrado atsimenantį veidrodį, atrado fotografijos dėka žodžio dėsnį. Pastovus ir ištikimas ten, kur yra prisijęs, bet paslaptingas savo veiksmuose, gautas žodis dažnai gyvena sieloje, tačiau pasirodo tik kai kuriose aplinkybėse.

III.

Žmogus, gavęs žodžio dovaną yra ypatingai šviesos grožio jaudinamas. Šviesa yra tiek ryškus simbolis, kad jo vardas taip dažnai tinka neregimajai šviesai kaip ir regimajai.

Meno kūrybos laiku, tuo įstabiu momentu, kuriame reiškia savo mintijamąjį grožį, menininkas pasijunta apimtas nematomos šviesos, gaivinančios ir šildančios šviesos, kuri suteikia jam žodį. Savo mintimi persiėmes, turįs savąjį tipą, menininkas jaučia savyje kažin kokį vyksmą. Tai gimsta jo prote šviesūs ir karšti žodžiai. Jie prisitaiko minčiai, grožėja savo grožiu, sužiba savo spindesiu.

Mintis yra taip graži, kai ji dar nerealizuota, kai ji tebėra visa ir pilnutinė,kai menininkas į ją gilinasi dar nesutepęs savo rankų medžiaga, kūnydamas savo projektė bejėgę nepatenkinančią, tačiau būtiną mintį rašytojas, tapytojas ar skulptorius, kai jis paima savo drebančia ranka realizuojantį įrankį, klauso minties, atsideda darbui, d i r b a, įsižiūri savo kūrinį ir randa jį netobulą. Jis nėra realizavęs savo idealo. Idealas dar daugiau reikalauja. Neturėdamas ko duoti—tuščiomis rankomis, menininkas verkia ir prašo atleisti. Jis pažemino savo mintį, duodamas jai lytį. Jis nustatė jai ribas,apribojo. Menininkas atsižadėjo didingumo, kuriame kūrė savo mintį. Jis pasikesino idealui.

IV.

Saulės tekėjimas yra šiame pasaulyje šviesos triumfas. Kūryba reiškiasi. Leiskite tiktai veikti šviesai ir žiūrėkite! Šis didingumas yra simboliškas ir paslaptingas kokios tai nematomos ir dvasinės harmonijos atspindis,kuri nori būti spalvos simbolizuojama.

Saulės tekėjimas yra panašus pasaulio tvėrimui: jis yra jo figūra perkelta prasme! Ar jis nėra stebūklingai panašus menininko sieloje žodžio gimimui? Kartais s i e l o j e y r a v i d u r n a k t i s tokioj valandoj žmogus nieko negali nudirbti, Bet staiga, jis pastebi savo mintį sužibant: tai gimsta žodis. Mintis buvo pasislėpusi: ji dabar aiškėja. Jos anksčiau kaip ir nebuvo žmoguje: dabar ji atsipeikėja ir atgauan savo tiesos spindesį; ji pajaučiama gyvenanti, nes kalba.

Žodis, kaip ir šviesa, pamažu kyla horizontu. Iš pradžių pasirodo aušra, paskui prašvinta diena. Kaip, tekant saule, laukiniai žvėrys grįžta į savo landynes, taip susigėdę blogi geiduliai pasislepia žodžiui pasigirdus, nušvietus. Paskui debesys aptemdo sieloje žodį, kaip šviesą danguje; tačiau jiedu žaidžia abu žemųjų kliūčių trukdomi; jie įvairuoja ir reiškiasi įvairiomis lytimis, kurios gražina dangų ir žemę įvairiausiomis turtingiausiomis ir gausingiausiomis spalvomis. Pagaliaus visiškai įdienoja ir pakyla karštis. Artojas varo savo vagą: išartą dirvą veikia dangaus įtakos ir žemė duoda savo vaisių.

V.

Įsigilinkime pagaliau į Harmonijos didingą spindesį. Mes sakome: ši meliodija graži, ir žiūrėdami į paveikslą, šitas paveikslas yra gražus.

Harmonija, būdama žodžio grožis, turi savo pradą ritme, t. y. skaičiuje.

Tuo pat laiku sakome, kad Grožis, kuris yra Lyties harmonija ir Meno, išstatyto šviesoje, spindesys, turi, kaip ir garsų harmonija, savo pradą skaičiuje: nes Grožis esmiškai sutinkamas Kampe, o Kampas gali būti nustatytas skaičiumi.

Menininkas,—šio vardo vertas menininkas—duoda žmogaus dvasiai nuotaiką. Menas, tam tikru atvėju ir atatinkamu metu, yra jėga, kuri suskaldo požemio skliautus, kur mes trokšk inamės. Kokį įrankį tam panaudoja? Kokios masės jam tarnauja? Žodis, muzika. Kaip menki dalykai! Truputis oro žmogaus lūpų paleistas.

Vargšės, staiga pralekiančios gaidos, vargšai skiemens, išsisklaidantieji vėjui papūtus, nematomos galybės, kaip jūs neatrodote galingos! Jūs pajudinate žemę, ir dangus jūs klausosi. Iškilmingose valandose, kai mes jums priklausome, siela turi oro: ji kvėpuoja, susivokia. Ji kalba: Taip, Dieve, aš esu didinga, o tai buvau užmiršusi. Iš jūs žmogaus siela gauna pirmuošius išliuosavimo pradus. Ji stebisi savo įprastais užsimirsimais; stebisi visada neprisimenanti tai, ką šiuo momentu prisimena. Atsitiktina šviesa atidengia jai paprastų tamsybių gelmes! Atsipeikėjimo angoje siela tiktai jas supranta ir teatsimena savo sapną, kad juo grožėtųsi. Ji stebisi galėjusi pamiršti tipus, atsiduodama atsitiktinumams ir šaltumui. Sunkios ir masingos durys, mūsų kalėjimo durys slepia mūsų didelę meilę; jos kartais išplėšia net jos atsiminimus. Tačiau staiga prasiskleidžia horizontas, horizontas platus, aukštas, tolimas, žybčiojąs žaibais ir šviečiąs ugnimi. Žodžio ir šviesos nešamas, šių dviejų erelių sukryžiuotų sparnų keliamas, menas yra praėjęs, perėjęs, sunaikinęs, akimirkai prasivėrė siena, susprogdyta neapčiuopiamos galybės, smilkalo dūmų, kaip žaibo atvertas debesų prošvaistis...

Vertė *A. Januševičius.*

Sešuolė.

Žydėkite, gėlės!

Žydėkite, gėlės, iš skausmo supintos,
Gaivinkite sielą paguoskit varguos...
Nušvieskite grožiu gyvenimo rytą—
Skausmus paskandinkit širdies neramios...

Žydėkite, gėlės, iš nauja atgimę,
Ir neškit man džiaugsmą jaunystės dienų
Ir laime paverskit pasaulį didingą,
Kad siela nejaustų šios žemės kančių...

Žydėkite, gėlės, jaunystėj svajotos
Paverskit liūdesį saldžiu džiaugsmu...
Žydėkite, gėlės, iš skausmo supintos,
Gaivinkite sielą suspaustą kančių...

Juozas Švaistra.

Sveikatos keliai.

„Sielos kilnumas—geriausias gydytojas“
Cartwright.

„Mes esame toki, kokios yra mūsų mintys: keičiamės drauge su jomis; tampame kuo norime būti; darome, ką norime daryti“. Šitie posakiai yra šventai teisingi. Jie nepajudinamais dėsniais įsigyvenę visose gyvenimo srityse. Šiuo straipsneliu mes norime pažvelgti, kiek šitas dėsnis yra pritaikomas žmogaus sveikatos srityje.

Mažai žmonių supranta, kad jų sveikatos stovis pareina nuo jų minties, sielos stovio. Reikia atminti, kad nėra žmoguje minties, kuri nepasireikštų išviršiniu būdu, taigi žmogus negali nesusirgti, jeigu kuri nors liguista mintis jame gyvena. Kaip negali būti tyra žmogaus siela, kai žmogus gyvena netyromis mintimis, taip negalima turėti geros sveikatos, kai liguistos mintys yra įsiviešpatavę.

Kai kurie mūsų kūno organai yr ypatingai jautrūs įvairioms mūsų vidaus gyvenimo įtakoms. Taip, pavyzdžiui, didelis egoizmas, šykštumas, pavydas stipriai veikia į kepenas. Rūstumas, pyktis apsunkina inkstų veikimą. Nervingumas pražūtingai veikia į širdį ir kepenas.

Jeigu žmogus nuolat ko nors bijosi, arba jei yra susirūpinęs, neramus, tai tuojaus širdis ima smarkiau plakti. Jeigu toks žmogaus stovis tampa nuolatinis, chroniškas, galima lengvai gauti širdies ligą. Daugelis žmonių mirė širdies liga, kurią jie gavo nuo tokio sielos stovio.

Gydytojas *Snow* anglų laikraštyje „Lancet“, įrodinėja savo įsitikinimą, kad didelė dauguma susirgimų vėžio liga, ypač vidurių vėžio liga, paeina nuo žmogaus vidaus gyvenimo neramumų, susigraužimų etc. Taip pat yra patirta, kad geltlige labai dažnai žmonės suserga nuo stiprių išvidiniame gyvenime sutrenkimų, ypač nuo dažnai pasikartojančio smarkaus pykčio. Yra susekta, kad odos veikimas labai apsunkinamas ir net gaunamos odos ligos nuo stiprių emocijų. Sir *B. W. Richardson* savo veikaluose sako, kad ligos labai dažnai žmonėse atsiranda nuo atatinkamo jų sielos stovio. Jis apgailestauja, kad neatsižvelgiant į tai, šitos ligų priežastys yra mažai dar lig šiam laikui ištirtos.

Taigi mes niekada negalime turėti geros sveikatos, jeigu liguistame stovyje bus mūsų siela, kaip mes negalime pažengti priekin (nedarome pažangos) pasitenkindami atžagareiviškuoju gyvenimu.

Mes privalome nuolat turėti galvoje kilnią sveikatos idealo ir harmonijos mintį. Mes privalome kovoti su ardančiomis sveikatą mintimis, kaip mes kovojame su pagundomis daryti krim nalį ar kitą jam panašų prasikaltimą. *Negalvokite niekada to, koi jūs nenorite, kad įsigyventų.* Nesiknaisiokite nuolat savo neva ligose, neįsivaizduokite nuolat neva ligų simptomų. Gydytojai sako, kad tie žmonės negali būti visiškai sveiki, kurie nuolat save nagrinėja, bene suras kokią nors ligą, kurie nuolat vis mano apie save statydami klausimus, kažin ar jie dabar jau nesusirgs ir t. t.

Bibliotekų vedėjai tvirtina, kad stebėtinai gausiai skaitytojai reikalauja medicinos knygų. Daug kas iš jų tai daro del tos kad įsivaizduoja turįs kokią nors ligą, nori susekti visus tos ligo, simptomus ir padarinius. Kada tokie asmens skaitomose knygoss randa, ką nors panašaus su įsivaizduojamąja liga, tai įsitikinimase kad jie tikrai tokia liga serga, jau būna veik nepajudinamas ir tokius asmenis labai sunku išgydyti.

Nervingi ir gyvos vaizduotės asmens labai retai jaučiasi sveiki, iš papraščiausio niekniekio jie jau padaro didžiausius kalnus. Kiekviens blogas nusijautimas, kiekviens mažas skausmelis, tuojaus kelioliką kartų padidinamas, arba net padaroma išvada, kad čia yra jau baisiausių ligų pradžia.

Daug asmenų, jeigu jų tėvai yra kuria nors liga, ar tai džiova, ar tai vėžiu mirę, yra įsitikinę, kad jiems tokios ligos taip pat neišvengiamos. Jie įsivaizduoja, kad ant jų galvų šios ligos kabo it baisusis Damoklo kardas. Šitokiems žmonėms sunku būti sveikiems, ir jie, paprastai, tokiomis ligomis suserga, nes jie savo išvidiniu nusistatymu jau ta liga serga, o tuo pačiu ir parengia ir įtraukia į tą ligą kartu ir savo kūną.

Koks tai yra baisus šitaip įsitikinusių žmonių gyvenimo košmaras! Tai yra baisiausioji kvailybė, nes ji savo beprasmiu įsitikinimu suardo visas žmogaus pajėgas. Ir kas gi per gyvenimas, nuolatos vaikščioti įsitikinus, kad štai aš sergu tokiomis ar kitokiomis ligomis, kad aš jau štai tuojaus šitų ligų kankinamas mirsiu, etc.

Įsivaizduokite sau asmenį praleidusį savo jaunystės ilgus metus besimokinant, besispecializuojant. Ir štai jis įdėjęs čia daug energijos, lėšų, tapo geru savo srities žinovu. Štai visi jo išskėtę rankas laukia, kad jis savo darbais daug padarys žmonijos gerovei. Na, ir kaip gi visa išrodytų, jei jis, vietoj spartaus darbo, surūgęs, kankindamas save, ardydamas sveikatą, it katė su pūsle, vien laksto užsikrėtęs manija, kad jis būk pradedąs sirgti, o gal ir sergąs, kokiomis nors baisiomis ligomis. Šitoks nusistatymas ne tiktai jo darbus pakirs, bet ir visą gyvenimą suardys. Toks žmogus amžinai liks nelaimingas. Tik sunkenybė ir jam ir visuomenei.

Ir iš tikrųjų, kaip gi žmogus gali būti geram stovy, jeigu jis nuolat sau įkalba, kad jis yra nelaimingas, silpnas, sergąs, diena dienon blogiau besijaučiąs etc. Žinoma, kad jis bus greit tokiu, kokiu jis pats save vaizduojasi.

Sveikatos ir pajėgų niekuomet neturėsite, jeigu nuolatos giedosite ligų litaniją, jeigu save it bemirštantį nuolatos apverksite. Šitoks stovis yra tiesiog nuodėmingas, nes Dievas mus leido neverkšlenti del neva savo negalių, bet siekti tų kilnių tikslų, kuriems žmogus yra pasaulin leistas. Visai teisingai *Humboll* sako: „Ateis laikas, kuomet žmogus gėdysis sirgti, nes visų bus žiūrima į ligą, kaip į atatinkamą minčių vaisių".

Žmogaus sielos stovis, mintis yra sveikatos skulptorius, — mūsų sveikata negali jį prašokti, jeigu skulptorius turi silpnybių, trūkumų bus tokių pat silpnybių, trūkumų ir sveikatos statuloj. Kol bus silpnumai, klaidos pas skulptorių neištaisytos, tol geras sveikatos stovis bus negalimas. Gyvenimas, sveikata daug priklauso nuo minties, nuo įsitikinimų. Jeigu žvelgsim į gyvenimą tai šiam tikslui pavyzdžių rasim tiek ir tiek. Štai jų keleta. Viens asmuo turėjo įdėtą dirbtinį dantį. Vieną rytą pabudęs žiūri, kad danties nėra. Kur gi galėjo dingti. Aha, tur būt aš jį nurijau — pamanė ir įtikėjo. Neilgai laukus pajautė viduriuose skausmą. Taip, tai reiškia nuo danties, jis man drasko vidurius. Blogai! Ir pradėjo sunkiai sirgti. Nugabeno į ligoninę veik pusgyvį. Čia jis tiek buvo jau silpnas, kad galvos neįstengė pakelti. Jis laukė tik momento, kada teks amžinai su šiuo pasauliu persiskirti. Bet štai vieną dieną gauna jis nuo žmonos laišką, kad dantį rado lovoje. Vos tik jis tai perskaitė, tuojaus atsikėlė, atsilygino pats ligoninei ir parvyko sveikas namo.

Vieną kartą jauna mergaitė su savo sužadėtiniu, kuris jau buvo medicinos daktaras, buvo teatre. Staiga ji pasijuto labai blogai ir tai pasakė savo sužadėtiniui. O jis kažin ką iš kišenės išėmęs liepė savo sužadėtiniai tuojaus įsidėti į burną ir turėti iki pareis namo, užtikrindamas, kad liga tuojaus praeis. Ji taip padarė ir iš tikrųjų staiga pasijuto visiškai sveika. Kada ji parėjo namo ir išėmė iš burnos sužadėtinio vaistus, pasirodė, kad tai buvo paprasčiausias guzikas.

Yra labai dažnai atsitikimų, kad medicinos fakulteto studentai studijuodami įvairių ligų simptomus, ima vaizduotis tokių simptomų ir patys turį ir galop ima ir šiomis ligomis suserga.

Daviau kelis pavyzdžius, kur vaizduotės dėka žmogus labai rimtai suserga ir taip pat vaizduotės dėka pasitaiso. Gerai jeigu laiku susipranta ir susigriebia. Bet kiek gi yra tokių asmenų, kurie del įsivaizdavimo susirgo ir į kapus nukeliavo? Oi, tokių asmenų yra labai daug! Pavyzdžių labai daug yra, tik čia nėra prasmės išskaičiuoti, per daug jie vietos ir laiko užimtų. Iliustracijai pakaks tų kelių, kurie čia yra pažymėti. Jeigu kas nori daugiau jų turėti, tegul pasidairo po gyvenimą, tegul pažvelgia ir į save, tai suras tiek, kiek tik nori.

J. Kaminskas: Iš cikliaus „Pilkųjų dienų karalaitė“.

Keista ir tiesiog nesuprantama, kodel žmonės tokiai sugėstijai pasiduoda ir visai be reikalo ne tik save kankina, bet taip pat sutrumpina savo gyvenimo dienas. Jog vietoj to jis galėtų išsidirbti gražius gyvenimo planus ir jų garbingai siekti. Džiaugtųsi tuo visuomenė, būtų ir jam pačiam naudinga. Na, o sargdinant save tokiais įsivaizdavimais visi pasiruošimai, sveikata ir visa kita, ką tik jis galėtų padaryti, nueina niekais ir jos dar tampa visuomenės našta, o sau—kančia.

Taigi vykime lauk iš savęs anuos įsivaizdavimus, pasitikėkime savimi, savo dvasios galia. Turėkime sau prieš akis geros sveikatos idealą, apie tai mąstykime, tai siekime nė kiek neabejodami, kad pavyks visas kliūtis pralaužti ir prie to idealo prisiartinti. Mes privalome labai dažnai gėdintis savo ligų, kaip mes gėdimės kurią nors nuodėmę papildę, nes kalti esam mes patys lig to prisiėję del savo liguistų nusistatymų.

Viens garsus gydytojas, *Hufeland* sako, kad žmogaus prigimtyje yra kažin kas tokio, kas niekada neserga, kas niekada nemiršta, kas nuolat palaiko, gaivina visą žmogaus esybę. Tai yra kažin kas tokio amžino, dieviško. Mums reikia tiktai turėti atatinkamą kontaktą, harmoniją su šita esamąja žmoguje jėga, galybe ir mes būsime sveiki, laimingi.

Čia nenorime pasakyti, kad žmogus, šiais dėsniais vaduodamasis, jau niekada nesirgs, kad jis amžinai gyvens, kad gydytojo pagalba nėra reikalinga. Čia norime tik pabrėžti, kad labai daug ligų del liguistos vaizduotės užsitraukia ligą ir pakerta savo sveikatą. O jeigu jis mokės save atatinkamai sutvarkyti, savo dvasinėms pajėgoms duoti gerą kryptį, o minčiai naudingą darbą, jis drąsiai žengs, gyvenimo audrų nelaužomas, neblaškomas prie savo tikslo.

P. S. Literarūra: *O. S. Marden.* Les harmonies du bien. Géneve. 1918.

St. Lušys.

Ateitininkai ir visuomenė.

Šiandien daug del įvairių sumetimų yra kalbama bei rašoma apie visuomenės vargus ir apie jos sunkią padėtį. Tačiau mūsų visuomenė vis dar tebeskursta ir laukia geresnių laikų.

Iš to matyti, kad neužtenka gražiai pakalbėti ar parašyti, bet reikia tinkamai jai atsilyginti ir didžiausiu pasišventimu dirbti, jos gerovę kelti.

Tikrais visuomenės gerovės kėlėjais gali būti tik tie, kurie pakyla aukščiau savo asmeninių reikalų ir kurie viską aukoja visuomenės gerovei, visuomenės laimei.

Ateitininkams turi būti svetimos partijinės kovos ir asmeninė laimė, kai Lietuvos samanotų bakūžėlių gyventojai — mūsų tėveliai vis dar tebevargsta. Bet čia gali kilti klausimas, ar ateitininkai, laikydamiesi savo organizacijos principų, gali būti visuomenininkais. Atsakymas aiškus. Jau pats ateitininkų organizacijos obalsis „Viską atnaujinti Kristuje“ sako, kad ateitininkai neprivalo laikytis bet kokiuose klausimuose pasyviai, bet turi viską tvarkyti Kristaus mokslo pamatais. Ateitininkai ne tiktai gali, bet ir privalo būti visuomenės pionieriais, jos darbininkais. Šių dienų gyvenimas yra tiek prinarpliojęs visuomenės gerovei kilpų, tiek pristatęs įvairių įvairiausių spąstų, kad iš tikrųjų reikia įtempti visas jegas, kad nors kiek jas sumažinus.

Svarbiausieji šių dienų visuomenės gerovės ardytojai yra: bedievybė, alkoholizmas, ištvirkimas, įvairūs „misionoriai“ ir t. t.

Viena iš svarbiausiųjų, o gal ir svarbiausioji visuomenės gerovės ardytoja yra *bedievybė*. Iš jos kyla visos kitos nedorybės, kurios graužte graužia mūsų tautos, mūsų valstybės pamatus.

Antra visuomenės gerovės ardytoja yra *girtuoklybė*. Ją seka ištvirkimas. Jei pažiūrėsime į seniau kultūringų tautų istoriją, tai rasime, kad *girtuoklybė ir su jaja greta einąs ištvirkimas suardė jų kultūrą*. Šiandien Lietuvoje rasime motinų graudžiai beverkiančių, kad neturi kuo valgidinti savo kūdikių, kiek sutiksime barnių, muštinių, nesantaikos ir t. t. Šio skurdo priežastis yra girtuoklybėje.

Be to, daug kenkia visuomeniniam labui ir įvairūs šių dienų „misionoriai“. Nelaimingai istorijos aplinkybėms susidėjus, mūsų tauta paliko be apšvietos, be mokslo. Tąja aplinkybe ir naudojasi šiandien įvairūs žemos doros žmonės, skleisdami pražūtingas tautai ir valstybei idėjas. Jie skleidžia be dievybę, ištvirkimą, socializmą ir t. t.

Ar gali ateitininkai, kurių idėjos—tikybos brangybė, mokslas, dorumas, tautos reikalai — šaltai žiūrėti į visa tai, kas aukščiau pasakyta? Ar gali nieko neveikti, kai mūsų tautos rūmo pamatai yra graužiami? Žinoma, kad ne! Ateitininkai, kaip vienas, privalo kovoti su visais, kas bando pastoti kelią mūsų tautos, mūsų valstybės labui. Kovai laimėti reikia pasirengti, apsišarvuoti. Todel ateitininkai privalo būti giliai susipažinę su mokslu, turi būti sąmoningi abstinentai, visuomenininkai. Čia ateina į pagalbą veikiančios kuopose eucharistinmkų, abstinentų, visuomenininkų ir kt. sekcijos, kuriose ateitininkai turi aktingai dalyvauti ir aiškintis įvairius klausimus, kad taptų sąmoningais ir nepergalimais kariais kovoje už tautos gerovę. Atostogų metu kiekvienas at-kas turi nešti visuomenei tikrosios šviesos žiburėlį ir šviesti visus, nors ir tamsiausius, samanotų bakūžėlių kampelius.

Juozas Paukštelis.

Barzdos tragedija.

Žmogaus gyvenimas, vyručiai, apipultas smulkmenomis, smulkmenomis ir dar kartą smulkmenomis. Žiūrėk, jos tau viena čia knibt, kita čia bakst, trečia čia timpt, taip ir knibinėja, bado, kandžioja iš visų pusių.

Paimkim tokią smulkmeną kaip barzdą, bent kokio žmogaus barzdą; juk ji atrodo visai maža smulkmena. Kada barzda tau susivelia, arba perdaug ima šertis, gali kaip nori pasielgti; nori nuskusti — nuskusk; nori apkarpyti — apkarpyk; nori į dvi šaki perskirt — perskirk. Aš sakau, ji visai priklausoma nuo žmogaus laisvės ir jokios, rodos, svarbesnės rolės nelošia žmogaus gyvenime. Tačiau, vyručiai, ne taip. Kas turite barzdą, tas jau žinote, kokią reikšmę ji turi žmogaus gyvenime.

Kad visi turėtumėte prigulinti supratimą apie barzdos reikšmę žmogaus gyvenime, aš čia truputį paanalizuosiu vieno žmogaus barzdą. Žinoma, aš neimsiu kokios profesoriaus, daktaro ar ministerio barzdos, nes aukštesnių žmonių barzdos aukštesnes ir ypatybes turi. Aš kalbėsiu apie kieno nors menką barzdelę. Papasakosiu, kad ir apie mano mylimo ir gerbiamo draugo Stepono barzdelę. Tai buvo, taip sakant, menka, reta barzdelė, apie jos menkumą ir retumą jau galima spręsti iš to, kad fotografijoj Steponas visada atrodydavo tarytum be barzdos. Pažvelgęs į jo fotografiją pirmiausia pamatydavai baltą ir labai riestą smakrą, o tik ilgiau įsižiūrėjęs išvysdavai, jog ant smakro draikosi kažkoki gyvaplaukiai. Bet prie dienos šviesos nieko jo barzdelei negalėjai prikišti, ji atrodė labai tanki, labai riesta, geltona ir į dvi šaki labai puikiai ir vienodai perskirta. Kard ji buvo graži, tai liūdija ir tas faktas, jog ne dvi, ne trys ir ne dešimt panelių labai rimtai buvo į ją įsimylėjusios ir dar rimčiau jos susivaržiusios. Nors, tiesą pasakius, mano draugas Stmponas taip pat buvo riestas, spitrus ne iš kelmo išspirtas vyras Būdavo, kad ims vingierką šokti, tai tik vizitkos skvernai švilpia ir balti getrai žaibuoja. (Į koncertus-balius ar į šokius visada draugas Steponas eidavo su getrais).

Kadangi ir draugo Stepono barzdelė, kaip ir kitos barzdos, turi savo atsiradimo ir šakojimosi evoliuciją bei istoriją, tai mano' taip sakant, kartu ir mokslinė, pareiga yra visą tą istoriją smulkiais, aiškiais ir konkrečiais faktais nušviesti. Nežinodami daikto istorijos negalime daryti apie jį jokių rimtesnių išvadų. Na, dabar marš prie draugo Stepono barzdos istorijos, kuri savo laiku baigėsi tikrai „Šekspiriška" tragedija.

Mano, kaip minėjau, mylimas ir didžiai gerbiamas draugas Steponas, devintasis sūnus didžiai tankebarzdžio tėtušio atėjo į šį pasaulį visai be barzdos. Ne tik be barzdos, bet visai ir nepana-

šus į tankebarzdį tėtę. Net ir senelė iškėlusi kūdikį sušuko: „Kad gi ir nepanašus į tėvą“. Kūdikiui, matyt, tie senelės žodžiai labai nepatiko, nes jis padarė tokia nepasitenkinančią miną, kad net senelė nusigando.

Bet kad Stepukas bus barzduotas, kaip ir jo tėtė, galėjai šiokias, tokias išvadas daryti ir iš to, jog senelės paguldytas į lovą, taip ėmė nagais draskyti ir kasyti savo smakrą, kad senelė vėl neiškentė nesubarusi: „Nu gi ką čia prasimanei barzdą draskyti!“ Kad bus smarkus ne tik vingierkos bet ir polkos šokėjas, taip pat jau galėjai spėti, nes Stepukas gal dešimtį kartų savo lopšio dienose šoko iš lopšio už niekada neiššoko ant galvos, bet visada ant kojų ir ant kojų.

Nors Stepukas iš anksto leido spėti, kad jis bus barzdotas tačiau jis galėjo nenorėti sau barzdos, nesiauginti jos ir kiekvieną šeštadienį, kaip visi prašmatnūs frantai skusti ją; nors kartais beskutant netyčia tenka užkabinti skustuvu už nosies, ausies ar už kitos veido dalies.

Bet visai atbulai išėjo. Vos trečių metų Stepukui mama paminėjo apie kelnaites, tuoj jis ir ėmė svajoti, kalbėti ir apie barzdą ir laukti, kada ji ims bertis.

Jums nuostabu, gerbiamieji, bet tai tikras faktas. Tiesa, tą faktą reikia patvirtinti kitu faktu. Stepuko noras barzdą turėti, gimė iš tam tikrų susidėjusių aplinkybių. Buvo šitaip: vieną trečiadienį Stepuko tėtė parvažiavo iš Linkuvos turgaus ir parvežė Stepukui labai didelę baranką.

— Na, Stepone, pa mane! Jei pa, tai duosiu šitą kringulingu.

Kaip nutvers Stepukas abiem rankytėm tėtytei už barzdos ir kaip ims bučiuoti, rodėsi nė galo nebus. Ir vis: „Noliu kringu lingu, noliu“.

— Šit tau, Stepuk, kringu-lingu tik paleisk, nebedraskyk man barzdos.

Kada Stepuko rankeles tėtė atitraukė nuo barzdos ir įbruko į jas storą baranką, Stepukas dideliu kąsniu kąsdamas labai giliai užsimąstė. Ir žinote, kodel jis užsimąstė?.. Tuo laiku jo galvoje gimė pirmoji barzdos idėja. „Tul būt visi su balzdomis tokie geli kaip mano tėtytė. Kai aš užaugsiu, ilgi užsiauginsiu tokią balzdą ir busiu gelas, kaip mano tėtytė“ — galvojo sau Stepukas. Iš tikrųjų nuo to laiko visos Stepuko mintys ir buvo tik apie barzdą. Barzdelė pasidarė įgimtu troškimu. Girdi, Stepukas dainuoja. Ką gi jis ten dainuoja, manai sau ir klausais. O gi: „Oi tu balzda, balzda, balzda, o, ho-ho-ho!“ Arba, žiūrėk, nusitvėręs anglį kažka piešia ant žemės ir vis šneka: „Balzdą ilgą, ilgą, didelę kaip medį“...

— Stepuk, ką gi tu čia darai? — paklausi neiškentęs.

— Tėtytės balzdą, — vyriškai atidrožia Stepukas.

Arba žiūrėk, išsitepęs kuo nors smakrelį, užsidėjęs tėtės skrybėlę vaikščioja ir visiems giriasi:

„Žiūrėkit, as su balzda!“

— Iš kur gi tu gavai tokią barzdą?

— Tištį nušoviau ir atėmiau iš jo balzdą.

— Kaip gi tu iš kiškio atėmei?

— Ėjau, ėjau, ėjau, pamačiau tupi tištis su balzda. Atiduok man savo balzdą, sulikau, — il atidavė man tištis balzdą. — baigdavo savo pasaką Stepukas.

Vieną kartą motutė paklausė Stepuko:

— Kas gi tu būsi, Stepuk, kai užaugsi.

— Tunidas su balzda...

— Fe, mano vaike, kunigas barzdos nenešioja.

— Vyštupas būsiu.

— Kad ir vyskupas, vaikeli, be barzdos.

— Tai deriau būsiu tupčius su balzda.

Taip per dienų dienas ir svajodavo, ir kalbėdavo ir dainuodavo apie barzdą.

Buvo jau aštuoneto metų vaikištis. Kaimyno tų pačių metų vaikas ėmė ir pasakė: „Steponai, tu esi merga!“

— Koks aš tau merga? — šoko Stepukas riestas, kaip gaidys, prie antrojo.

— Todel, kad tu be ūsų ir be barzdos.

To tik ir tereikėjo. Steponas nutvėrė savo draugui už nosies ir ėmė ją taip plėšti žemėn, kad vaikas nei atsidusti, nei rikteléti nebegalėjo. Ir kažin ar bebūtų palikę nors šmotelis vaiko nosies, jei kiti vaikai nebūtų perskyrę.

Aš tau parodysiu mane erzinti, — paleidęs nosį ir nubėgdamas tolyn sušuko Steponas.

Vieną rytą atsikėlęs ir rimtai priėjęs prie motinos Stepukas tarė:

— Mama, man jau barzda dygsta.

— Blūdiji, vaikut, kaip jį tau tokiam mažam išdygs.

— Tikrai, mama, žiūrėk jau pilnas smakras plaukų pridygo.

— Ką tu čia šneki? tokiam mažam! — tarė motina, tačiau pati sau nebetikėdama, kelis kartus perbraukė delnu per vaiko smakrelį.

— Nėra; meluoji, šelmi; kita kartą gausi pantį už melą.

— Yra, yra! — nusigandęs motinos pančio ir puldamas per duris, šaukė Stepukas.

Juo Stepukas augo didesnis, juo labiau troško sau barzdos. Žiūrėk, stovį prieš veidrodį užsimąstęs ir kažką knebinėja apie smakrą.

— Ka gi tu čia knebinėji?

— Žiūriu, ar barzda dar nedygsta.

Kada Stepukas paliko gimnazijos mokiniu ir, taip sakant, rimtesniu vyru, tada jo ir barzdos troškimas ėmė apsireikšti daug

rimtesnėmis formomis. Vaidinant kokį nors veikalą jis rimtai paprašydavo: „Prašau duoti man tokio asmens rolę, kuriam būtinai reikalinga barzda“. Arba: „Jeigu nėra žydo, ar čigono rolės, aš vaidinti neapsiimu...“ Apie barzda taip dažnai nebešnekėdavo. Tik kada į veidrodį pažiūrėjęs jos nepamatydavo, paimdavo parfumų ir užlašindavo sau ant pat smakro vidurio. Mat jam pasakojo, jog nuo parfumų kvapo barzda daug greičiau prasikalanti.

Gimnazistės, nors ir į gražų, spritnų ir gana augalotą Steponą, žiūrėjo kaž kaip su nepasitenkinimu.

— Sakyk man, Maryte, ko tam Steponui trūksta? — paklausdavo Onytė Marytės.

— Ir aš, taip sakant, nežinau, ko jam trūksta, tik žinau, kad kaž ko trūksta. — atsakydavo Onytė.

— Ar jam tik neperdaug riestas ir gana smailus smakras viską gadina.

— Gal būt ir smakras... Tik toks, koks dabar, jis visai neįdomus.

— Kaip tau rodos, ar nepasidarytų jis įdomesnis, kad jo smakras būtų kuo nors paslėptas. Aš nesakau kad barzda, bet kad šiaip...

— Gal tada ir būtų įdomesnis... Tuo ir baigdavo abidvi draugės apie Steponą. Jos matyt instinktyviai nujautė Stepono troškimus.

Viena syk Steponas matydamas, kad jo barzdos jokie prajovai nesireiškia, labai susikrimtęs paklausė savo draugės Pranutės.

— Sakyk man drauge, Pranute, kaip bendrai visos mergaitės žiūri į nuogus vyrų smakrus?

Pranute, skaitydama save gana rimta ir solidnia panele pastatė akis, pakreipė labai dailiai galvytę, ir žiūri į Steponą.

— Na, kaip jūs, taip sakant, žiūrite į tokius smakrus, kurie visai balti, smailūs, pavyzdžiui, kad ir į mano smakrą?

— Kaip į juos žiūrėsi... Tiesiai žiūrime ir gana.

— O ar negimsta mintis, kad tas smakras, atvirai kalbant, turėtų būti kuo nors apsodintas...

Na, kad taip sakant, augtų kokie gražūs, auksiniai plaukeliai, arba kaip juos vadina barzdaitė.

— Cha-cha-cha! Labai linksmai, bet patenkinta susijuokė Pranutė. Paskui nedrąsiai paaiškino:

— Tiesa, gražu, kai barzdeles dažnai nešioja gimnazijos mokytojai, direktoriai, inspektoriai ir visi mokyti žmonės, tai yra, kurie jauni ir dar nevedę — pabaigė Pranutė. Steponas išgirdęs paskutinius žodžius net susikeikė:

— Po šimts karabinų, aš ir maniau, kad joms patinka jauni mokyti su barzdelėmis, o man kaip jos nėr, taip nėr...

Tas pasikalbėjimas su Pranute taip sunervino draugą Steponą, (Tada mes jau pradėjome draugauti), kad jis sekmadienį net į bažnyčią nebėjo—krito Steponas į lovą ir permiegojo iki popie-

tės. Iš tikrųjų, toks barzdos nedygimas galėjo vyrui net ir ligą įvaryti. Visiems gimnazistams šiokie tokie pūkpalaikiai žymu ant smakrelių, o jam nič nieko nematyti, nežiūrint į tai, kad bemaž kasdien su draugo skustuvu bandė skusti nuogą smakrą. (Mat, sako, kap skustuvu pervilksi per smakrą—barzdos nebeatsiginsi).

Po pietų Steponas atsikėlė ir žiūri į veidrodį, gi vienoj pusėj smakro trys dykaplaukiai, antroj pusėj keturi,; o viduryj vienas.

— Na, nors kartą tu parodei man savo fizionomiją! — sušuko Steponas į savo barzdą.

— Dabar, brač, aš tavęs jau nepaleisiu... Steponas labai atsargiai nukirpo plaukelius ir ant kiekvieno nukirpto uždėjo po lašą parfumų. Iš viso aštuonis lašus.

— Dabar tu man būsi greit kaip adželynas.

Šoktelėjo tris kartus aukštyn ir uždainavo Mačio Kėkšto verstą „Don Žuano“ serenadą:

„Jei kas tartų, jog iš donų—
Yr tos grožės kaip ir tu,
Tad už veidą man malonų
Aš prie kardo vadinu“.

Tačiau, kaip negreitas buvo Stepono barzdos atsiradimas, taip negreitas ir jos augimas bei tankėjimas. Sunku nupasakoti, kiek sykių Stepono smakras, gana gražus, smailas ir riestas smakras nukentėjo nuo skustuvo. Juo pamažiau barzda jam augo, juo aršiau ją gramdydavo, skusdavo, kad augtų. Būdavo ir tokių atsitikimų kad ne tik smakrą, bet ir apatinę lūpą ar kitus veido organus persipiaudavo.

Gimnaziją baigė Steponas jau su barzda, pilnoj to žodžio prasmėj... Ir iš gimnazijos atsisveikinant, Marytė, Onytė ir Pranutė verkė ne tiek paties Stepono kaipo draugo, kiek užaugusio gražaus Stepono—šokėjo su riesta barzdele, kavalierio.

Universitete gražiosios studentės pirmučiausiai pamatė ir įsimylėjo Steponą t. y. ne tiek patį Steponą, kiek į jo prašmatnią barzdžiotę.

— Žinai, aš Steponui vardo dienai nusiųsiu dideles gražias šukas, kad galėtų kasdien puikiai barzdelę išsišukuoti, — kalbėjo Angelė Katriutei.

Eik tu, verčiau parfumų.

— Ne, parfumai gali dar sugadinti.

— O kaip tu, Katriuk, ar eitum, kad tave imtų kas nors su barzda?

— O tu ar eitum?

— Aš nieko nesiklaususi eičiau... Na, tik tu pažiūrėk.

— Tačiau barzda kai kuriose aplinkybėse yra gana nepatogus daiktas.

— Kaip, tai nepatogus?

— Taip... Nors vyrų barzdos, žinoma ne visų, kartais yra labai dreskiančios...

— Tiesa, jos tada gali būti, taip sakant...

Šitokiais neaiškiais žodžiais pasibaigė dviejų kolegių rimtas dialogas.

Vieną sykį panelei Angelei vos nepasisekė gauti draugo Stepono barzdos vieno plauko atminimui. Tas atsitiko sekančiose aplinkybėse: buvo prašmatnus koncertas-balius. Jonas, Juozas ir Jokūbas susivaržė del Angelės polkai šokti. Angelė trepsi vietoje ir nežino su kuriuo eiti. Eisiu su Jonu—Juozo gaila pamesti; eitų su Juozu — Jokūbo ir Jono gaila. Nors, prastai kalbant, imk ir pasidalink į tris dalis. Mergaitė plačios širdies buvo ir nė vieno nenorėjo atstumti nuo savęs. Buvo jau pasirengusi su kiekvienu pašokti po dvi minuti, bet tuo tarpu įsikišo Steponas su savo pasiūlymu.

— Vyručiai, ko jūs čia varžotės, traukite burtus ir gana.

— Ar žinai, pone Steponai! — sušuko nudžiugusi Angelė, — leisk tamsta iš savo barzdos visiems trims po vieną plaukelį ištraukti, kuris ilgesnį ištrauks, tas su manim šoks.

— Gerai, mano barzdai dar išteks plaukų, priaugins jų Dievas... Traukite... — atstatė Steponas savo barzdą. Jonas didelis šokių mėgėjas jau buvo bekimbąs nagais į barzdą bet Angelė sušuko:

— Negalima, negalima, neleisiu. Kur tu matęs, draskyti tokią malonią ir gražią barzdą. Aš kvailė dar daviau tokį sumanymą.

Steponui tiek patiko tie Angelės žodžiai, kad jis nebetvėrė vietoj, tarytum kas jam būtų barkštelėjęs į pačią paširdį.

— A, po šimts karabinų, mergaitės širdis — nors prie žaizdos dėk... Eikim, kolege, šokti.

Kaip gi panelė Angelė neis su tokiu riestabarzdžioku?

— Tai pempės kiaušinis—tarė Jonas, nuėjus Steponui su Angele šokti. — Su savo barzda mums visiems nosis nušluostė.

— Pavyti ir nupešti jam tuos nevykusius gyvaplaukius.

— Nurauti... Nusvilinti pasiutėliui. — Karščiavosi pasilikę draugai.

— Kad ne toji barzda, aš užtikrinu, jog Angelė nebūtų išėjusi su juo šokti.

— Ir aš užtikrinu... Visos studenčiokės bemaž įsimylėjo tą jo barzdapalaikę. Ir jis tuo didžiuojasi. Jei, sako, aš be barzdos, tai iš manęs ne Steponas, bet, dievai žino, koks šabalbonas būtų.

— Nusvilint, nupešt, kad nieko neliktų.

Vis nesiliovė kolegos pykti, o Steponas su Angele tarytum prieš nebuitį davė garo ir gana, kol suprakaitavo, kaip rugius pievę.

Nors Angelė buvo labai graži mergytė ir Steponas su dailia barzdele, tačiau jiem abiem ir prie geriausių norų jokiu bū-

du nesiklijavo joks romanas. Gal būtų šiaip betaip ir pradėjęs megstis, jei nebūtų pasipainiojusi viena visai prašmatni gimnazisčiukė Grasilda Akytė. Ši eidama pačiu viduriu Laisvės Alėjos sutiko studentą Steponą ir taip gražiai ir vogčia pažiūrėjo, kad šis tuoj išsitraukė šukas ir ėmė savo barzdelę šukuoti. Stepono barzdžiokė tada buvo pačiame savo klestėjime, nes jau ir patsai Stepukas buvo dvidešimts ketvirtų metų vyrukas. Grasildos širdelė, matyt, jauna ir dar visai minkšta. Kelis kartus pamatė Stepono barzdelę ir ėmė nebeužmigti. Tai patvirtino ne visai mažas jos atsilikimas pamokose ir kasdieninis pasivėlinimas, nors gimnazijos vyresnybė labai griežtai buvo nusistačiusi panaikinti vėlinimos paprotį.

Vieną syk Grasildos draugė Jovasė klausia:

— Grasilduk, kodel tu taip ėmei vėlintis į pamokas, kas tau pasidarė?

— Nebeužmiegu, Jovasiuk, vis, Kipšai žino, kaž kokius sapnus sapnuoju.

— Labai įdomu sužinoti, Grasilduk, kokio temperamento tavo sapnai, ar sangviniški, ar melancholiški? (Matyt draugės tuo laiku ėjo iš psichologijos apie temperamentus).

— Melancholiški, Jovasiuk, melancholiški; aš visada sapnuoju melancholiškus sapnus.

— Tiesa pasakius, tavo, Grasilduk, ir veidas melancholiškas... Bet kokie tie tavo sapnai?

— Šiandien sapnavau perdaug melancholišką sapną... rodos einu ir sutinku tą gražųjį studenčiuką su barzdele.

Tik štai žiūriu — ir man, taip sakant, barzdelė išdygo, o jo nukrito, ar nuspuro, nebežinau, kaip pasakyti.

— Ar tau ji labai pritiko?

— Kur tau! Aš labai nusigandau, pradėjau rėkti ir ją draskyti... Nubudau ir tuoj čiupaus už smakro bet, dėku Dievui, nieko nebuvo, tik smakrą truputį nugremžiau.

— Iš tikrųjų, koks melancholiškas sapnas... Aš visada sangviniškus sapnuoju, ir tiek.

— Bet pasakyk, ką tas sapnas reikštų?

— Ką jis reikš? Tu įsimylėsi ir nuplėši jam tą barzdą.

— Ne, ne, ne, aš jos jam niekada nedraskyčiau.

— Bet tu jį įsimylėsi.

— Įsimylėti, tai aš nežinau...

Suskambino varpelis, ir abidvi draugės nutraukusios savo dialogą subėgo į klasę.

Kadangi Grasilda Akytė buvo spritni mergytė, tai ir Steponas jos nesibaidė; per kelias dienas susipažino su ja ir, kaip pridera jaunam studijozui, smarkiai ją įsimylėjo. Prasidėjo Grasildos ir Stepono romanas. Tačiau jo smulkmenų neliesiu, man tesvarbu paminėti tai, kas rišasi su draugo Stepono barzda. Pirmiausia Steponas savo barzdelę ėmė labiau mylėti dažniau ją šukomis šukuoti ir parfumais ar kitokiais lašais dažniau ištrin-

kti. Barzdelė, juo toliau, juo labiau darėsi pilnesnė, riestesnė ir gražesnė; tarytum ir ji būtų įsimylėjusi kaip jos šeimininkas.

Tik kai draugas Steponas šiek tiek susipykdavo su savo Grasilda, tai ir jo barzdelė turėdavo nukentėti, Steponas tarytum supykdavo ant jos.

Barzda, jei taip galima įsitarti, buvo nelyginant kokia jūdviejų meilės tarpininkė. Kai Grasilda ko nors supykdavo, Steponas išprausdavo, iššukuodavo savo barzdelę ir eidavo pas ją. Grasildos širdelė suminkštėdavo ir ji visą pyktį užmiršdavo. Arba, kai Steponas šiek tiek pyktelėdavo ant Grasildos, užtekdavo tik žvilgterėti į savo barzdą, kaip visas pyktis išgaruodavo.

Taip šelmei barzdelei tarpininkaujant buvo laiminga Grasilda ir laimingas draugas Steponas.

Tačiau nieko nėra amžina, — einant per lieptus visada turi prieiti lieptų galą. Taip ir kolega Steponas, taip smarkiai bekaraliaudamas, beprašmatnaudamas ir, prastai kalbant, bekamšydamas prie kiekvienos gražuolės savo barzdą turėjo kada nors suklupti.

Vieną rytą vėlai pabudęs draugas Steponas, smarkiai išsiražė ir sulig papratimu padaręs tam tikrą balso gimnastiką garsais aa-uu-oo, ėmė ieškoti švarko kišenėse šukų išsišukuoti barzdelei.

Radęs šukas ėmė jomis vilkti iš apačios per smakrą.

— Bet kas gi čia dabar kad taip nelenda ir šukos duria! — tarė sau ir patraukė iš viršaus.

— Kas yra, kodel jos nesikabina į barzdą ir slysta?!

Griebia rankomis už barzdos—nė vieno plaukelio — smakras lygus, plikas, tarytum nuvirintas.

— Tfiu, ar aš sapnuoju, kaip gi čia galėjo atsitikti? — šoko iš lovos ir nutvėręs veidrodį ėmė žiūrėti.

— Iš tikrųjų, smakras visai plikas... Agi tai gali būti... Ne, aš netikiu, aš dar neišmiegojau ir man taip rodos.

Steponas abiem rankom patrynė akis, susidavė delnu sau per kaktą, bet barzdos kaip nesimato, taip nesimato, smakras nuogas, gražus ir tiek.

— Na, kaip gi čia dabar, ar aš sapnuoju, ar akyse tavaruoja?! — Ėmė žegnotis kolega Steponas.

— Na, sakykit tik man, kur ji galėjo palikti?

Nejau man ją kas, taip sakant, galėjo nusvilinti?. Na, iš tikrųjų, Dievo bausmė, stebūklas.

Nusigando kolega Steponas, akyse ėmė tavaruotis, širdis plakti ir kinkos drebėti.

— Na, taip sakant, iš tikrųjų man akys tavaruoja, ir net kinkos virpa... Ne čia, nebegerai. Tačiau aš tur būt sapnuoju. Neduok, Viešpatie, kad čia būtų ne sapnas... O-ho-o-o! nesavu balsu sušuko Steponas—Balsas mano gyvas, girdisi net ir garas matosi, kaip iš gerklės eina. Negalimas, daiktas, kad būtų toks gyvas sapnas... Ei, Steponai!—mušdamasis į krūtinę ėmė šaukti. — Juk aš mušuos, aš šaukiu. Iš tikrųjų aš nesapnuoju... Bet kur gi mano barzda?... Niekur nėra!... Palovyj taip pat nėra...

Vakar vakare aš draugų užfundytas buvau įsismaginęs, bet buvau su barzda ir ją šukavau. Po šimts karabinų, ka gi Grasilda dabar darys... Ne, aš tikrų tikriausiai sapnuoju. Reikia daryti žygių, kad pabusčiau.

— Ei, Stepon, kelk, namai dega, Stepon!..

Niekas neišeina... Kad kas kitas taip suriktų, tai aš pabusčiau. Ei, Stepon, Grasilda atėjo? Kam gi aš save apgaudinėju, juk jos nėra. Po šimts, ir langai, ir Laisvės Alėja ir konka važiuoja, viskas yra, tik mano barzdos nėra... Kažin kad kišti galvą į šaltą vandens kibirą, tada aš gal pabusčiau. — Ir makt visą galvą į šaltą vandenį.

— Ūf-f-f f! — sušuko Steponas ir griebėsi už barzdos. — Na, po šimts, barzdos nėra, vadinas, aš nepabudau! Niekai, reikia daryti griežtesnių bandymų, matyt, mano taip įmigta, kad aš galiu ir visai nebepabusti. Apsergėk, Pone, tada sudiev ir barzdai ir Grasildai. Turiu daryti ką nors... Jei nemiegočiau — barzda būtų, juk dvidešimtame amžiuje stebuklų nebėra. O jei ir būtų, tai man nuodėmingam žmogui vis vien jų niekas nerodytų. Aš, taip sakant, ne iš tų šventųjų... Viskas taip ūkanota, neaišku... Taip, aš miegu, iš tikrųjų miegu...

Skubiai apsirėdė užsivilko apsiaustą ir, pusryčių nevalgęs, marš pas savo kolegas.

— Jie turės mane prikelti ar barzdą sugražinti.

Jonas, Juozas ir Jokūbas saldžiai tebemiegojo. Tačiau labai trukšmingai įsigrūdus Steponui į jų kambarį, visi pabūdo ir ėmė keltis. Steponas tuoj puolė žiūrėti į pastalę, į palovius, ir po krosnies, ar nepamatys savo nupeštos barzdos.

Gal jie kipšai, man ją nusvilino. — Kalbėjo sau.

— Ar tu pašėlai, ką tik, rodos, atėjai su barzda, o dabar jos nebeturi, — sušuko Jonas.

— Kas, ar tu su burtais, lyg boba, pradėjai vaikščioti — pritarė Juozas.

— Na, vyruti, nedaryk šposų, užsidėk savo barzdą ir tiek: tu be barzdos visai ne Steponas... Velniai žino į kokią metamorfozą dabar panašus.

— Argi su barzda aš atėjau?

— O kaip gi, ji niekada tau taip gražiai neatrodė kaip dabar, ką tik įėjus.

— Ar iš tikrųjų, vyrai.

— Nenori, netikėk, tik aš dar patvirtinu, kad tu be barzdos kažin į ką esi panašus. O jei tavo šitokį mergaitės pamatytų, tai sudiev Štepono autoritetui, — nebėra jo...

— Po šimts pypkių, tikrai matyt aš sapnuoju, juk stebūklų „griešnoj“ Lietuvoj nieku būdu negali atsitikti.

— Iš tikrųjų tavo akys truputį primerktos.

— Ar žinot, kolegos, šerkit man kuris iš jūsų per vieną žandą; ar per dešinį, ar per kairį, visviena.

— Pagedai, tai už ką tau šerti? — paklausė Juozas.

— O taip sau, šerkit ir gana.

— Bet vis turi būti šiokia tokia priežastis.

— Šerkit be jokios priežasties.

— Kaip gi šersi be priežasties.

— Na, po šimts paaiškinsiu priežastį, šerkite, kad aš pabusčiau! — įpykęs sušuko Steponas.

Visi trys draugai pirmą gerokai nusikosėjo, paskui vienas jų, Jonas pasispaudęs savo kultuvės didumo plaštaką, nuleido ant Stepono kairiojo žando.

— Jch-ch! — plonu vokišku akcentu suriko kolega Steponas ir viena ranka griebėsi už ausies, kita už barzdos.

— Nieko nėrai

— Gal dar leisi per dešinį antausį?

— Ne, jau užteks.

Iš tikrųjų, galėjo visiškai užtekti, nes Jono plaštakas buvo praktikuotas panašiems reikalams.

— Nežmoniškas mano įmigimas! Tačiau sudiev, kolegos. Dėku?

— Kur gi kolega taip greit skubinies?

— Gana, gana, kolegos, aš turiu pabusti.

Apsisuko ir marš pro duris, pasilikę draugai kvatojosi gal kokią valandą.

— Na, kur gi aš dabar eisiu?. Kaip man pabust.

Kaip man, po velniais, pabusti? — Klausė savęs kolega Steponas. Taip beklausydamas susimąstė, suretino žingsnius ir vis slinko į Laisvės Alejos vidurį.

— Dieve mano, tur būt jau tiek, — nebėr mano barzdos. Sudiev, Grasilda, sudiev mėnesėtiems vakarams ir svajonėms. Sudiev ir Steponai su visais pasisekimais mergaičių tarpe... Nes bėr mano laimės, pražuvo viltis. Nebėr mano barzdos! — Tuo-žodžius tardamas visai paliovė žingsniuoti ir sustojo pačiame gatvės vidury. Tuo tarpu konka, kvac kvac, ir užvažiuoja ant kolegos Stepono. Paties Dievo meilė, kad aš tuo tarpu gryžau iš Universiteto.

— Pone Stepon, pone Stepon!.. — sušukau... Tarytum negyvas, stovi ir gana. O man tuoj ir atsistojo prieš akis vaikas su laikraščiu, kurlame šitoks skelbimas: „a. a. Studentas Steponas Skylė 24 metų amžiaus vaikinas vakar rytą tragingai ir niekingai žuvo po sena, barškančia Kauno konka, t. y. jos suvažinėtas mirė. Giliai nuliūdusi jaunystės draugė Grasilda Akytė.

— Kur-ne-kur, vyruti, bet po konka tau neleisiu žūti. Verčiau tave vežėjas, ar lomovikas suvažinėja, bet ne klebanti konka. Dieve, apsergėk nuo tokios niekingos mirties. Ir jam ir man didi negarbė: mano kolega žuvo po konka. — Taip sumetęs ir galvatrūkščiais puoliau gelbėti kolegos:

— Stepon, Stepon, žiūrėk konka!..

Nė judėti nejuda ir gana.

—Traukis, pasiuteli, ar nori kad galą gautum,—rūsčiai sušukęs ir pačiupęs už skverno ėmiau iš visų savo pajėgų traukti iš vidurio gatvės į trotuarą.

— Kur gi tavo barzda? — nustebęs sušukau.

— Ar ir tau rodosi kad jos nėra.

— Plikas smakras, nė susirietusio plaukelio nesimato...

— Sudiev! — padavė ranką ir eina.

— Palauk gi, sakyk, kur tavo barzda?

— Prapuolė! — liūdnai atsakė Steponas.

— Kaip tai prapuolė?

— O taip prapuolė ir gana.

Aš dar norėjau plačiau patyrinėti tą klausimą, bet kas tau, jis eina neatsigręždamas ir tiek. „Eik", manau sau „ir aš eisiu". Ir nuėjom abudu.

— Dabar, tai darysiu patį smarkųjų bandymą, jei nepabusiu, tada sudiev, Steponai, sudiev Grasildai, galvojo vargšas.

Steponas ėjo pas draugę. Įėjęs pas Grasildą, rado ją bepusryčiaujančią.

— Laba rytą, gero apetito, Grasildute.

— Ačiu už laba rytą ir už gerą apetitą...

Sėskis, Steponėli, ir... — taip ir atėmė žadą, nusigando, akyse ėmė kažin kas skraidyti. Paskui nuleidusi visa oktava balsą sušuko:

— O Dieve, kur tavo barzda?!

— Ar tu jos nematai, Grasildut.

— Nė plaukelio, Steponėli, aš jos nematau...

— Na pagraibyk mano smakrą, Grasildut, savo ranka, ar tu nieko neužgriebsi?

— Nič nieko nėra — labai švelniai pirštelius per smakrą vilkdama liūdnai kalbėjo Grasilda.

— O kaip tau rodos, ar ji nusvilinta... Ar... Ar nė plaukelio nėra?..

— Nieko, tik lygus lygus smakras.

— Stebūklai, tikri stebūklai.

Abudu nutilo valandėlę ir liūdnai žiūrėjosi vienas į kitą.

— Fui, koks tu, Stepon, dabar nebegražus, — nusisuko Grasilda.

— Kodel, Grasildut, kodel?

— Smakras smailas, blizga, atsiprašant kaip nušutintas svogūnas.

— Argi aš kaltas, Grasildut?

— Kaip gi tu nekaltas?.. Jei ne būtum nuskutęs, nematyčiau dabar tokio antipatiško tavo smakro.

— Kad aš neskutau, Grasildut...

— Jei neskutai, tai svilinai, ar nupešei, tačiau man visvien, man svarbu, kad tu nebeturi barzdos ir gana — jau piktuoju pradėjo kalbėti Grasilda.

— Tavo veidas dabar tikrai kaip kokio, atsiprašant, nežinau ko ir aš į jį nebegaliu žiūrėti.

— Bet už dviejų savaičiu jis gali būti vėl šiek tiek dailesnis, taip sakyt...

— Fe, jis man visada toks negražus stovės akyse.

— Bet tu, Grasildut, dar kartą pažvelk į mane taip įsispyrusi.

— Ką aš gausiu į tave pažvelgus...

— O kaip tau rodos, ar aš, taip sakyt, gyvas ar ne?

— Tu sapnuoji, Steponai! — nustebusi sušuko.

— Taip, taip, tu atspėjai, aš, Grasildut, sapnuoju tikrai tur būt aš sapnuoju... Kad taip Dievas duotų, kad aš sapnuočiau...

Žinoma, kad tu sapnuoji... Jei nesapnuotum, tai tokių klausimų, atvirai kalbant, kvailų klausimų man nuo labo ryto nestatytum.

— Todel aš taves prašysiu:

— Aš nesuprantu, ką tu šiame momente dar gali manes prašyti?

— O tokių vaistų, kad aš pabusčiau... Aš labai prašyčiau kad Grasildutė, taip sakyt, atsiprašau, na aš nebežinau kaip tau pasakyti, stačiai nebemoku... Tu patį gali suprasti, kokiegali būti tie vaistai...

— Ką, ką tu nori, avelės galva? Ar nenori, kad aš tau dar į tą smakrą pabučiuočiau?! Akelės galva esi ir tiek!.. Atsiprašau.

Išgirdęs tokį, Stepono nuomone, žemą žodį labai smarkiai užsigavo.

— Atsiprašau, aš nėsu joks avelės galva!

— Taip tu tikras avelės galva. Sudiev, aš neturiu laiko, kada ginčytis. — ir brūkšt pro duris laukan. Steponas nusigando ir stovi vienas, tarytum dar smarkiau būtų gavęs į antrą antausį, tik ne nuo Jono, bet nuo Grasildos,—Argi aš miegočiau?.. Nejau tai Grasilda pasakė?—Graibosi barzdą, jokio plaukelio neužgriebia...

— Eisiu ir darysiu paskutinį bandymą, jei neišvysiu savo barzdos, tai žūsiu. Tur būt reikės žūti. —

Ir išėjo kolega Steponas panemuniais, tais pačiais takais, kur pirmiau vaikčiodavo norėdamas susitikti savo Grasildutę. Ėjo, ėjo ir klionkt ir krito į Nemuną...

— U-u-tt... Ū-titi-ti!.. — suurzgė vandenyj ir griebėsi už barzdos, bet jos nebuvo. Gal būtų mano mielas kolega Steponas ir nuskendęs, jei pasinėręs nebūtų kažką nauja prisiminęs. Sušukęs „uff“ ir truputį suburbuliavęs jis prisiminė kažkokį, vakar gerto alaus burbuliavimą ir šnipštimą panašų į „uff“. Be to prisiminė, kad prie to alaus „uff“ ne jis vienas bet ir kolega Jonas buvo su kolegomis Juozu ir Jokūbu. Taip pat prisiminė, kad viena kitą stiklinę išrovus kolega Jonas pradėjo meilintis prie jo barzdelės, tarytum ir jis būtų į ją isimylėjes, kaip ir Grasilda ir po truputį ėmė ją čiupinėti, glostyti, pešioti ir t.t... Atmena ir Jono žodžius: „Kolega, Steponai, tavo „kavalierską“ barzdą... Valio!.. Išgerkim už kolegos Stepono barzdos sveikatą!..

Trumpai pasakius, pasinėręs kolega Steponas prisiminė kažkokią linksmą kompaniją, kurioj buvo žymu ir barzdos motyvai.

— Tai jie, kad juos šimts karabinų, bus nusvilinę mano barzdą... Verčiau pakentėsiu dvi savaiti be barzdos, ne kaip skandysiuos, ypač dar tokiame šaltame ir nešvariame vandenyje.

Tuos žodžius ištaręs, kolega Steponas atatinkamu smarkumu sumušė burbulą ir išplaukė į krantą... Išplaukęs, dar netikėdamas sau išsitraukė veidrodėlį ir pasižiūrėjo. Barzdos kaip nėra, taip nėra, — tik smakras truputį buvo pamėlynavęs ir nuo jo bėgo ne visai švarus vanduo.

— Tai vadinas aš ir be barzdos... Tai, taip sakant, tie pasiutėliai ją man kur nors padėjo... Na palaukit, apsiskūsiu Universiteto senatui... O Grasildos ar Angelės visvien jūs man nepaviliosit... Aš dabar nors ir šimtą litų paaukosiu savo barzdai atželdinti, bet tokiems, atsiprašant, peckeliams neužsileisiu.

Davęs nubėgti nuo savęs vandeniui ir taip pat išpylęs jį iš batų, nuskurnėjo namo. Tiesa, jis buvo nutaręs eiti pas kolegas ir išbarti juos už suteiktą nelaimę, tačiau pajuto, kad jo nosis kruta ir veidas sunkėja.

Pažiūri į veidrodį — ogi nosis nei šiokios nei tokios formos pasidariusi.

— Na gi, kodel tu man dabar tokia pasidarei? — paklausė Steponas savo nosies.

— E-he, vadinas krisdamas į Nemuną susimušiau. Ne vyruti, neduosiu aš tau taip žūti, kaip ir mano barzdai... Barzda pražuvo, arba aiškiau pasakius, kolegos ją nusvilino, bet ji vėl po dviejų savaičių atžels, o tu kad nukrisi, tai nebeatželsi... Dėku Dievui, kad dar pamačiau šitą tavo revoliuciją. Dabar Steponai, marš tiesiai į akių, nosies ir ausų kliniką...—Taip taręs persivilko sausais drabužiais ir išėjo į minėtą kliniką.

Kaip paskui išgirdau, kolegos Stepono nosį sugydė ir barzdą atželdė, bet niekas nebesutvarstė ir nebeatželdė jo pirmojo pasisekimo mergaičių tarpe... Mat nosis vis nebe toki, kaip pirma buvo, o barzda visai be jokios tvarkos.

Tur būt negeroj minutėj ją nusvilino. Kolega Steponas su tokia barzda pasidarė nei šis, nei tas.

Nors ir būtų barzdelė senoviškai atžėlus, bet per kelias savaites visi draugai ir draugės pastebėjo, kad be barzdos iš Stepono nieko neišeina. Silpnybė pasirodė, ir dabar kitiems neimponavo. Steponas pyko keikė ne tiek kolegas, kurie pirmąją nusvilino, kiek keikė pastarąją nevykusią.

St. Br.

Feljetonas.

Dvi skirtingos giminės.

Gražus saulėtas rudens sekmadienis. Būrėlis aukštesniųjų klasių mokinių, pasivaikštinėję po apylinkių kalnus, susėdo ratu ant vieno aukštoko paplokščio kalniuko ir pradėjo svarstyti bėgamuosius aktualius dienos klausimus.

— Beje,—tarė lyg ir ką prisiminęs Antanas, smarkus, karštas, simpatiškas vyrukas.—Šiandien prieš eisiant pasivaikščioti gavau naujausį „Praeities“ numerį.

Kalbėdamas išsitraukė iš kišeniaus laikraštį ir versdamas lapus skaitė straipsnių antraštes.

— „Moteriškumas ar vyriškumas“—kas čia galėtų būti? svarstė Antanas.—Iš antraštės atrodytų, kad straipsnis turėtų būti įdomus. Gal paskaitysime, draugai?

— Skaitome,—atsiliepė keletas.

— Tai te tau, Vijurkai. Skaityk. Tu gerai ir garsiai skaitai, pasiūlė Antanas.

Vijurkas, labai karštas jausmų garbintojas ir labai mergaičių mėgiamas del savo linksmo ir švelnaus būdo, buvo visų žinomas kaipo geras skaitytojas, paėmė laikraštį ir pradėjo skaityti.

— Ne, vyrai,—pertraukė Jonas, kuris prieš moteris nebuvo nusistatęs, bet kadangi neturėjo pasisekimo ir buvo kelis kartus smarkiai apviltas, nuo jų šalinosi ir jų vengė.—Boba bobiškai ir rašo. Juk ar ne kvaila tik vieniems vyrams priskirti protas, valia ir jėga? Ar gi jau vyrams turi būti svetimi jausmai, meilė ir švelnumas, prieš kuriuos lenkiasi visas pasaulis?

— Ne, brolau,—tarė didelis antifeministas Juozas, kuriuo jisai tapo po nelaimingo įsimylėjimo.—Aš su tavimi nesutinku. Jausmai, meilė, švelnumas ir jiems panašūs tai yra grynai bobiškumo pažymiai.

— Niekus kalbi,—perkirto Vijurkas.—Šalin protas, tegyvuoja jausmai! O kaip yra prakilnus tasai vyras, kuris moka suprasti ir įvertinti, kas yra jausmų pagimdyta meilė! Juk ir didieji pasaulio genijai, o ypatingai poetai, kaip tik tokiais yra ir buvę, kaip galima vyrams atimti kas yra brangiausia pasaulyj—jausmus, meilę?...—karščiavosi Vijurkas.

— Tas tiesa,—atsiliepė keletas išsyk.

— Juk yra,—kalbėjo toliau Vijurkas,—ir protingų moterų, moterų tvirtos valios bei tvirtų jėgų ir net tvirtesnių už vyras. Iš to matyti, jog protas, valia ir jėga moterims nėra svetimas dalykas. Kam gi iš jų atimti tai, ką jos turi?...

— Aš, vyrai,—vėl tarė Vijurkas,—griežtai nesutinku su tuo, kad mergaitėms yra svetima dalyvauti politikoje. Tai yra neteisinga: moterys yra lygios teisių atžvilgiu su vyrais ar net juos kai kuriais atžvilgiais pralenkia...

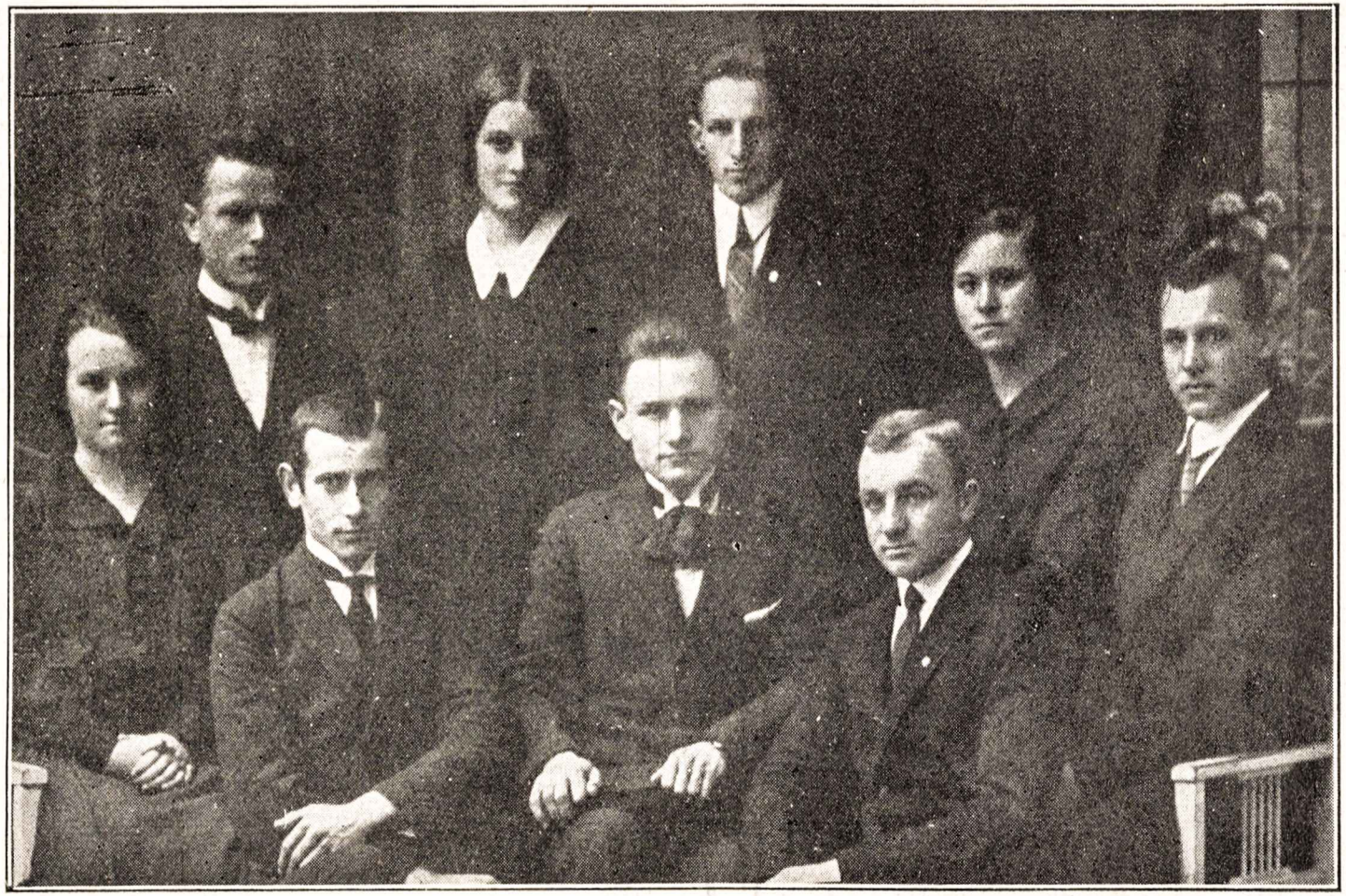

L. K. Moksleivių At-kų Centro Valdyba.

Iš kairės dešinėn pirmoj eilėj sėdi: Pavalkis, A. Raulinaitis ir St. Lušys; antroj eilėj: A. Stalioraitytė, Piktužis, J. Petrauskaitė, Liūdžius, O. Kubiliūtė ir J. Adomaitis.

— Arba sakysim,—kalbėjo Antanas—kodel moterys negali lipti ant bačkų ir sakyti prakalbas? Ar tik jau vieni vyrai gali naudotis šia teise? Ar gi jie negali valandėlei pasilikti auklėti vaikų? Ką?...

Jonas ir Juozas pakratė tik galvomis, bet nieko nesakė. Tylėjo...

— Sakykit, ar gi nepoetiškai būtų, jei Lietuvą valdytų ir jos soste sėdėtų karalaitė? Pagalvokit tik, karalaitė! Pagaliau, mano manymu—tarė po valandelės Antanas,—nėra nieko malonesnio, kaip važinėti drauge su moterimis į kongresus, konferencijas, susivažiavimus, sakyti tenai prakalbas. Juk tam ir yra pasaulyj dvi skirtingos giminės, kad jos viską drauge veiktų...

— Žinoma, kad vyras ir moteris tik abu drauge sudaro pilną gyvenimo harmoniją,—papildė Vijurkas.

Ne visi draugai su tuo sutiko. Jonas, Juozas (jisai be to, laikė moteris nereikalingais pasaulyj daiktais) tik kraipė galvomis ir kaž ką panosėje murmėjo.

— Žiūrėkit, rašoma,—pradėjo vėl Vijurkas,—kad mergaitės dar mokykloje būdamos rūpinasi ištekėti. Bet, kolegos, argi mes tuo nesirūpiname? Ar nesirenkame sau „amžinųjų“ gyvenimo draugių? Ar nekuriame, bent jau mintyje, ateities gyvenimo rūmų?...

— Žinoma, kad ne,—atkirto paraudęs Juozas.

— Man apie tai neateina nė mintis į galvą,—pridėjo Jonas.

— Vyrai, kam karščiuotis,—pradėjo raminti Antanas,—Judu, tai dar nevisi... O kai del manęs tai... aš... vesti noriu ir su tuo nesislepiu...

— Ir aš noriu,—tarė Vijurkas.

— Ir aš,—pridėjo ligi šiol tylėjęs Julius, didelis moteriškosios giminės gerbėjas.

Juozas ir Jonas neatsakė nieko, tik sukrutėjo ir pasitaisė paltus.

— O del to, kad mergaitės nori tekėti,—kalbėjo Vijurkas, tai yra grynas melas. Aš pats mačiau nekartą, kaip jos prieš vestuves verkia... Matyt, jog nenori... Antra, jeigu jos norėtų, tai pirštųsi. O dabar visos tyli ir nieko nesako...

— Arba, ve, draugai,—tarė kiek paskaitęs Vijurkas,—rašo, kad mergaitėms be virtuvės ir... auklėjimo daugiau nereikia nieko... Aš su tuo griežtai nesutinku. Tai eina prieš gyvenimo faktus. Juk dideliuose restoranuose, dideliuose benkietuose, baliuose „lekajai“, virėjai ir į stalus nešėjai yra tik vyrai, nes jie sugeba geriau paruošti bei paduoti valgius.

— Tas tiesa,—pritarė bemaž visi.

— Taip, taip, vyrai,—tarė Juozas,—mums vyrams irgi pravartu su virtuvės dalykais apsipažinti. Juk visi žmonų nevesime... Antra, paruošti gardžius skanius valgius, sakysime, kad ir pietus, gražiai patarnauti prie stalo, yra menas. O nuo meno, aš manau,

mes atsisakyti neišdrįsime, nes visi turime arba bent turėjome prie jo pretenzijų... Taigi mes tik turime tuo didžiuotis.

— Žinoma, kad taip,—atsiliepė keletas.—Aš manau, kad mergaitės turi būti tik karalaitės. Visi darbai: virimas, kepimas politika, auklėjimus tik vyrams—pridūrė Vijurkas.

Perskaitė. Valandėlę visi tylėjo.

— Straipsnis, vyrai, tendencingas, — atsiliepė pagaliau Vijurkas.

— Ne tik tendencingas, bet vienapusiškas,—pridėjo Antanas.—Taip galėjo parašyti tik tokia moteris, kuriai niekas daugiau turbūt ir nerūpi, kaip tik ta, atsiprašant... „Küche".

— Ir aš pripažįstu,—tarė Jonas,—kad su visomis šio straipsnio mintimis negalima sutikti.—Aiškus dalykas, — atsiliepė, Vijurkas ir draugai pasikalbėję, nesusitarę nė susibarę pakilo iš vietų, pavaikščiojo dar valandėlę po kalnus, pagaliau patraukė miestan ir išsiskirstė kas sau...

Katalikų skautai Ryme*).

Šių metų rugsėjo mėn. pradžioje į Rymą suvažiavo apie 10.000 skautų iš Prancūzijos, Anglijos, Škotijos, Belgijos, Portugalijos, Šveicarijos ir net Palestinos dalyvauti Jubiliejuje ir pareikšti šv. Tėvui savo nuolankumo ir ištikimumo jausmus.

Pasibaigus šventajai sąvaitei, grįžo jaunieji maldininkai namo pilni energijos ir kilnių jausmų, o atsisveikindami su amžinuoju Miestu Kristaus Šventovėse galingai iš jaunų krūtinių besiveržiančiais balsais giedojo džiaugsmo ir dėkingumo himnus.

Šventasis Tėvas, dalindamasis su jais savo džiaugsmu, pareiškė, kad vargu kas įstengs prilygti jų maldingumui, kuris daręs gražiausio ir maloniausio šiais šventaisiais metais įspūdžio.

Priminsiu čia vieną šventosios sąvaitės įvykį, Popiežiaus mišias šv. Petro Bazilikoje. Pasirodžius šv. Tėvo sostui, suskambėjo milžiniškosios Bazilikos aukštieji skliautai džiaugsmingais sveikinimo balsais, kurie lydėjo ligi Altoriaus, kur jis ėjo aukauti nekruvinosios Aukos. Prasidėjus Aukai, nutilo šauksmai ir maldos dvasia nužengė į jaunųjų skautų širdis. Jėzaus Kristaus Vietininkas stovėdamas prie Altoriaus galėjo jausti per pakylėjimą, pakeldamas savo rankomis Ostiją, kiekvieno skauto maldingumu tvaskančios širdies plakimą ir kartojant priesaikos žodžius: „*Savo*

*) Naudotasi laikraščio „La Croix" B. Sienne straipsniu „Les boys—scouts catholiques à Rome", tilpusiu 1925 m. rugs., 17 d. numeryje.

garbe ir Dievo malonės tikėdamasis pasižadu visomis savo jėgomis tarnauti Dievui, Bažnyčiai, kraštui, visumet padėti savo artimui ir laikytis skautų įstatų, garbės, pasišventimo ir nekaltybės reikalavimų".

Po mišių Belvėderio *) aikštėje, paruoštoje estradoje, šv. Tėvas, savo pralotų apsuptas ir kardinolo La Fontaine'o asistuojamas, žiūrėjo skautų tvarkingų eilių, kurios praeidamos jį sveikino, mojuodamos alyvų ir laurų šakelėmis, o jų jaunatve žėrinčiose akyse spindėjo neapsakomas džiaugsmas.

Šventasis Tėvas gėrėjosi katalikišku jaunimu, kuris savo jauna energija ir pasišventimu darė jam didelio malonumo. Vėliau savo prakalboje pareiškė, kad šių jaunųjų akyvaizdoje jis ypatingai jautė visuotino tėviškumo jausmą, kurį jis pajuto gimus savo širdyje, kai Dievo Apveizda paskyrė užimti apaštališkąjį sostą.

Po iškilmingos eisenos skautų eilės susigrupavo apie savo vėliavas. Šventasis Tėvas pakilo nuo Sosto, ir erdvėj suskambėjo ryškus, skambus balsas. Pamokslo pradžia buvo, tarsi, himnas jaunuomenei — Bažnyčios ir tikybos, šeimos ir tėvynės vilčiai. Toliau Šv. Tėvas priminė gražiajam jaunimui Kristaus atatinkamus momentui pamokymus:

„Jūs nesate tiktai jauni katalikai, tęsė kalbą Popiežius, bet dar jaunieji katalikų žvalgai **) (esploratori cattolici). Pavadinti jus katalikų žvalgais, tai daug pasakyti. Norint būti žvalgu, nepakanka pasitenkinti jaunatve, nes nevisas jaunimas tampa katalikų žvalgais, o daugelis laikosi įsikibę patogesnių, ramesnių, mažiau varginančių papročių. Žvalgas privalo būti pastovus *jėgoj, drąsoj, ramume ir mąstyme.* Katalikui žvalgui reikia dar Dievo ir jo dieviškų įstatymų gilaus nujautimo, kurie harmonizuoja gamtos grožybes, atidengia, kiek tai galima, jos paslaptis.

Aukščiau esame pabrėžę jėgos ir drąsos būtinumą. Pasitenkinę galime pareikšti, kad jums nei vieno, nei kito netrūksta. Tačiau jėgos ir drąsos dar neužtenka katalikui žvalgui. Šios dienos mišiose, kuriose ir jūs aktingai savo maldomis dalyvavote, yra Apaštalo laiškas į Galatus, kurį patartume dažnai skaityti. Šiame laiške Apaštalas sako, kad vienos prigimties permaža, o reikia su jąja jungti dvasią. Ten, kur medžiaga teviešpatauja, sutinkamas aršumas, nesusilaikymas, begėdiškumas. Priešingai, kur viešpatauja dvasia, ten žydi meilė ir nekaltybė. Jėga ir drąsa tarnauja ne tik žėmes keliams atrasti, pavojingais slidžiais takais vaikščioti, bet išūgdyti tvirtą valią ir atiduoti kūną sielos vadovybei, net tada, kai pareigos kelias yra sunkus ir reikalingas pasiaukojimo. Katalikas žvalgas, drąsus ir tvirtas, žino, kokį kelią pasirinkti, žino, kur veda jo pareigos takas.

---

*) Garsusis Vatikano muzėjus.
**) Žvalgai geraja prasme.

Katalikui žvalgui reikalingas ramumas ir mąstymas. Jūsų pašaukimas nėra tuščių nuotykių ieškojimas, bet dvasios ūgdymas dideliems darbams atlikti. Yra naudinga duoti šioje kovoje reikštis mūsų dvasiai. Gyvenimas yra reikalingas dvasinės energijos daryti gera ir rasti vaistų blogui. Ramumas ir mąstymas yra brangios savybės, kurios padeda žmogui laikytis savo vietoje, kurią jam Dievas paskyrė tarp tvarinių. Reikia mokėti dažnai pakilti prie Dievo, nes kitaip negalima įsivaizduoti kataliko žvalgo. Iš tikrųjų ši mintis turėtų, kiekvieną žmogų vesti keliu, einančiu iš Dievo ir vedančiu į Dievą. Katalikui žvalgui, žinančiam, kad viršum šio matomojo pasaulio yra kitas nematomas, o kas matoma, yra tiktai išblyškęs aukštesniojo grožio atspindys, — nebebus sunku kilti prie Dievo ir skleisti visur šią mintį, kuri visame gyvenime spindi stebūklinga šviesa. Šios minties akivaizdoje visa prigimtis persiima dvilypiu gyvenimu, dviguba kalba. Tarsi dieviškoji atmosfera apsupa viską, įsikūnija visame ir nurodo visiems tvariniams, kokie jie bebūtų, pareigas, kurias privalo turėti visados Kūrėjui.

Reikia paskaityti šios dienos Evangeliją ir persiimti giliais Kristaus žodžiais, kurie rodo, kaip galima jausti ir suprasti prigimties kalbą, net tokių mažučių tvarinių, kaip oro paukščiai ir laukų lelijos (Mat. VI 24—33).

Mes patys pažinojome žmonių, kurie savo kūno tvirtumu buvo stipruoliai, bet dvasia silpni. Jie dažnai suklupdavo gyvenimo kelyje, nors nebūdavo jis sunkus. Matėme juos nemokančius įsijausti į gamtos grožybes. Matėme taip pat žmonių prastos prigimties, aukštųjų kalnų sūnų, bet gilaus tikėjimo. Mes juos matėme stebintis didingais gamtos reiškiniais, ypač nusileidus paskutiniajam sniegui, kai, švelniam vėjeliui papūtus, pabunda prigimtis puošdamosi gražiausiais pavasario rūbais. Mes juos matėme verkiant ir klaupiantis maldai. Tada mes kartu su jais meldėmės garbindami Visagalio galybę.

Būkite tūkstantį kartų palaiminti jūs, kurie čia atvykote, kaip ir kiti jūsų broliai, iš visų pasaulio dalių, iš tolimiausių kraštų — iš Ugnies Žemės ir Gerosios Vilties kyšulio, iš Islandijos ir Australijos...

Prieš palaiminimą šv. Tėvas priminė vieną Šventraščio vietą, kur kalbama apie pirmąjį žvalgą, kuris pirmu kart randamas knygose paminėtas. Kalebas turėjęs 85 m. amžiaus, kai Mozė jam paliepė vykti drauge su Jozue už tyrumos ribų ištirti Pažadėtosios Žemės. Kalebas priminė tada Jozuei prieš 45 metus buvusią kelionę, kurią jie darė drauge, tvirtindamas, kad dabar, nors jau metų naštos nuvargintas, tačiau ta pačia energija pradeda šią naują kelionę.

„Jūsų gyvumas, jūsų jėgos, jūsų tvirtumas nesusilpnės net ir senatvėj, jei dabar tvirtai sieksite savo užsibrėžtų tikslų ir ištikimai pildysite jaunųjų žvalgų pareigas—šviesdami dvasia viršum

medžiagos, tinkamai įvertindami Dievo mintį ir tikėjimo pamokymus.

Mūsų ir Visagalio palaiminimas tesuteikia jums laimės amžinai džiaugtis neišsemiamomis Dievo gėrybėmis".

Netenka abejoti, kad jaunųjų skautų jautriosios sielos galėtų greitai užmiršti amžinojo Miesto, senojo Rymo įspūdžius, kuris kiekvieno kataliko širdžiai yra brangus savo atminimais.

A. J.

Lietuvos Universitete.

At-kų Draugovės iškilmė.

Š. m. spalių m. 11 d. Lietuvos Universiteto didžiojoj salėj įvyko iškilmingas naujų narių priėmimas. Kauno stud. At-kų Draugovės eiles sutankino atvykę į Universitetą draugai, kurie ligi šiol dirbo moksleivių kuopose. Susirinkime viešpatavo iškilminga nuotaika. Visų veiduose buvo matomas džiaugsmas. Perskaitytas Ateitininko garbės pažadas, po kuriuo pasirašė naujai stojantieji ir pasisveikino su Draugovės pirmininku. Čia paduodame ištisai Ateitininko Garbės pažadą.

Stodamas savo noru ir įsitikinimu į Lietuvių Katalikų Studentų Draugovę Kaune, iškilmingai *pareiškiu* gerbiamųjų sendraugių ir draugų akivaizdoje savo ištikimybę krikščioniškiems ateitininkų principams ir sykiu *savo garbe pasižadu* palenkti savo gyvenimą ir veikimą kilniajam ateitininkų obalsiui „Viskas atnaujinti Kristuje", kurį esu pasiryžęs vykdyti, ne tik tarnaudamas Katalikiškajai Kristaus Bažnyčiai ir brangiajai mūsų Tėvynei, bet ir būdamas aktyvus Studentų Ateitininkų Draugovės narys. Ogi tapdamas šitokiu Draugovės nariu *pasižadu* be to saugoti jos garbę, paklusti jos drausmei ir dirbti jos klestėjimui, gilindamas jos principų supratimą ir stengdamasis visokeriopai gaivinti jos gyvavimą savo iniciatyva bei pastangomis, kad, jos nariu būdamas ir mokslą eidamas aukštajame Lietuvos Universitete, tapčiau ne tik geru savo profesijos specialistu, bet ir visai susipratusiu aktyviu kataliku, karštu lietuviu patrijotu, giliai išlavintu inteligentu ir doru energingu veikėju.

Prašydamas šitiems savo pasiryžimams Aukščiausio pagalbos, dedu čion savo parašą, kaip savo garbės ženklą.

A.

Susidrumstusi ramybė.

Po 1922 m. kovų už lietuvių kalbos teises ir po 1923 kovos už L. U-to Savišalpos Draugovę visiška rimtis buvo užviešpatavusi universitete. Studentų organizacijos dirbo nesusidurdamos viena su kita. Jausdama kad šiais met įvyks rinkimai į bendrą studentų atstovybę, sukruto ir Socialistų Draugija (joj susibūrę patys kairiausi revoliuciniai elementai.). Savo tikslui siekti griebėsi neleistinu būdu varomos agitacijos.

Š. m. lapkričio m. pradžioj socialistai savo vitrinoj iškabino protestą prieš Karo Teismo del nusprendimą — žydo teroristo, pasikėsinusio ant mūsų kareivio gyvybės, mirtin pasmerkimo. Tame proteste jie kviečia savo draugus išaiškinti darbo masėms Karo Teismo pasmerkimą, kaip eilinį Krikščionių Demokratų žiaurumą, sauvalę ir t. t.

Socialistai dar ir tuo nepasitenkino. Štai pasiskelbia, kad lapkričio m. 8 d. (Sovietų Respublikos 8 met. sukaktuvių dieną) jie ruošia viešą paskaitą „Studentų teisės ir jų atstovavimas" ir, lyg pasityčiojimui, kviečia į diskusijas atsilankyt ir kitų draugovių narius.

Nesulaukdami senate reagavimo į tokius socialistų provakatoriškus žygius valstybiškai tautiškai nusistačiusieji studentai neišturėjo. Socialistų Draugijos valdybos nariui atidarius paskaitą, vienas studentų, gavęs balsą ir pastatęs klausimą, ar galima leisti laikyti paskaitą tiems, kurie įžeidė valstybės ir kariuomenės garbę bei tyčiojasi iš švenčiausių lietuvių studentų įsitikinimų, kvietė studentus protestuoti. Socialistai pradėjo trukdyti jam kalbėti. Kilo trukšmas. Iš vietos pasigirdo balsai „lauk socialistai". Nenusileidžią socialistai buvo iš salės ir gretimojo kambario prievarta išmesti ir pradėti stumti iš koridoriaus. Atvykęs rektorius ir prorektorius sustabdė incidentą. Sugiedoję Lietuvos himną ir „Gaudeamus" studentai lėtai ėmė skirstytis. Be to, incidento metu buvo trukšmingai priimta rezoliucija, kurioj protestuojama prieš socialistų elgesį, skelbiamas boikotas socialistų valdybos nariams ir prašoma senato uždaryti socialistų draugiją.

Po šio įvykio universitete ūpas įsitempė. Socialistai bandė įvairiuos fakultetuos priimti bendras studentų protesto rezoliucijas, bet nevyko.

Galų gale keliais atvejais prabilo ir senatas. Kol kas vaisiai toki: metams prašalinama iš Universiteto Socialistų Draugijos Valdyba, pusei metų sustabdomas Socialistų Draugijos veikimas ir išreiškiama papeikimas studentams Matulioniui, Dageliui ir stud. vyr. leitn. J. Steponaičiui. Kuo galutinai visa baigsis parodys ateitis. O tuo tarpu valstybiškai tautiško nusistatymo studentija lapkričio m. 14 d. 7 val. vakaro dar kartą buvo gausiai susirinkusi Vytauto kalne, kur po karštų kalbų buvo priimta dvi rezoliucijos, kuriose visai prašoma senato uždaryti Socialistų Draugiją, paliuosuoti nuo bet kurios bausmės ankščiau minėtus tris studentus ir

patraukti atsakomybėn „Lietuvos Žinias“ bei „Socialdemokratą“ įžeidusius lietuvių studentų, tuo pat ir universiteto gerbę.

Be to, susirinkusieji Vytauto kalne studentai pasižadėjo ir toliau savo teises bei garbę ginti.

Kaip žiūrėti į šiuos įvykius? Be abėjo tai apgailėtinas ir nenormalus reiškinys, bet turint galvoj tas visas aplinkybes, kuriose inicidentas įvyko — pateisinamos.

Socialistų Draugija nutylėdama teroro aukas (Aleksą, Vaičiulaitytę, kalbamą kareivį), praleisdama pro akis ne vieno nusikaltėlio sušaudymą, protestuodama kaip tik prieš šio teroristo kuomunisto mirtin pasmerkimą, parodė aiškų teroristams solidarumą ir įžeidė valstybės bei kariuomenės garbę.

Iškabindami tą protestą Almae Matris sienose, Sovietų Rusų respublikos 8 metų sukaktuvių dieną tos pat Almae Matris salėj vėl ruošdami paskaitą ir, lyg pasityčiojimui, į ją kviesdami visus studentus, užgavo didžiumos studentijos tautinius bei valstybinius jausmus ir galutinai išvedė iš kantrybės.

Tai dar bus suprantamiau, jei prisiminsime, kad daugelis dalyvavusių incidente, kaip pirmieji savanoriai, dalyvavo sunkiose už Lietuvos laisvę kovose ir gal ne vienas vaitojo nuo žaizdų dabartiniuos Almae Matris rūmuose, kuriuose tuo laiku buvo karo ligoninė.

S. T. S.

„Pavasaris“ pasaulio jaunimo tarpe.

Š. m. rugsėjo m. 16—19 d. Ryme įvyko tarptautinis katalikiškojo jaunimo kongresas, kuriame dalyvavo 26 valstybių jaunimo org-jų atstovai. Kongrese pirmu kart dalyvavo Lietuvos atstovas „*Pavasario*“ S-gos pirmininkas prof. dr. J. Eretas. Kongreso dalyviai ypatingai domėjosi prof. Ereto pranešimu apie Lietuvos jaunimą ir jos užgrobtąją sostinę Vilnių.

Šiame Kongrese „*Pavasario*“ S-ga drauge su Latgalių jaunimo grupe buvo priimta į Pasaulinę Katalikiškojo Jaunimo S-gą, kurioje dabar dalyvauja 31 org-ja iš 28 valstybių.

S-gos kongresai daromi kas dveji metai. Sekančiame kongrese, kuris įvyks 1927 m. Liurde „*Pavasario*“ S-ga galės jau dalyvauti pilnateisiu nariu.

Užsienių jaunimo laikraščiai „*Pavasario*“ minėtojon S-gon įstojimą sutiko labai prielankiai. Štai Belgijos katalikų jaunimo organas „L'*Effort*“, turįs obalsį „*Belgija Kristui*“ 39 Nr. 1925 m. lapkričio m. 7 d. patalpino Lietuvos žemėlapį ir straipsnelį „Naujoji Šesuo“, kurio čia cituojam kelias ištraukas:

„Lietuvos Katalikų Jaunimo S-ga mums siunčia savo brolišką pasveikinimą įstodama į Tarptautinę Katalikų Jaunimo S-gą... Dideliu džiaugsmu mes belgai broliškai sutinkame naują lietuvių batalioną ir susijaudinę priimame širdingus jausmus, kuriuos jos vadas mums malonėjo pareikšti.

L'Effort pasisiūlo tarpininku pasiųsti Belgų katalikų jaunimo vardu Lietuvos katalikiškajam jaunimui nepaprastai širdingą sutikimo pasveikinimą. Ir gimstančiam draugiškumui sustiprinti pataria visoms mūsų kuopoms savo artymiausių susirinkimų maldoje ypatingai prisiminti naująją sąjungą".

Kiti laikraščiai, kaip „*Les Annales de la Jeunesse Catholique*" 1925 m. spalių 25 d. 58 Nr., „*Jung-Luxemburg*" 1925 m. lapkričio m. 8 d. numerio vedamajame straipsny, „*Die Wacht*" 1925 metais spalių m. numeryje pamini Lietuvos katalikiškojo jaunimo įstojimą į Tarptautinę Katalikų Jaunimo S-gą.

Reikia tikėtis, kad visų šalių jaunimo bendradarbiavimas padės susiartinti pasaulio tautoms ir pagrįs pamatus naujo gyvenimo rūmams.

A. A. Klemensas Liaukus.

Š. m. spalių mėn. 2 dieną visai nelauktai skyrėsi su šiuo pasauliu vienas mūsų idėjos draugas, Mariampolės at-kų kuopos narys Klemensas Liaukus.

Nuliūdę tėvai, giminės nulydėjo jį į Sasnavą ir ten kalnely, prie bažnyčios amžiams jį paliko ir... nebegrįš į mokyklą, nebegrįš prie idėjos darbo, kurį su pamėgimu dirbo.

Amžiną atilsį suteik jam, Viešpatie!

Klemensas gimė 1909 m. Sasnavos parapijoj Guvaltuvos kaime. Baigęs Sasnavos pradedamąją mokyklą 1921 m. rudenį velionis įstojo į Mariampolės Kunigų Marijonų Juvenato Gimnaziją ir ten mokėsi keturis metus. 1925 m. rudenį įstojo į Mariampolės Valst. R. J. gimnazijos V-tąją klasę, kurioje buvo jam lemta mokytis tik tris savaites. Susirgo rugsėjo m. 25 d., liga neilgai tęsėsi, nes spalių mėn. 2 d., pasistiprinęs šiai amžinai kelionei Šv. Sakramentu, mirė.

Jis mums yra brangus idėjos draugas. Buvo veiklus kuopelės narys ir troško, kad persiimtų ateitininkiškąja dvasia daugiau mokyklos draugų.

A. a. Klemensą pašaukė Aukščiausis į save dar jauną ir tyrą, lyg jaunutė pavasario gėlelė. Jis nuėjo ten, kur jau amžinai ilsėsis ramybėje To, į kurį jaunystėje stengėsi dvasios sparnais pakilti.

Viešpatie, duok jam Gyvenimą savo Amžinoje Ramybėje!

P. Ruseckas.

Ateitininkų gyvenimo kronika.

Stud. St. Lušys. C. V. vicepirmininkas atlankė Šiaulių at-kų kuopą. Dalyvavo kuopos susirinkime ir davė nurodymų opiausiais organizacijos reikalais.

Sėda (Mažeikių aps.). Š. m. spalių mėn. 30 d. įvyko pirmasis šiais mokslo metais Sėdos Vidurinės Mokyklos ateitininkų kuopos susirinkimas, kuriame C. V. vice-pirmininkas laikė paskaitą: „Mokykla ir gyvenimas". Išrinkta nauja kuopos valdyba, į kurią įeina Tamošauskas — pirm., Janušas — sekretorius, Navickaitė — iždininkė.

Centro Valdyboj gauti šie kuopų leidžiamieji laikraštėliai: Šiaulių „Ateities Žiedas" (1925 m. spal. mėn.). Šakių Jaun. at-kų „Vieversėlis" N 3—4 (kovo—balandž.). Šakių mergaičių kuopelės „Sesutė" 17—19 num. (balandž. — birž. m.). Šakių bernaičių kuopelės „Židinys" 17—19 num. (liepos — rugs. m.) ir N 20 spalių.

(Kodel „Ateities" Redakcijai kuopos nesiunčia savo leidinių. Red.)

Krakenava, apsilankius C. V. pirmininkui, atgyja ir sparčiai pradeda veikti.

Kedainių seminaristai at-kai smarkiai puolami aušrininkų drasiai laikosi. C. V. ruošiasi jiems padėti.

C. V. Pirmininkas A. Raulinaitis aplankė dzūkų at-kų kuopas Lazdijuose, Alytuj, Leipalingyj ir Veisėjuose.

Alytaus at-kų kuopos Valdoba 1925 m. sp. m. 30 d. C. V. pirmininko netikėtai sugauta. Valdyba permažai rūpinosi kuopa. Pasitarta įvairiais at-kų gyvenimo klausimais. Kuopos pirmininkas susirūpinęs kasdieniniu ateitininkų ypač at-kių gyvenimu.

Leipalingyje aušrininkai dėjo pastangų kenkti at-kų kuopos Valdybai, bet nepasisekė. 1925 — XI 1 d. padarytas susirinkimas, kur nagrinėta skirtumas at-kų su aušrininkais. Kuopos reforma pavesta iniciatoriams. Tikimasi toliau geros darbuotės.

Veisėjuose mokytojai p-lei Zaleckaitei padedant padaryta steigiamasis susirinkimas — įsteigta at-kų kuopa. Naujos kuopos išrinktoji Valdyba: Truska, Zubrickas, Petravičiutė, Dabušinskaitė, ir Naimantaitė. Dieve, padėk Jums, nauji at-kų šeimos nariai!

Lazdijuose padrytas at-kų kuopos Valdybos posėdis. At-kų tarpe jaučiama kažkokia prislėgta atmosfera. Pasiryžimai gražus sutvarkymas naujesnis, gal tikslesnis už pernykštį: visi nariai įtraukiami darban. Jaun. at-kai duoda vilties tikėtis gerų veikėjų; rūpinamasi mokinio at-ko gyvenimo supratimu.

Šakiai ir Prienai rengia savo jubelijnes sukatuves.

Vėl nauja. Kas mūsų vadų nori padidinti C. Valdybos albumą ir tuom pat visos organizacijos istoriją, prašomi prisiųsti savo fotografijas su trumpu curriculium vitae fotografijos formato popierėlyj.

Skuodo visa at-kų kuopa abstinentai. Reikėtų priimti ir ne abstinentus — tokiais taps su laiku.

Dzūkų Veikimo Komitetas pasiskelbė su gražiais sumanymais ir darbais Centrui. Žemaičiai, ne taip karšti, dar neįsijudino. Laikas, jau C. Valdyba nerimauja.

Žemaičių mylimasai. St. Gabaliauskas daugelyj žemaičių kuopų padarė paskaitų ir pasitarimų. C. Valdyba Jam labai dėkinga.

Ateitininkų Himo autorius *J. Tilvitis — A. Žalvarinis* šiemet baigė Lietuvos Universitete Teologijos — Filosofijos Fakultete teologijos mokslus. Linkime sekmingai darbuotis!

J. Tarvydas „Ateities" Redakcijos narys parašė 5 v. dramą „Per Audrą", kurioje vaizduojamas lietuvių gyvenimas vokiečių okupacijos metu. Š. m. spalių m. 21 d. Valstybės Teatre ji buvo pirmu kart suvaidinta.

J. Vasylius, Kauno Stud. At-kų Draugovės narys „Ateities" bendradarbio šį rudenį vedė p. *Oną Ramanauskaitę.* Linkime laimės naujajame gyvenimo kelyje!

Alytaus ateitininkų kuopos buvęs globėjas, didelis at-kų prietelius ir rėmėjas kun. klebonas *Petras Balasevičius* pastatė Kazlų Rūdoje bažnyčią, kuri š. m. lapkričio m. 8 d. buvo pašventinta. Buvę Jo mokiniai, dabar studentai-ės, linki, Jam nenuilstamai dirbti kuoilgiausius metus Tėvynės ir Bažnyčios gerovei.

Stud. K. Berulis pakviestas redaguoti „Pavasario" Sąjungos leidžiama vadų žurnalą **Jaunimo Vadas".** Žurnalas eis kas antras mėnuo vietoj ligi šiol ėjusio **"Pavasarininkų Vado"** Redaguoti padeda stud. *Z. Ivinskis*

At-kų Susišelpimo Fondo Koncertas įvyko š. m. spalių mėn. 17 d. zitininkių salėj. Koncertavo operos solistai: A. Galaunienė, Jonuškaitė, ir P. Oleka. Publikos buvo pilna salė. Pelno gauta apie 2000 liių.

Rinkliava. At-kų susišelpimo Fondas š. m. lapkričio 1 d. organizavo rinkliavą po Kauno miestą. Buvo segiojamos rūtos. Pernai toki pat rinkliava vadinosi „Rūtos Diena". Aukų surinkta daugiau kaip 2000 litų. Didelis procentas rinkliavoj dalyvavo moksleivių, ypač iš „Saulės" ir Mot. kult. Sem. Mažai tebuvo Kauno studentų. Apsileidimas. Fondas turėtų žinoti, kaip pasielgti su tais, kurie kreipsis pašalpos, o nedalyvavo rinkliavoj.

Amerikos Lietuvių Katalikų Federacijos XV kongresas, įvykęs š. m. rudenį Amerikoje priėmė visą eilę rezoliucijų, kurių

viena liečia ateitininkų namams aukų rinkimą Amerikoje. Čia mes ją ištisai paduodame:

„Federacijos XV Kongresas apsvarstęs, kad

1. Ateitininkai yra svarbiausia Lietuvos Katalikiškojo jaunimo organizacija;

2. Ateitininkai būdami ištikimi savo kilniam obalsiui „viską atnaujinti Kristuje" nuveikė didelių Tėvynei ir Bažnyčiai darbų;

3. Lietuvos graži ateitis pareina nuo Ateitininkų dvasios ir kūno stiprybės;

4. Įsikūrus Lietuvos universitetui, Ateitininkai studentai įgavo ypatingos reikšmės visuomenės gyvenime;

Ir Atsižvelgdamas į tai, kad Ateitininkai, eidami aukštuosius mokslus Lietuvos Universitete, neturėdami savo namų, nustoja daug kūno ir dvasios jėgų,

Nutaria: Remti visais galimais būdais tuo reikalu atsiųstus į Ameriką Ateitininkų Sus. Fondo atstovus: kun. S. Kiškį ir stud. A. Tylenį.

Todel kongresas kreipiasi į gerbiamą Amerikos lietuvių dvasiškiją, Federacijos skyrius, katalikiškasias organizacijas, bei pavienius asmenis, kviesdamas visus savo autoritetu, darbu ir aukomis prie to gražaus sumanymo įvykdynimo prisidėti.

Friburgas (Šveicarijoj). seniau buvo skaitlinga lietuvių kolonija, šiemet ji kiek sumažėjo. Tačiau nežiūrint mažo lietuvių studentų skaičiaus, čia veikia studentų at-kų draugovė. Š. m. lapričio m. 1 d. įvyko pirmas šiais metais draugovės susirinkimas. Išrinkta draugovės valdyba: pirmininku stud. V. Padolskis, stud. M. Tulauskaitė sekr. Nustatatyta sueiti į tamprius santykius su Šveicarijos katalikų studentų organizacija ir jos katalikiškuoju jaunimu.

Giržai (Vilkaviškio apskr.). Giržų (t. y. Dvasinės Seinų seminsrijos) ateitininkų kuopos pirmasis šių mokslė metų visuotinis surinkimas įvyko rugsėjo m. 20 d. Kuopos Valdybon išrinkti: pirm.—P. Žilinskas. vicepirm.—A. Adomaitis, sekretorius — J. Dapkevičius, iždininkas—V. Balsys ir archyvarijus—V. Brizgys. Revizijos komisijon išrinkti: Burokas, Drazdys ir J. Adomaitis. Antras visuotinas ir kuopos susirinkimas įvyko spalių 9 d. paminėti penkių metų Vilniaus vergijos sukatuvėms.

Kuopa nusistačiusi daugiausiai veikti sekcijose. Dabar veikia šios sekcijos: kalbėtojų, visuomenininkų ir literatų. Be to, nuo pereitų metų yra įsisteigęs sekcijos teisėmis „Dzūkų būrelis". Jo tikslas — šviesti savo krašto jaunimą, ypač pavasarininkus, ir rinkti lietuviškas knygeles pavergtiesiems broliams. Kuopa leidžia mėnesinį šapirografuotą lkikraštėlį „Mūrų Aidai", kurį redaguoja Petras Matusa.

Rietavas Š. m. spalių 10 d. įvyko ateitininkų kuopos susirinkimas. Išrinkta valdyba iš šių asmenų: Simonas Skuodas, (pir.), Juozas Gudauskas (vicepirm.), Justinas Razutis (sekr.), Henrikas

Srėbaliauskas (knyg.) ir Kazys Norkus (ižd.). Revizijos komisijon išrinkti: A. Lapė, I. Pakalniškis ir Sim. Šunkus. Narių kuopoj 16. „Ateities“ užsisakė 20 egz. kitų katalikiškų laikraščių užsisakymu rūpinasi valdyba ir sekcijos.

Alytaus ateitininkų kuopa išrinko dvasios vadovu Kun. A. Žigą, ir kuopos valdybą: pirm. Pr. Krasnicką, vice-pirm. Z. Krukonytę, sekret. St. Gričkevičių, iždin. J. Bartkaitį ir knyg. Val. Striūną. Mergaičių reik. ved. Krukonytę, spaudos J. Bartkaitį ir archivarium Val. Striūną.

Šiaulių at-kų kuopą savo pirmame š. m. susirinkime išrinko naują Valdybą iš 6 narių, butent. pirm. A. Šležas, vicep. Skripkauskas; sekret. A. Balčiūnaitė, iždin. M. Švogbaitė, I knyg. Krajauskas, II. knyg. Kazlauskas; valdybos narys K. Daunys.

— Valstybinę Gimnaziją 1924/25 mokslo metais baigė ir brandos egzaminus išlaikė 36 ateitininkai-ės;

A. Adomaitytė, A. Braja, V. Baniulis, J. Daniusevičius, U. Dailidonis, J. Galkus, J. Gaižauskas. T. Greičius, V. Jackevičaitė, K. Katilius, J. Karvelis, K. Kiršinaitė, D. Krivickas, A. Lekas, St. Lušys, A. Masiulis, A. Malinauskaitė, A. Merkelis, S. Minkštytė. J. Mielys, J. Mikoliūuas, J. Miežys, O. Norkutė, J. Pankauskas, P. Pūkys, L. Radvilas, A. Razdvilas, A. Raganskas, M. Sabaliauskaitė, Pr. Samulionis, K. Sirūnas, F. Spingys, B. Spūdas, M. Stulgis, A. Teišerškis, St. Tuminas,

Iš jų 21 pastojo Lietuvos Universitetan, 1 dvasinėn kunigų Seminarijon, 3 išvažiavo į užsienį, o likusieji dirba kultūrinį bei visuomeninį darbą.

Ūkmergės Valst, Gimnazjją baigė šie at-kai: A. Aleknavičius, P. Lašinskas, Vl. Baniūnas, A. Gailiūšis, J. Puodžius. P. Sukarevičius, J. Laskauskas, Ad. Varnas, Fab. Petrauskas, J. Stasiukaitis ir Pr. Katinas. Vieni jų įstojo į Lietuvos Universitetą, kiti del lėšų stokos pripersti mokytojauti.

Baigę VI kl.: E. Kiškis įstojo į Klaipėdos muzikos Koncervatoriją ir J. Danyla — į Jezuitų Kongregaciją.

Ukmergės at-kų kuopai sunku pilna gyvenimo krūtine alsuoti: troški rudens ūkanų atmosfera, žymiausių draugų—darbininkų nustojimas ir... veikimas už mokyklos sienų. Visa tai slopina jaunatvės veiklumo jėgas. Bet nenusimename!

Seinų „Žiburio“ gimnaziją Lazdijuose 1924 —1925 m. m. baigė vienuolika abiturientų — visi ateitininkai! J. Abramavičius, K. Berulis, L. Jokūbauskas, J. Geberis, P. Kaziauskas, O. Kubiliūtė, J. Mikužis, O. Norušytė, A. Raulinaitis, St. Straviuskas ir K. Truska. Visi studentauja, išskyrus Abramavičių, kuris yra mokytojas Dzūkijoj.

Naumiestis. Kuopa pasiskirsčiusi į keturias kuopeles: bernaičių, ir mergaičių, I-ojo kurso ir bernaičių, mergaičių II-jo kurso.

Iš sekcijų dirba: sporto, visuomeninkų abstinentų ir šiomis dienomis susiorganizuos eucharistininkai. Sekmadieniais po mo-

kinių pamaldų ateitininkų ruošiamos visiems moksleiviams paskaitos. Tokių paskaitų buvo dir. kun. V. Švelnio (kuopos dr. globėjo), „Iš ekskursijos po Suomiją ir p. mok. E. Lasto tema: „Melancholizmas“ ir pažinimas tiesos“. Kuopai padeda darbuotis šie mokytojai; kun. V. Švelnys, p. E. Laštas, p-lė M. Sventiskaitė ir p-lė Tulabaitė. Kuopai pirmininkauja Jonas Kaunas.

Mariampolės ateitininkai kasmet spalių m. 25 d. mini mirusius ateitininkus. 1922 m. tą pat dieną žuvo a. a. *Jurgis Krasnickas*. Šių metų mirusiųjų paminėjimas buvo iškilmingai pravestas. Spalių 24 d, buvo gedulingos pamaldos, per kurias ateitininkai priėmė Šv. Komuniją, o spalių 25 d. gimnazijos salėje įvyko gedulingas susirinkimas, kuriame *Dr. J. Česaitis* skaitė paskaitą: „N e m i r t i n g u m o i r l i k i m o p r o b l e m a“. Be to buvo perskaitytas vienas rašinėlis ir padeklemuotas eliėraštis. Susirinkimą baigė Ateitininkų Himnu.

Jaunesnieji at-kai dalyvavo pamaldose drauge, o spalių 25 d. Mokytojų Seminarijos rūmuose įvyko bendras gedulos susirinkimas, kuriame kun. Mažonas, kun. Gergelis ir stud. A. Januševičius supažindino susirinkusius su mirusiu ateitininkų gyvenimu ir nuveiktais darbais.

— Š.m. spalių m. 15 d. kun. Mažonas eucharistininkų būrelio vardu skaitė viešą paskaitą: „Biologijos mokslai“.

Mariampolė. Šių metų lapkričio 1 dieną buvo suruošti filosofijos sekcijos visai kuopai kursai. Paskaitas laikė prof. P. Dovydaitis „Šių laikų evoliucijos bylos kitur ir pas mus“, prof. P. Kuraitis: „Pažinimo mokslas“, „Kentėjimas“ ir „Dievo esimo išrodymas“.

Kretinga. 1925 m. spalių mėn. 18 d. Kretingos At-kai surengė šeimyninį vakarėlį. Suvaidintos „Aš numiriau“ ir „Nesipriešink“. vieno veiksmo komedijėliės. Vakaras prasidėjo punktualiai, visur laikytasi tvarkos, kas patenkino svečius. Pelno gauta 172 l. 50 ct. 100 litų paliko kuopos iždе, o likusius paskyrė Vilniui vaduoti. Kretingiečiams at-kams, ypač mergaitėms labai rūpi Vilniaus klausimas. Mergaitės įsteigė rankdarbių sekciją. Iš padirbtų rankdarbių padarys loteriją, kurios pelną skirs Vilniui vaduoti.

— Kuopoje, kurią sudaro vidurinės mokyklos ir mokytojų kursų mokiniai, šiais mokslo metais reiškiasi didelis veiklumas. Padaryta reforma: atsiskirė mergaitės nuo bernaičių. Mergaitės savo veiklumu žymiai juos pralenkė. Reikia spėti, kad to visa „kaltininkė“ yra gabi ir energinga pirmininkė Gintalaitė. Be to, be buvusių dramos ir abstinentų, dar įkurta euecharistininkų ir visuomeninninkų sekcijos.

Šiemet visi kuopos nariai skaito „Ateitį“, kurios pareina 45 egz. Kadangi narių skaičius kasdien auga, tai 45 egz. greit nebeužteks (Lauksime daugiau užsisakant. Red.)

Tai pat at-kų iniciatyva įkurti skautai, kurie gana gražiai gyvuoja.

Mūsų veikimas.

Kalvarija Jaunesniųjų ateitininkų veikimas 1925 I pusm.

Pedagogų Taryba mums leido veikti, bet trumpai apkarpė mūsų dar silpnus sparnus. Mūsų veikams atrodo maždaug šiaip:

Šį pusmetį padaryti 4 visuotini susirinkimai, kuriuose gvildenti įvairūs klausimai, skaityti atatinkami referatai ir paskaitos, kurių žymesni: 1) Ko turi siekti ateitininkai, 2) Laikas ir 3) Tėvynės meilė.

Šį pusmetį veikė 4 kuopelės ir 2 sekcijos.

Kuopelių ir sekcijų susirinkimuose buvo skaitomos pačių narių ruoštos paskaitos, rašyti referatai, rašinėliai, atpasakojami knygų turiniai, biografijos; sakomi manologai, dialogai, deklemuojami eilėraščiai ir rišami įvairūs mokslo ir gyvenimo klausimai.

I-oji mergaičių kuop. padarė 3 susirinkimus. Skaityta viena paskaita ir 2 referatai: 1) Apie draugystę ir 2) Knygų skaitymas. Perskaityti 2 rašinėliai. Ši kuopelė veikė tik vieną ketvirtį. Narių buvo 14. Kuopelei pirmininkavo G. Skrolytė.

II-oji mergaičių kuopelė padarė 8 susirinkimus. Skaityti šie referatai: 1) Mandagumas, 2) Mergaitės ruoškimės į gyvenimą, 3) Mergaitė ir namų švara, 4) Kame žmogaus gražumas ir laimė, 5) Ar naudinga apleisti tėvynę, 6) Tvarkingumas, 7) Apie dorą ir 8) Kaip save laikyti. Perskaityta 10 rašinėlių; atpasakotos biografijos. Tai darbščiausia kuopelė. Turėjo 15 narių. Kuopelę vdėe O. Ažukytė.

I-oji berniukų kuop. padarė 4 susirinkimus. Skaityta viena paskaita ir 3 referatai: 1) Reikalingumas ir naudingumas dirbti, 2) Žmogaus sąžinės reikšmė gyvenime ir 3) Ar žmogas yra kilęs iš bezdžionės, parašyti 3 rašinėliai. Turėjo 16 narių. Kuopelės pirm. Pr. Račiukaitis.

II-oji berniukų 15 narių kuop. padarė 4 susirinkimus. Skaitytos 2 paskaitos: 1) Gerumas ir 2) Mokinio pareigos, parašyti 5 referatai: 1) Dievo esimo išrodymas, 2) Bažnyčia ir kūltūra, 3) Dvasios įtaka kūnui, 4) Iš negyvos medžiagos negalėjo atsirasti gyvybė ir 5) Švietimo darbas kaime. Skaityta 5 rašinėliai. Kuopelės pirmininkas J. Pajaujis.

Sporto sekcija padarė tik vieną susirinkimą. Ji neturi nei sporto įrankių, nei jokio turto. Jai Kalvarijoj gyvuoti labai sunku. Turėjo 30 narių. Sekcijos pirmininkas Vl. Brukas.

Abstinentų sekcijoj dirbo 23 nariai. Padarė 4 susirinkimus. Skaitytos 2 paskaitos: 1) Alkoholio kenksmingumas ir 2) Ar verta moksleiviui svaigintis. Skaityti 4 referatai: 1) Alkoholis ir nikotinas, 2) Alkoholio istorija ir jo kenksmingumas, 3) Ar įmanomas be degtinės gyvenimas? ir 4) Ar verta moksleiviams vesti kovą su alkoholiu? Perskaityti 4 rašinėliai. Sekcija turi

savo atskirą iždą ir archyvą. Blaivybės literatūros išplatinta 90 įvairių knygučių. Abstinentai dirba energingai. Sekcijos pirmin. V. Gelgotą.

Šį pusmetį veikė šios komisijos: „Ateities“ plat. kom. Susišelpimo Fondo kom. Vakaro rengimo kom. Vėliavos kom. Šventės rengimo kom.

Nors daug kentėjome nuo savo vyresnybės, bet mūsų veikimas šiais metais buvo vaisingiausias.

Siemet baigė keturias klasės 14 at-kų, kuriems linkime sekmingai dirbti mūsų obalsiui ir prašome mūsų neužmiršti.

V. Gelgota

Rimčiausios žinios.

Boikotas. Dabartininkų Fondo suruoštai š. m. lapkr. 1 d. rinkliavai Kauno prospektuose ir bulvaruose kai kurie neturtingieji studentai ir moksleiviai paskelbė boikotą. (Jie buvo kviesti dalyvauti rinkl.). Kam girdi, Fondas šaldo (mat tą dieną buvo šaltelis) tautišką gelę rūtą. Pagaliau boikotuojantieji nutarė kviesti ir kitus draugus panašiose rinkliavose nedalyvauti, nes, girdi, patys vieni Fondo Valdybos nariai gali aukas mums rinkti. Jei jiems darbui neužtenka dienų, tai tegu dirba naktimis, o mes tuo tarpu nueisime kur į koncertą ar vakaruškas.

Panašų boikotą per atostogas buvo paskelbę ir Nevėžio miesto dabartininkai, kai buvo organizuojama katalikų mokslo šventė ir rinkliava.

„Ašaros“ gimnazijoj Kaime vyksta nepaprasti dalykai. Pradedamas naujas klasikinės literatūros periodas. Vietoj Homero atsiranda nauji dainiai, vietoj „Iliadės“ ir „Eneidos“ atsiranda „Kepšeliados“. Čia apdainuojamas ne Achilas, Odisejus, ar Enejus, bet lig ašarų visų garbinamas didvyris Račius, jo ciklas ir inžinieriški šedevrai. štai kokius darbus meilė padaro. Jei Krušėjas Račius ir kiti nemylėtų savo barčių, o jei barčiai nemylėtų savo krušėjų, ar gi gimtų iliustruotoji ‚Kepšeliada“?

Žemaičių sostinėj. To garbingo miesto at-kai seniau uolia skaitė savo organą ir persiskaitė. Kiti tas žinias neigdumi tvirtina, kad minėtos sostinės at-kai, ruošdamiesi į savo krašto kongresą, nutarė pasilsėti. Poilsis dažnai apsireiškia snaudimu, kada gydytojai ne tik knygas, bet ir laikraščius draudžia skaityti.

Iš Belgijos L'Effort mums skubiai telegrafuoja, kokiu būdu galima greičiausiai nužudyti organizaciją. Štai telegrama:

1) Neikite į susirinkimus, o jei eisite, visumet vėlinkitės.

2) Jei lyja ar šąla, manykite, kad susirinkimas jokiu būdu nepavyks sušaukti.

3) Kada iš netyčių arba del gražaus oro einate į susirinkimą, stenkitės išrasti, kad jis yra blogai pavykęs, blogai vedamas, ir kad jo dalyviai turi blogų norų.

4) Nepasiimkite nė mažiausios pareigos, tada jums bus lengviau kitus kritikuoti.

5) Užsirūstinkite, jei nesate pakviesti į kokį svarbų posėdį, o jei esate pakviesti, neikite.

6) Jei pirmininkas klausia tokiam ar tokiam atsitikime jūsų nuomonės, atsakykite, kad nieko šiame dalyke neturite pasakyti. Po susirinkimo visiems pasakokite, kaip klausimai turėjo būti išspręsti.

„Lietaus Žinių" redaktoriaus sapnas. Iš tikrų šaltinių praneša: š. mėn. 18 d. p. redaktorius be dvasios bėgo į redakciją „Ačiu Die...—ne, velniui!" tarė pamatęs, kad namai tebestovi vietoj ir viskas po senovei. „Nei bačkų, nei penzelių... nei... nei banditų, nei juodašimčių, nei degutininkų..." Didelis sunkumas jam nuslinko nuo širdies ir dvasią atgavęs įėjo į vidų. Tuojau liepė geriausiam malioriui numaliavoti baisų sapną, kaip ateitininkai mūčyja „Žinias". Ir dar, išradimu patenkintas, pridūrė: „Na, nedavėt man pailsėt, tai aš jus paleisiu po gazietas".

Žiauliečiai persidirbo. Kadangi perdaug yra susirinkimų, tai pirmoj galvoj buvo pasiūlyta likviduoti visos mergaičių kuopelės. Valstybės rėmėjai, ypač iš vyriškos giminės, bijo, kad mergaitės, vienos beposėdžiaudamos, nepadarytų kokio nors suokalbio ir nevarytų prieš valstybinės agitacijos. Manoma taip pat uždrausti įvežti į Žiaulius revoliucionierišką at-kų laikraštį. Tuo tarpu tik sustabdomas to laikraščio platinimas ir atsilyginimas už jį.

Nauji raštai.

M. Biržiška, **Mūsų Raštų Istorija,** II leidimas su 37 paveikslais I dalis ligi 1864 m. Švietimo Ministerijos Knygų Leidimo Komisijos leidinys. Kaunas 1925 m. 139 psl. Kaina 4 litai.

Konrad Kümmel, **Margarete von Stuttgart,** Geschichtliche Erzählung. Freiburg i. Br. 1925 m. Herder, 360 psl.

Tiesos Kelias, religijos bei doros mokslo ir visuomenės gyvenimo mėnesinis laikraštis, II tomas 1925 m. lapkričio m. Red. prof. Kun. Dr. *Pr. Kuraitis.*

Švietimo Darbas Nr. 9 1925 m. rugsėjo m.

Pirmieji Žingsniai Utenos at-kų kuopos laikraštėlis. 1925 m rugs. ir spalių m. numeris. 36psl.

Redaktorius **Jonas Grinius.** Red. pavaduot. **A. Janušević ius.**

„Raidės" spaustuvė Kaune

Konkursas „Pavasariui“ platinti.

„Pav-io“ redakcija ir administracija skelbia „Pav-io“ platintojams konkursą šiomis sąlygomis:

1) *Tas, kurs surinks daugiausiai metinių prienumeratų, gaus pirma iš žemiau pažymėtų premijų*; antras daugiau surinkęs—gaus antrą premiją; trečias—trečią ir t. t. Premijų iš viso penkios.

Pastaba. Du pusmetiniai prenumeratai skaitoma kaip vienas metinis.

2) Kad būtų skyriamos visos premijos, reikalinga išpildyti, bendro prenumeratų skaičiaus, minimumas, kurį sudaro 3000 metinių prenumeratų. Vadinas, jei 1926 mt. išviso „Pav-io“ prenumeratų bus trimis tūkstančiais daugiau negu 1925 mt. tai premijos bus išdalintos visos. Trūkstant iki minimumo vieno tūkstančio—pirmoji premija bus nutraukta (antroji virs pirmąja), trūkstant dviejų tūkstančių—bus nutraukta sekančios dvi premijos (ketvirtoji virs pirmąją) ir t. t.

Pastaba. *Kuo didesnis bus platintojų skaičius, tuo greičiau bus galima laimėti premiją.* Štai pav. — Jei platintojų bus trys šimtai, tai kas išplatintų bendrąjį minimumą, kiekvienam platintojui teks surinkti dešimt prenumeratų ir tiktai tas, kuris viršaus išplatins gaus premiją. Jei platintojų bus tūkstantis, tai sudarys bendrąjį minimumą kiekvienas susirinkęs po tris prenumeratus, o jau tas, kas viršaus, gauna premiją ir t. t.

3) „Pav-io“ kuopų ir rajonų valdybos bei privat. asmenys, kurie 1925 met. turėjo surinkti žymesnį prenumeratų skaičių noredami dalyvauti konkurse, privalės 75% (t. y. $^3/_4$) tureti senųjų prenumeratų, kurie dar nesiskaitys į konkursavimą, o tiktai skaitys tai kas bus viršaus 75% senųjų.

4) Platintojas, siųsdams prenumeratorių adresus, *būtinai prisiunčia ir pinigus*. Siųsti šiuo adr. Kaunas, Mapų g-vė Nr. 11 „Pavasario“ administracijai.

Pastaba. Galima siųsti ir keliais atvejais, pav. surinkęs 5 ar 6 prenum. atsiunčia, už kiek laiko vel surinkęs 5 ar 10 siunčia ir t. t.

5) *Konkursas prasideda nuo paskelbimo dienos*, baigiasi 1926 mt. kovo men. 31 d.

Premijos.

1) *Kelionė į Šveicariją* (bus nuvežtas išvežiotas po visas Šveicarijos gražybes ir vel parvežtas, taip pat neturės nepatogumo ir nemokantis vokiečių bei francūzų kalbų, nes bus lydymas asmens mokančio lietuvių, vokiečių ir francūzų kalbas).

2) *Dviratis* (vyriškas arba moteriškas, taip pat galės atsiimti pinigais 300 litų)

3) *Fotografijos aparatas* (pinigais 180 lit.)

4) *Kostiumui medžiagos* (pinigais 150 lit.)

5) *Mandalina* (norint — gitara, pinig. 120 lit.)

Pastaba. Metiniems „Pav-io“ skaitytojams taip pat organizuojama *loterija*, kas žinoma platintojams palengvins jų darbą.

„Pav-io“ redakcija ir administracija.

„Ateities“ kaina:

Lietuvoje metams — —	15 lt.
Užsieniuose metams — —	20 lt.
Atskiras num. — — —	150 ct.
Moksleiviams imant kuopose	1 lt.

„Raidės“ sp. Kaune, Laisvės Al. 35, tel. 758.